

ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΣΧΟΛΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ ΚΑΙ
ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗΣ
ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΦΥΣΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΟΓΕΝΩΝ
ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΩΝ

Η τρομοκρατία στην Ελλάδα από το 2004 έως το 2014.

Η άποψη των πολιτικών κομμάτων και της Ελληνικής Αστυνομίας.

Διπλωματική Εργασία

Αργυρώ Κοτσιφάκη

Αθήνα, 2017

ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

**ΣΧΟΛΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ ΚΑΙ
ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ**

ΤΜΗΜΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗΣ
ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ**

**ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΦΥΣΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΟΓΕΝΩΝ
ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΩΝ**

Τριμελής Εξεταστική Επιτροπή

Κρητικός Γεώργιος (Επιβλέπων)

Αν. Καθηγητής, Τμήμα Γεωγραφίας, Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο

Κατσαφάδος Πέτρος

Επ. Καθηγητής, Τμήμα Γεωγραφίας, Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο

Ντάλης Σωτήριος

Επ. Καθηγητής, Τμήμα Μεσογειακών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Η Αργυρώ Κοτσιφάκη

δηλώνω υπεύθυνα ότι:

- 1)** Είμαι ο κάτοχος των πνευματικών δικαιωμάτων της πρωτότυπης αυτής εργασίας και από όσο γνωρίζω η εργασία μου δε συκοφαντεί πρόσωπα, ούτε προσβάλλει τα πνευματικά δικαιώματα τρίτων.

- 2)** Αποδέχομαι ότι η ΒΚΠ μπορεί, χωρίς να αλλάξει το περιεχόμενο της εργασίας μου, να τη διαθέσει σε ηλεκτρονική μορφή μέσα από τη ψηφιακή Βιβλιοθήκη της, να την αντιγράψει σε οποιοδήποτε μέσο ή/και σε οποιοδήποτε μορφότυπο καθώς και να κρατά περισσότερα από ένα αντίγραφα για λόγους συντήρησης και ασφάλειας.

Η παρούσα εργασία είναι αφιερωμένη
στο σύζυγο και το γιο μου.

Ευχαριστίες

Για τη διεκπεραίωση της παρούσας Διπλωματικής Εργασίας θα ήθελα να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα, αν. καθ. κ. Κρητικό Γεώργιο για τη συνεργασία, την πολύτιμη συμβολή του, την καθοδήγηση και το χρόνο που διέθεσε για την ολοκλήρωση της.

Επίσης, θα ήθελα να εκφράσω τις ειλικρινείς ευχαριστίες μου στους συναδέλφους μου, κ. Μπελιά Αικατερίνη και κ. Δούκα Νικόλαο για την στήριξή τους σε όλη τη διάρκεια του μεταπτυχιακού προγράμματος.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους τους συναδέλφους που με τόση προθυμία δέχτηκαν να συνεισφέρουν για την ολοκλήρωση αυτής της εργασίας.

Πίνακας περιεχομένων

Ευχαριστίες	4
Περίληψη.....	7
Λέξεις κλειδιά	7
Abstract	8
Keywords	8
Κατάλογος διαγραμμάτων.....	9
Πρόλογος.....	10
Εισαγωγή	11
Μέρος Ι.....	14
1. Η μεθοδολογία.....	15
1.1 Η μέθοδος της δειγματοληπτικής έρευνας	15
1.2 Η μεθοδολογία της έρευνας.....	166
2. Τα ερωτήματα της έρευνας	188
3. Το ερωτηματολόγιο	19
Μέρος ΙΙ	200
4. Πολιτικός χώρος.....	211
4.1 Πρακτικά Βουλής (2004-2014).....	211
4.2 Ερωτηματολόγια – Απόψεις κομμάτων	29
4.3 Τα πρώτα συμπεράσματα που εξάγονται από την ανάλυση	355
5. Ελληνική Αστυνομία.....	39
5.1 Παρουσίαση αποτελεσμάτων έρευνας	39
5.1.1 Η ταυτότητα του δείγματος.....	391
5.1.2 Η διαγραμματική απεικόνιση των απαντήσεων.....	411
5.2 Συμπεράσματα από την επεξεργασία των ερωτηματολογίων	53
Ορισμός της έννοιας της τρομοκρατίας.....	53
Πού αποσκοπούν οι τρομοκρατικές επιθέσεις;.....	55
Επηρεάζει ο κίνδυνος της τρομοκρατίας την οικονομία μίας χώρας;	56

Η χρηματοδότηση των ελληνικών τρομοκρατικών οργανώσεων.....	58
Οι συνδέσεις των ελληνικών τρομοκρατικών οργανώσεων.....	58
Στρατολόγηση νέων μελών.....	60
Η τρομοκρατία στην Ελλάδα μετά την εξάρθρωση της 17N	61
Η αποτελεσματικότητα της δράσης της ελληνικής αστυνομίας, προβλήματα και λύσεις	62
6. Γενικά συμπεράσματα.....	655
7. Επίλογος	677
Βιβλιογραφία.....	688
Ιστότοποι	709
Παράρτημα.....	72
1. Ερωτηματολόγιο απευθυνόμενο στους υπηρετούντες στην ΕΛ.ΑΣ.	733
2. Ερωτηματολόγιο απευθυνόμενο σε εκπροσώπους του πολιτικού χώρου.....	766
3. Αιτιολογική έκθεση ν. 3932/2011	788
4. Η απόφαση πλαίσιο του Συμβουλίου της Ε.Ε. για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας 811	
5. General Assembly United Nations	899

Περίληψη

Στην παρούσα εργασία θα επιχειρηθεί να διερευνηθεί το πώς αντιλαμβάνεται ο ελληνικός πολιτικός χώρος και η Ελληνική Αστυνομία τον τρομοκρατικό κίνδυνο, καθώς αυτοί είναι οι κύριοι φορείς που καλούνται να χειριστούν το θέμα της τρομοκρατίας και θα είναι ιδιαίτερα ενδιαφέρον να διερευνηθεί η οπτική που υιοθετείται από τους δύο αυτούς χώρους.

Για την προσέγγιση των απόψεων των κομμάτων του ελληνικού κοινοβουλίου πραγματοποιήθηκε έρευνα στα επίσημα πρακτικά της ολομέλειας του ελληνικού κοινοβουλίου σε όσα έχουν καταγραφεί από όλα τα πολιτικά κόμματα κατά την περίοδο από το 2004 έως το 2014. Επίσης, απευθύνθηκε κοινό ερωτηματολόγιο στα πολιτικά κόμματα που εκπροσωπούνται στο Κοινοβούλιο το 2015, με στόχο να καταγραφεί η σύγχρονη άποψή τους.

Αναφορικά με την προσέγγιση της αντίληψης των υπηρετούντων στην Ελληνική Αστυνομία, διενεργήθηκε πρωτογενής έρευνα, απευθύνοντάς τους κοινό ερωτηματολόγιο ανεξαρτήτως βαθμού και θέσης.

Λέξεις κλειδιά

Τρομοκρατία, Πολιτικός χώρος, Τύπος, Ελληνική Αστυνομία

Abstract

The aim of this study is to approach the Greek political parties' and the Greek Police's perception of the terrorist threat as these are the primarily responsible bodies to handle the issue of terrorism and it will be particularly interesting to explore the perspective adopted by these two sites.

In order to approach the views of the Greek parliamentary parties, a survey was carried out in the proceedings of the plenary sessions of the Hellenic Parliament during the period from 2004 to 2014. Also, a questionnaire was addressed to the political parties represented in Hellenic Parliament in 2015, aiming to record their current view.

Regarding the approach of the perception of the officers to the Hellenic Police, a primary research project was carried out by asking them a questionnaire. This questionnaire was addressed to all police officer regardless of the rank and the working position.

Keywords

Terrorism, Political Space, Press, Greek Police

Κατάλογος διαγραμμάτων

- Διάγραμμα 1. Ταξινόμηση ανά βαθμό **Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.**
- Διάγραμμα 2. Ηλικιακή κατανομή δείγματος **Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.0**
- Διάγραμμα 3. Ταξινόμηση ανά φύλο **Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.**
- Διάγραμμα 4. Μορφωτικό επίπεδο **Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.1**
- Διάγραμμα 5: Ορισμός της τρομοκρατίας **Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.2**
- Διάγραμμα 6: Ποιοι είναι οι στόχοι των τρομοκρατικών οργανώσεων **Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.3**
- Διάγραμμα 7: Πώς και σε ποιο βαθμό επηρεάζει ο κίνδυνος της τρομοκρατίας την οικονομία μίας χώρας; **Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.3**
- Διάγραμμα 8: Ποιες είναι οι ελληνικές τρομοκρατικές οργανώσεις; **Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.4**
- Διάγραμμα 9: Υπάρχει σύνδεση ανάμεσα στις ελληνικές τρομοκρατικές οργανώσεις; **Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.**
- Διάγραμμα 10: Υπάρχει σύνδεση ανάμεσα στη διεθνή και την εγχώρια τρομοκρατία; **Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.5**
- Διάγραμμα 11: Υπάρχει σύνδεση με εγκληματίες κοινού ποινικού δικαίου; **Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.**
- Διάγραμμα 12: Υπάρχει σύνδεση με τον πολιτικό χώρο; **Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.6**
- Διάγραμμα 13: Ποιοι αποτελούν στόχο για τις ελληνικές τρομοκρατικές οργανώσεις; **Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.**
- Διάγραμμα 14: Υπάρχει κίνδυνος αύξησης της τρομοκρατικής δράσης στον ελληνικό χώρο λόγω της ανάπτυξης του ισλαμικού κράτους (ISIS); **Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.7**
- Διάγραμμα 15: Από πού χρηματοδοτούνται οι ελληνικές τρομοκρατικές οργανώσεις; **Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.**
- Διάγραμμα 16: Χώροι στρατολόγησης νέων μελών **Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.**
- Διάγραμμα 17: Αποτελούν κίνδυνο για την ελληνική κοινωνία; ... **Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.**
- Διάγραμμα 18: Υπήρξε σημείο καμπής το χτύπημα των Δίδυμων Πύργων για την εξέλιξη της δράσης των τρομοκρατικών οργανώσεων στην Ελλάδα; **Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.**
- Διάγραμμα 19: Έχει αλλάξει η τρομοκρατία στην Ελλάδα μετά την εξάρθρωση της 17N; **Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.**
- Διάγραμμα 20: Είναι αποτελεσματική η δράση της ΕΛ.ΑΣ.; **Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.**

Διάγραμμα 21: Τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η ΕΛ.ΑΣ.**Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.**

Διάγραμμα 22: Προτάσεις για την επίλυση των προβλημάτων που αντιμετωπίζει η ΕΛ.ΑΣ.
.....**Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.**

Πρόλογος

Στο κατώφλι του 21^{ου} αιώνα, και μάλιστα στην αυγή του, ο κόσμος συγκλονίστηκε από τρομοκρατικά γεγονότα παγκόσμιας εμβέλειας. Την 11^η Σεπτεμβρίου 2001, το αίσθημα ασφάλειας ανά την υφήλιο κλονίστηκε. Το χτύπημα στους Δίδυμους Πύργους έμελλε να αλλάξει τον ρου της ιστορίας. Στην αρχή δε γινόταν καμία συζήτηση ή αναφορά. Ήταν δύσκολο να συνειδητοποιήσει κάποιος πόσες ανθρώπινες ζωές χάθηκαν από μία και μόνο τρομοκρατική ενέργεια. Κάποια χρόνια αργότερα άρχισαν να εμφανίζονται διάφορα σενάρια και εκδοχές για τον τρόπο που έδρασαν οι τρομοκράτες. Και για να συνδεθούμε με την ελληνική πραγματικότητα δεν πρέπει να παραλείψουμε τη δράση της 17^{ης} Νοέμβρη επί τρεις δεκαετίες. Η μεγαλύτερη και μακροβιότερη τρομοκρατική οργάνωση που έδρασε στον ελλαδικό χώρο. Η εξάρθρωσή της το 2002 και η επερχόμενη Ολυμπιάδα το 2004 οδήγησαν σε νέες επενδύσεις σε τεχνολογικό εξοπλισμό. Το αποτέλεσμα, μία δεκαετία μετά, είναι το αυξημένο αίσθημα ασφάλειας και η μείωση της αίσθησης του κινδύνου από την τρομοκρατία, παρά τις βιαιότητες ανά τον κόσμο και την εμφάνιση νέων οργανώσεων όπως οι Τζιχαντιστές. Αντικατοπτρίζει όμως η παραπάνω διαπίστωση την πραγματικότητα; Σε ακαδημαϊκό επίπεδο τα ερωτήματα που έχουν τεθεί προς διερεύνηση μέσω εργασιών που έχουν εκπονηθεί και άπτονται της τρομοκρατίας, αφορούν την ανάλυση της δράσης κάποιας οργάνωσης, τον πόλεμο κατά της τρομοκρατίας σε παγκόσμιο επίπεδο ή τον τρόπο που έχει μεταβάλει ο φόβος μίας τρομοκρατικής ενέργειας τις αερομεταφορές καθώς και τη νομοθεσία περί των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Το γεγονός, αφενός, ότι έχω ενταχθεί στο σώμα της ελληνικής αστυνομίας και αφετέρου το προσωπικό μου ενδιαφέρον για το θέμα, με έκαναν να αναρωτηθώ για το ποια είναι η εικόνα της τρομοκρατίας που έχει σχηματίσει ο πολιτικός κόσμος της χώρας και ποια είναι η στάση των σωμάτων ασφαλείας απέναντι σε αυτόν τον κίνδυνο. Συνολικά, λοιπόν, ποια είναι η μορφή και τι ακριβώς εννοούμε με την έννοια της τρομοκρατίας στην Ελλάδα; Συμπερασματικά, θα επιχειρηθεί στην παρούσα εργασία να διερευνηθεί το πώς αντιλαμβάνεται ο πολιτικός χώρος και τα σώματα ασφαλείας τον τρομοκρατικό κίνδυνο. Καλούνται να χειριστούν το θέμα της τρομοκρατίας και θα είναι ιδιαίτερα ενδιαφέρον να διερευνηθεί η οπτική που υιοθετείται από τους δύο αυτούς χώρους.

Εισαγωγή

Από το 1991 μέχρι και το τέλος του 2009 έχουν γίνει στη Ευρώπη 1.656 τρομοκρατικές ενέργειες, με 216 νεκρούς και 12.615 τραυματίες. Οι χώρες που έχουν πληγεί περισσότερο είναι το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ισπανία, όπου δρουν οι τρομοκρατικές οργανώσεις IRA και ETA. Ακολουθεί η Ιταλία, χώρα στην οποία το 96% των τρομοκρατικών ενεργειών είναι έργο της μαφίας που δρα στη γειτονική μας χώρα. Η Ελλάδα κατέχει την 6η θέση στην Ευρώπη, με 168 τρομοκρατικές ενέργειες οι οποίες κατά κύριο λόγο οφείλονται σε εγχώριες οργανώσεις.

Ωστόσο, από το 1994 και μετά παρουσιάζουν εντυπωσιακή άνοδο οι τρομοκρατικές ενέργειες ισλαμικών οργανώσεων, με στόχους μεγάλες πόλεις της Γαλλίας, της Βρετανίας, της Ισπανίας και πολύ λιγότερο της Γερμανίας. Πάντως, το 90% των ισλαμικών τρομοκρατικών ενεργειών αφορούν την Γαλλία και την Βρετανία. Έτσι, σήμερα, το μεγάλο πρόβλημα για την Ευρώπη είναι η τρομοκρατία, η οποία, στις προαναφερόμενες χώρες, έχει και ισχυρές οικονομικές αρθρώσεις.¹

Στο κατώφλι του 21^{ου} αιώνα και μάλιστα στην αυγή του, ο κόσμος συγκλονίστηκε από τρομοκρατικά γεγονότα παγκόσμιας εμβέλειας. Την 11^η Σεπτεμβρίου 2001, το αίσθημα ασφάλειας ανά την υφήλιο κλονίστηκε. Το χτύπημα στους Δίδυμους Πύργους έμελλε να αλλάξει τον ρου της ιστορίας. Στην αρχή δε γινόταν καμία συζήτηση ή αναφορά. Ήταν δύσκολο να συνειδητοποιήσει κάποιος πόσες ανθρώπινες ζωές χάθηκαν από μία και μόνο τρομοκρατική ενέργεια. Κάποια χρόνια αργότερα άρχισαν να εμφανίζονται διάφορα σενάρια και εκδοχές για τον τρόπο που έδρασαν οι τρομοκράτες. Και για να συνδεθούμε με την ελληνική πραγματικότητα δεν πρέπει να παραλείψουμε τη δράση της 17^{ης} Νοέμβρη επί τρεις δεκαετίες. Η μεγαλύτερη και μακροβιότερη τρομοκρατική οργάνωση που έδρασε στον ελλαδικό χώρο. Η εξάρθρωσή της το 2002 και η επερχόμενη Ολυμπιάδα το 2004 οδήγησαν σε νέες επενδύσεις σε τεχνολογικό εξοπλισμό. Το αποτέλεσμα, μία δεκαετία μετά, είναι το αυξημένο αίσθημα ασφάλειας και η μείωση της αίσθησης του κινδύνου από την τρομοκρατία, παρά τις βιαιότητες ανά τον κόσμο, και την εμφάνιση νέων οργανώσεων όπως οι Τζιχαντιστές. Αντικατοπτρίζει όμως η παραπάνω διαπίστωση την πραγματικότητα; Σε ακαδημαϊκό επίπεδο τα ερωτήματα που έχουν τεθεί προς διερεύνηση μέσω εργασιών που έχουν εκπονηθεί και άπτονται της τρομοκρατίας, αφορούν την ανάλυση της δράσης κάποιας οργάνωσης, τον πόλεμο κατά της τρομοκρατίας σε παγκόσμιο επίπεδο ή τον τρόπο που έχει μεταβάλει ο φόβος μίας

¹ Αθανάσιος Χ. Παπανδρόπουλος, Επίκαιρα άρθρα, «Τα οικονομικά της τρομοκρατίας και η Ευρώπη», Association of European Journalists (Greek section), 10/06/2015, http://www.aejgreece.gr/article.asp?art_id=30&lng=1

τρομοκρατικής ενέργειας τις αερομεταφορές, καθώς και τη νομοθεσία περί των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Το 2015, στο Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών εκπονήθηκαν δύο διατριβές που προσέγγισαν το θέμα της τρομοκρατίας στην Ελλάδα. Η μία διατριβή εκπονήθηκε από τον Εμμανουήλ Γ. Σκουλά και αφορά στο ρόλο των Μ.Μ.Ε. στη διαμόρφωση της κοινωνικής αντίληψης για την τρομοκρατία στην Ελλάδα και η δεύτερη από τη Μαρία Χ. Κωλέτση, η οποία εστίασε στην ιδεολογικοποίηση στον τρομοκρατικό λόγο, μέσα από την ανάλυση των προκηρύξεων της 17N. Στο Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, το 2014, ο Συμεών Ν. Μαυρίδης έθεσε το δίλημμα, ελευθερία ή ασφάλεια στην ανάπτυξη της κοινωνικής ζωής και η περιστολή δικαιωμάτων και ελευθεριών, ενώ στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, το 2011, ο Νικόλαος Η. Καραμπέκιος εκπόνησε διατριβή με θέμα την ευρωπαϊκή τεχνολογική πολιτική, εστιάζοντας στην επίδραση ζητημάτων ασφαλείας και τρομοκρατίας. Ένα χρόνο νωρίτερα, το 2010, στο ίδιο πανεπιστήμιο, ο Νικόλαος Γιαννόπουλος διερεύνησε τον κοινωνικό αποκλεισμό και την τρομοκρατία.

Είναι αυταπόδεικτο ότι το θέμα της τρομοκρατίας με ποικίλους συσχετισμούς απασχολεί τον ακαδημαϊκό χώρο έντονα. Πέρα όμως από το ακαδημαϊκό ενδιαφέρον που παρουσιάζει το θέμα της τρομοκρατίας, το γεγονός ότι έχω ενταχθεί στο σώμα της ελληνικής αστυνομίας αλλά και το προσωπικό μου ενδιαφέρον για το θέμα με έκαναν να αναρωτηθώ για το ποια είναι η εικόνα της τρομοκρατίας που έχει σχηματίσει ο πολιτικός κόσμος της χώρας και ποια είναι η αντίληψη των σωμάτων ασφαλείας και ειδικότερα των μελών της Ελληνικής Αστυνομίας, απέναντι στον κίνδυνο. Συνολικά, λοιπόν, ποια είναι η μορφή και τι ακριβώς εννοούμε με την έννοια της τρομοκρατίας στην Ελλάδα;

Στην παρούσα εργασία θα επιχειρηθεί να διερευνηθεί το πώς αντιλαμβάνεται ο πολιτικός χώρος και η Ελληνική Αστυνομία τον τρομοκρατικό κίνδυνο, καθώς αυτοί είναι οι κύριοι φορείς που καλούνται να χειριστούν το θέμα της τρομοκρατίας και θα είναι ιδιαίτερα ενδιαφέρον να διερευνηθεί η οπτική που υιοθετείται από τους δύο αυτούς χώρους. Αξίζει να τονιστεί σε αυτό το σημείο ότι λόγω θέσης και οι δύο πλευρές δεν έχουν ερωτηθεί σε ακαδημαϊκό επίπεδο και κατά συνεπεία δεν έχει δοθεί η δυνατότητα να εκφρασθεί η άποψή τους.

Για να προσεγγίσω την άποψη του πολιτικού χώρου, έκανα έρευνα στα πρακτικά του ελληνικού κοινοβουλίου σε όσα έχουν καταγραφεί από όλα τα πολιτικά κόμματα κατά την περίοδο από το

2004 έως το 2014. Επίσης, απήθυνα κοινό ερωτηματολόγιο στα πολιτικά κόμματα που εκπροσωπούνται στο Κοινοβούλιο το 2015, με στόχο να καταγραφεί η σύγχρονη άποψή τους.

Αναφορικά με την προσέγγιση της αντίληψης των υπηρετούντων στην Ελληνική Αστυνομία, διενήργησα πρωτογενή έρευνα, απευθύνοντάς τους κοινό ερωτηματολόγιο ανεξαρτήτως βαθμού και θέσης.

Σε αυτό το εγχείρημα συνάντησα μία ουσιαστική δυσκολία και αυτή δεν είναι άλλη από τη δυσκολία με την οποία συζητείται το θέμα τρομοκρατία στην Ελλάδα και από στους δύο χώρους.

Μέρος Ι

1. Η μεθοδολογία

Για να απαντηθούν με αξιοπιστία τα παραπάνω ερωτήματα, ακολούθησα ένα φάσμα ενεργειών που συνδέονται με τη συλλογή των δεδομένων, την αξιολόγηση της ποιότητας του υλικού που συνελέγη, την ανάλυση και την εξαγωγή συμπερασμάτων.² Ας δούμε όμως, τι γράφεται στη βιβλιογραφία για τη δειγματοληπτική έρευνα.

1.1 Η μέθοδος της δειγματοληπτικής έρευνας

Οι επιστημονικές έρευνες εφαρμόζονται σε πληθυσμούς ή σε δείγματα. Οι δειγματοληπτικές έρευνες έχουν ως σκοπό να προσδιορίσουν όσο το δυνατόν ακριβέστερα τα χαρακτηριστικά του πληθυσμού από τον οποίο προέρχεται το δείγμα. Το δείγμα αποτελεί ένα γνήσιο υποσύνολο του πληθυσμού.³

Οι αποδεκτές πρακτικές που ισχύουν στο χώρο της ποιοτικής έρευνας σχετικά με τη δειγματοληψία είναι λιγότερο σαφείς και εδραιωμένες από εκείνες που αφορούν τη στατιστική δειγματοληψία και την ποσοτική έρευνα.⁴

Η δειγματοληψία αφορά τη λήψη ενός τμήματος από κάποιο ευρύτερο σύνολο. (...) Διακρίνονται δύο είδη δειγματοληψίας: Η δειγματοληψία με πιθανότητα (probability sampling) και η δειγματοληψία χωρίς πιθανότητα (nonprobability sampling). Η δειγματοληψία με πιθανότητα γίνεται σύμφωνα με τους νόμους των πιθανοτήτων, είναι ελεγχόμενη ως προς τις παραμέτρους της και δίνει τη δυνατότητα να γενικευτούν τα συμπεράσματα που εξάγονται από ένα δείγμα, γι' αυτό και δίνει επιπλέον τη δυνατότητα να υπολογίσουμε και το σφάλμα εκτίμησης (της γενίκευσης). Η δειγματοληψία χωρίς πιθανότητα γίνεται σε περιπτώσεις που δεν είναι εφικτή η δειγματοληψία με πιθανότητα ή όταν ενδιαφέρει να γίνει γρήγορα μια εφαρμογή της έρευνας, λόγου χάρη για πιλοτική έρευνα. Τα αποτελέσματα μιας έρευνας που έχει γίνει με δειγματοληψία χωρίς πιθανότητα δεν είναι γενικεύσιμα (αφορούν δηλαδή μόνο τη συγκεκριμένη μελέτη στο συγκεκριμένο δείγμα) ούτε μπορούμε να υπολογίσουμε το σφάλμα εκτίμησης και ως εκ τούτου πρέπει να τα χρησιμοποιούμε προσεκτικά.⁵

Μία τεχνική μη πιθανοτικής δειγματοληψίας, η οποία και εφαρμόστηκε στην συγκεκριμένη έρευνα, είναι η δειγματοληψία χιονοστιβάδας (snowball sampling). Η εν λόγω τεχνική

² Γ. Υφαντόπουλος, & Κ. Νικολαΐδου, (2008). *Η στατιστική στην κοινωνική έρευνα*. Αθήνα: Gutenberg, (σελ.37).

³ Οπ. π. (σελ.54).

⁴ J. Mason, (2003). Η διεξαγωγή της ποιοτικής έρευνας. Μετάφραση από τα Αγγλικά από Ελ. Δημητριάδου, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, (το πρωτότυπο έργο εκδόθηκε 1996) (σελ. 233)

⁵ Κ. Ζαφειρόπουλος (2005). Πώς γίνεται μια επιστημονική εργασία;, Αθήνα: Κριτική (σελ. 125)

χρησιμοποιείται αρκετά συχνά στην ποιοτική έρευνα και αφορά την επιλογή συμμετεχόντων από ομάδες πληθυσμού με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, στις οποίες η πρόσβαση είναι δύσκολη ή εξαιρετικά περιορισμένη. Σε αυτές τις περιπτώσεις οι ίδιοι οι ερευνώμενοι οδηγούν τους ερευνητές στον εντοπισμό και άλλων υποψήφιων συμμετεχόντων στην ερευνητική διαδικασία αξιοποιώντας τα κοινωνικά τους δίκτυα και τις σχέσεις τους.⁶

1.2 Η μεθοδολογία της έρευνας

Στα πλαίσια της έρευνας, ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η ενασχόληση με τις απόψεις του πολιτικού χώρου, των κομμάτων που βρίσκονται στο ελληνικό κοινοβούλιο και εκπροσωπούν τον ελληνικό λαό, της εικόνας που διαμορφώνεται και παρουσιάζεται σε ορισμένο κομμάτι του ελληνικού τύπου, ο οποίος αποτυπώνει την είδηση μιας τρομοκρατικής ενέργειας και επίσης, η γνώμη και η άποψη των υπηρετούντων στην Ελληνική Αστυνομία, καθώς είναι οι καθ' ύλην αρμόδιοι να αντιμετωπίσουν τον κίνδυνο της τρομοκρατίας μέσα σε ένα συγκεκριμένο νομοθετικό και δικαϊκό πλαίσιο.

Με στόχο την προσέγγιση, από αυτές τις συγκεκριμένες πλευρές, του κινδύνου της τρομοκρατίας στον ελληνικό χώρο την τελευταία δεκαετία, πραγματοποιήθηκε μία έρευνα στα πρακτικά της Βουλής όπου καταγράφηκαν όλες οι ομιλίες, συζητήσεις και οι αναφορές που πραγματοποιήθηκαν στο χώρο του ελληνικού κοινοβουλίου τη δεκαετία 2004-2014. Ελέγχοντας παράλληλα και τις καταγραφές στον ελληνικό τύπο για τρομοκρατικές ενέργειες που πραγματοποιήθηκαν την ίδια περίοδο, διαπιστώθηκε η σπουδαιότητα και η βαρύτητα που δίνεται από την κοινωνία στο συγκεκριμένο κίνδυνο.

Επίσης, για να γίνει εφικτή η καταγραφή των απόψεων των πολιτικών κομμάτων του κοινοβουλίου συντάχθηκε ερωτηματολόγιο με ανοιχτές ερωτήσεις⁷, το οποίο απευθύνθηκε σε όλα τα κόμματα. Απαντήσεις ελήφθησαν από το βουλευτή των Ανεξαρτήτων Ελλήνων, κύριο Κωνσταντίνο Δαμαβολίτη, από τον κύριο Γεώργιο Μαλαγκωνιάρη, εκπρόσωπο του τμήματος σωμάτων ασφαλείας του Συνασπισμού Ριζοσπαστικής Αριστεράς, το βουλευτή της Χρυσής Αυγής, κύριο Φώτιο Γραίκο και από τον κύριο Ηλία Τασσόπουλο, ο οποίος έδωσε υλικό σχετικό με τις απόψεις του Ποταμιού για την τρομοκρατία. Ενώ, από πλευράς, Νέας Δημοκρατίας, Κουμμουνιστικού Κόμματος Ελλάδος και της Ένωσης Κεντρώων υπήρξε επικοινωνία, αλλά δεν

⁶ Θ. Ιωσηφίδης, (2008). Ποιοτικές μέθοδοι έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες. Αθήνα: Κριτική, (σελ.61)

⁷ EtBabbieI, (2008) Σελ. 388. Ερωτήσεις ανοιχτού τύπου ή ανοιχτές ερωτήσεις: Ερωτήσεις στις οποίες ο ερωτώμενος καλείται να δώσει τις δικές του απαντήσεις. Οι σε βάθος ποιοτικές συνεντεύξεις βασίζονται σχεδόν αποκλειστικά σε ερωτήσεις ανοιχτού τύπου.

κατέστη δυνατή η ολοκλήρωση της συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου. Αναφορικά με το Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα, δεν ήταν δυνατή η επικοινωνία με κάποιο αρμόδιο στέλεχος.

Για να αποτυπωθεί η εικόνα και η αντίληψη των υπηρετούντων στην Ελληνική Αστυνομία, κρίθηκε ως καταλληλότερο μέσο το ημιδομημένο ερωτηματολόγιο, το οποίο περιλαμβάνει κλειστές ερωτήσεις, ερωτήσεις πολλαπλών επιλογών χωρίς την υποχρέωση βαθμονόμησης τους με σειρά προτίμησης, αλλά και ανοιχτές ερωτήσεις⁸.

Το δείγμα της έρευνας μπορεί να χαρακτηριστεί ως διαθέσιμο, αντιπροσωπευτικό και ανώνυμο. Λαμβάνοντας υπ' όψιν ότι ο συνολικός αριθμός των εν ενεργεία υπηρετούντων είναι μεγαλύτερος από 50000⁹, το συνολικό δείγμα της έρευνας δεν μπορεί να κριθεί ως αντιπροσωπευτικό υπό την έννοια ότι θα είναι δυνατό να εξαχθούν γενικά συμπεράσματα για το σύνολο του σώματος της ελληνικής αστυνομίας και ως εκ τούτου δεν είναι δυνατή η ποσοστιαία αναγωγή των αποτελεσμάτων της έρευνας. Μπορεί να χαρακτηριστεί ως αντιπροσωπευτικό υπό το πρίσμα ότι η ομάδα των ατόμων που απάντησαν έχουν τα στοιχεία εκείνα που μπορούν να οδηγήσουν στην αποτύπωση για πρώτη φορά των απόψεών τους ως καθ' ύλην αρμόδιοι για την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας. Μέσω του συγκεκριμένου δείγματος, δίνεται για πρώτη φορά η δυνατότητα προσέγγισης των αντιδράσεων και των βιωμάτων των ανθρώπων που καλούνται να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις της σύγχρονης τρομοκρατίας. Ποτέ στο παρελθόν αυτό το δείγμα δεν έχει αποτελέσει αντικείμενο αντίστοιχης έρευνας. Ένα ακόμη χαρακτηριστικό του δείγματος της έρευνας είναι η ανωνυμία. Σε αυτό το σημείο, θα πρέπει να τονιστεί ότι παρόλο που οι ερωτώμενοι συνάδελφοί είχαν την πρόθεση να βοηθήσουν στην έρευνα σε προσωπικό επίπεδο, αρκετοί από αυτούς και ιδιαίτερα οι βαθμοφόροι, αρνήθηκαν να απαντήσουν, παρόλο που ήταν διασφαλισμένη η ανωνυμία τους.

⁸ Ερωτήσεις ανοιχτού τύπου ή ανοιχτές ερωτήσεις: Ερωτήσεις στις οποίες ο ερωτώμενος καλείται να δώσει τις δικές του απαντήσεις. Οι σε βάθος ποιοτικές συνεντεύξεις βασίζονται σχεδόν αποκλειστικά σε ερωτήσεις ανοιχτού τύπου. Ερωτήσεις κλειστού τύπου ή κλειστές ερωτήσεις: Ερωτήσεις έρευνας στις οποίες ο ερωτώμενος καλείται να επιλέξει από μία ή περισσότερες απαντήσεις από μια έτοιμη λίστα που παρέχει ο ερευνητής. Οι ερωτήσεις αυτές είναι πολύ δημοφιλείς σε δειγματοληπτικές έρευνες γιατί προσφέρουν μεγαλύτερη ομοιογένεια απαντήσεων και είναι ευκολότερο να υποβληθούν σε επεξεργασία από τις ερωτήσεις ανοιχτού τύπου ή ανοικτές ερωτήσεις., Babbie, E. (2011). *Εισαγωγή στην κοινωνική έρευνα*. Μετάφραση από τα Αγγλικά από Βογιατζής, Γ. Αθήνα: Κριτική, (το πρωτότυπο έργο εκδόθηκε 2008).

⁹ 51872 ενεργεία αστυνομικοί σύμφωνα με την αναφορά της Eurostat στις 25/05/2016 «Personnel in the criminal justice system by sex, number and rate for the relevant sex group»

2. Τα ερωτήματα της έρευνας

Πολύς λόγος έχει γίνει στα μέσα μαζικής ενημέρωσης (εφημερίδες, τηλεόραση, ραδιόφωνο κ.ά.) για την τρομοκρατία παγκοσμίως και στη χώρα μας ιδιαίτερα μετά την τρομοκρατική επίθεση στους Δίδυμους Πύργους, την εξάρθρωσή της τρομοκρατικής οργάνωσης 17 Νοέμβρη, εν όψει, τότε, της διεξαγωγής των Ολυμπιακών Αγώνων στη χώρα μας. Αναπτύχθηκε έντονα ο προβληματισμός για την ικανότητα της χώρας να αναλάβει ένα τόσο μεγάλο εγχείρημα, κυρίως, λόγω της πιθανότητας εκδήλωσης ενός τρομοκρατικού χτυπήματος. Μεγάλη συζήτηση, επενδύσεις σε εκπαίδευση ανθρώπινου δυναμικού και εξοπλισμού πραγματοποιήθηκαν. Εκ του αποτελέσματος κρίνοντας, οι Ολυμπιακοί Αγώνες διεξήχθησαν με ασφάλεια παρά την κινδυνολογία. Το ερώτημα που τέθηκε στην έρευνα είναι τι συμβαίνει μετά τη λήξη των Ολυμπιακών Αγώνων στη χώρα μας σε σχέση με αυτό το ζήτημα το οποίο κρίθηκε ως μείζον το προηγούμενο διάστημα.

Η έρευνα τόσο στον πολιτικό χώρο όσο και στο χώρο της Ελληνικής Αστυνομίας επιχειρεί να δώσει απαντήσεις σε δύο βασικά ερωτήματα. Πρώτον, στο εάν η τρομοκρατία αποτελεί έναν υπαρκτό και ευμεγέθη κίνδυνο για την ελληνική κοινωνία. Δεύτερον, να απεικονίσει την αντίληψη που υπάρχει σχετικά με τη δομή, την οργάνωση, τη δράση και τις διασυνδέσεις των ελληνικών τρομοκρατικών οργανώσεων, όπως αυτή έχει διαμορφωθεί στον κάθε χώρο. Τέλος, προτρέπεται ο ερωτώμενος να κρίνει την αποτελεσματικότητα των δράσεων που έχουν αναπτυχθεί στο χώρο του, αλλά και να προτείνει πιθανές λύσεις στα προβλήματα που θεωρεί ότι αντιμετωπίζει.

3.Το ερωτηματολόγιο

Η σύνταξη του ερωτηματολογίου ξεκίνησε με γνώμονα την καταγραφή της άποψης των Ελλήνων Αστυνομικών. Το ερωτηματολόγιο, το οποίο αποτέλεσε το εργαλείο για τη συλλογή των απόψεών τους, συμπεριλάμβανε αποκλειστικά ανοιχτές ερωτήσεις, που αποσκοπούσαν στην ελεύθερη έκφρασή τους. Σε αυτό το σημείο θα πρέπει να σημειωθεί μία ιδιαίτερη σημαντική διαφωνία που καταγράφεται στον επιστημονικό χώρο και είναι αυτή της αντικειμενικότητας των κλειστών ερωτήσεων σε ένα ερωτηματολόγιο, καθώς μπορεί να επηρεαστεί η απάντηση του ερωτώμενου από την προσωπική άποψη του ερευνητή. Από την άλλη πλευρά, όμως, οι αστυνομικοί στους οποίους απευθύνθηκε το ερωτηματολόγιο εξέφρασαν μια αρνητική διάθεση στη συμπλήρωσή του για δύο κύριους λόγους. Πρώτον, διότι ένιωσαν άβολα να εκφράσουν την άποψή τους για ένα τόσο ευαίσθητο υπηρεσιακά θέμα και δεύτερον, για το λόγο ότι με τις ανοιχτές ερωτήσεις θα έπρεπε να επεκταθούν σε λεπτομέρειες στις απαντήσεις τους, τις οποίες δε θα ήθελαν να εκφράσουν γραπτώς. Ως εκ τούτου, διαφοροποιήθηκε και η δομή του ερωτηματολογίου συμπεριλαμβάνοντας και κλειστές ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής, στις οποίες υπήρχε η επιλογή «Άλλο», καθώς δεν είναι δυνατόν να προβλεφθούν όλες οι πιθανές απαντήσεις.

Όπως, ήδη, αναφέρθηκε η άμεσα εμπλεκόμενη στην αντιμετώπιση του τρομοκρατικού κινδύνου είναι η Ελληνική Αστυνομία. Έχοντας ως στόχο την αποτύπωση της δικής τους αντίληψης επί του θέματος, αναδιατυπώθηκε το ερωτηματολόγιο τόσο με κλειστές όσο και με ανοιχτές ερωτήσεις, το οποίο απευθύνθηκε σε όσους υπηρετούν στο σώμα της Ελληνικής Αστυνομίας, χωρίς περιορισμό σε βαθμό ή καθεστώς πρόσληψης.

Το ερωτηματολόγιο χωρίστηκε σε τέσσερις ενότητες, πέρα από τα προσωπικά στοιχεία, συμπεριλάμβανε και γενικές ερωτήσεις περί τρομοκρατίας διεθνώς για να γίνει δυνατή η χαρτογράφηση της έννοιας και της σπουδαιότητας του κινδύνου. Στη συνέχεια, διατυπώθηκαν ερωτήσεις σχετικά με την εγχώρια τρομοκρατία, οι οποίες είχαν ως στόχο την απεικόνιση της αντίληψης για τη δομή και τον τρόπο δράσης των ελληνικών τρομοκρατικών οργανώσεων. Τέλος, δε θα ήταν δυνατό να λείπουν ερωτήσεις που αφορούν στη δράση και την αποτελεσματικότητα της Ελληνικής Αστυνομίας.

Η επεξεργασία των ερωτηματολογίων έγινε με δύο κυρίως τρόπους. Πρώτον, την καταγραφή και εξαγωγή αποτελεσμάτων από την κάθε ερώτηση.

Μέρος II

4. Πολιτικός χώρος

Η τρομοκρατία αποτελεί σημαντική πρόκληση για την ασφάλεια στις περισσότερες χώρες, οι κυβερνήσεις των οποίων αντιμετωπίζουν διάφορες επιλογές πολιτικής για την αντιμετώπιση των τρομοκρατικών απειλών. Πράγματι, όπως επισημαίνεται στη σχετική βιβλιογραφία, προκύπτουν πολύπλοκα και πολυδιάστατα ζητήματα κατά την εξέταση μέσων και πολιτικών για την αντιμετώπιση και πρόληψη τρομοκρατικών επιθέσεων. Μια πιθανή δέσμη πολιτικών απαντήσεων στην τρομοκρατία θα μπορούσε να περιλαμβάνει αυστηρότερη νομοθεσία, ίσως να επανεξετάζει τις συνταγματικές διατάξεις, να αλλάζει νομοθεσία σχετικά με τον τρόπο απονομής της ιθαγένειας ή να αντιμετωπίζει τις νόμιμες και παράνομες μεταναστευτικές ροές, ακόμη και την επανεξέταση των πολιτικών ελευθεριών υπό το πρίσμα της σοβαρής απειλής, η οποία προκύπτει από τη δράση των τρομοκρατικών οργανώσεων. Είναι σαφές ότι ένα τέτοιο σύνολο μέτρων εγείρει σημαντικά διλήμματα για τις δυτικές φιλελεύθερες κοινωνίες που επιθυμούν να προστατεύσουν τους πολίτες τους και την περιουσία τους από τη διεθνή ή την εσωτερική τρομοκρατία, αφού οι πολιτικοί ιθύνοντες πρέπει να διατηρήσουν μια πολύ λεπτή ισορροπία μεταξύ των ατομικών ελευθεριών και δικαιωμάτων και της υιοθέτησης αυστηρότερης νομοθεσίας, παραχωρώντας αυξημένες εξουσίες στις δυνάμεις ασφαλείας και στους διάφορους κλάδους τους¹⁰.

4.1 Πρακτικά Βουλής (2004-2014)

Η καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας θεωρείται πρωταρχικό καθήκον κάθε κράτους. Η επιτυχία στην καταπολέμηση αυτού του είδους εγκλημάτων εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τη διεθνή συνεργασία και τον συντονισμό των χωρών σε αυτόν τον τομέα, με την εναρμόνιση των κανονισμών της αντίστοιχης νομοθεσίας. Αρκετές διεθνείς νομικές πράξεις που ρυθμίζουν τις προσπάθειες νομιμοποίησης των χρημάτων που αποκτήθηκαν παράνομα έχουν υιοθετηθεί για να διευκολύνουν τη συνεργασία αυτή.¹¹

Στη χώρα μας, μέσα από τις συζητήσεις και τα ψηφίσματα που λαμβάνουν χώρα στο κοινοβούλιο φαίνεται η επιθυμία και η προσπάθεια όλων των κομμάτων να καταπολεμηθεί η

¹⁰ C. Kollias, P. Messis, N. Mylonidis, S. Paleologou, (2009), Terrorism and the effectiveness of security spending in Greece: Policy implications of some empirical findings, *Journal of Policy Modeling*, 31 788–802.

¹¹ V. Kirilenko. (2016). Combating money laundering and terrorism financing. *Central Asia and the Caucasus*. 17(3):88-95.

τρομοκρατία και να αποκτήσει η χώρα όσο το δυνατόν περισσότερα όπλα στη φαρέτρα της. Πιο συγκεκριμένα, διακρίθηκαν τρεις βασικοί άξονες στις συζητήσεις στο ελληνικό κοινοβούλιο. Ο πρώτος αφορά την ενίσχυση και ανάπτυξη συνεργασιών με άλλες χώρες που έχουν ως στόχο την ανταλλαγή πληροφοριών για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος και της τρομοκρατίας. Στη συνέχεια διαπιστώθηκε ένα πεδίο αντιπαράθεσης που αφορά τη χρήση των αεροδρομίων της χώρας για μεταφορά υπόπτων για τρομοκρατία από τη Κεντρική Υπηρεσία Πληροφοριών Αμερικής (C.I.A) στα πλαίσια ή μη των διεθνών συμφωνιών. Ο δεύτερος αφορά την ενίσχυση και αυστηροποίηση της νομοθεσίας σχετικά με τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Και τέλος, ο τρίτος άξονας αφορά τις αναφορές των μελών του Κοινοβουλίου στα τρομοκρατικά χτυπήματα που γίνονται στη χώρα.

Πιο αναλυτικά, στις 23 Νοεμβρίου 2005, ανακοινώνεται από την πρόεδρο της Βουλής, κυρία Άννα Ψαρούδα Μπενάκη, ότι οι τότε υπουργοί Δημοσίας Τάξεως, Οικονομίας και Οικονομικών και Εξωτερικών καταθέτουν σχέδιο νόμου για την κύρωση του πρόσθετου πρωτοκόλλου για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, στη συμφωνία μεταξύ των κυβερνήσεων των κρατών που μετέχουν στον Οργανισμό Συνεργασίας Ευξείνου Πόντου για συνεργασία με στόχο την καταπολέμηση του εγκλήματος και ιδιαίτερα των οργανωμένων μορφών του.¹² Η ψήφιση του νόμου ολοκληρώθηκε στις 16 Μαρτίου 2006 μετά την τοποθέτηση του υπουργού Δημοσίας Τάξεως και των κομμάτων της Αντιπολίτευσης.¹³

Στις 16 Ιουνίου 2006, ο προεδρεύων, κύριος Ιωάννης Τραγάκης, ανακοινώνει στο Σώμα ότι οι υπουργοί Δημοσίας Τάξης, Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Δικαιοσύνης, Εξωτερικών, Πολιτισμού, Οικονομίας και Οικονομικών, Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης κατέθεσαν σχέδιο νόμου: «Κύρωσης της συμφωνίας μεταξύ της κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας και της κυβέρνησης της Ισλαμικής Δημοκρατίας του Πακιστάν περί συνεργασίας στην καταπολέμηση του εγκλήματος και ιδιαίτερα της τρομοκρατίας, της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών και του οργανωμένου εγκλήματος».¹⁴ Το νομοσχέδιο εισήχθη προς συζήτηση στις 22 Μαΐου 2007 και έγινε δεκτό κατά πλειοψηφία.¹⁵

Στις 15 Ιουνίου 2007, εισέρχεται προς συζήτηση στο ελληνικό κοινοβούλιο σχέδιο νόμου για την κύρωση της συμφωνίας μεταξύ της κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας και του

¹² Πρακτικά Βουλής, ΙΑ περίοδος, Προεδρευόμενης Κοινοβουλευτικής Δημοκρατίας, Σύνοδος Β, Συνεδρίαση ΛΕ, Τετάρτη 23 Νοεμβρίου 2005, σελίδα 1554, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα ...

¹³ Πρακτικά Βουλής, ΙΑ περίοδος, Προεδρευόμενης Κοινοβουλευτικής Δημοκρατίας, Σύνοδος Β, Συνεδρίαση ΡΔ, Πέμπτη 16 Μαρτίου 2006, σελίδα 4938-4946, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα ...

¹⁴ Πρακτικά Βουλής, ΙΑ περίοδος, Προεδρευόμενης Κοινοβουλευτικής Δημοκρατίας, Σύνοδος Β, Συνεδρίαση ΡΝΣΤ, Παρασκευή 16 Ιουνίου 2006, σελίδα 7416, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα ...

¹⁵ Πρακτικά Βουλής, ΙΑ περίοδος, Προεδρευόμενης Κοινοβουλευτικής Δημοκρατίας, Σύνοδος Γ, Συνεδρίαση ΡΛΔ, Τρίτη 22 Μαΐου 2007, σελίδα 9574-9576, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα ...

Συμβουλίου Υπουργών της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης περί συνεργασίας για την καταπολέμηση του εγκλήματος και ιδιαίτερα της τρομοκρατίας, της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών και του οργανωμένου εγκλήματος.¹⁶ Το νομοσχέδιο έγινε δεκτό κατά πλειοψηφία στις 25/11/2008¹⁷.

Στη συνέχεια, και συγκεκριμένα στις 17 Φεβρουαρίου 2011, κατατίθεται στη Βουλή νομοσχέδιο για την κύρωση μίας ακόμη συμφωνίας της Ελλάδας, αυτή τη φορά με την Κίνα, για την καταπολέμηση του εγκλήματος και ιδιαιτέρως της τρομοκρατίας, της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών και του οργανωμένου εγκλήματος.¹⁸ Η συζήτηση επί του νομοσχεδίου ξεκινάει στις 14 Απριλίου 2011. Στην ίδια συζήτηση εντάσσεται και η κύρωση της συμφωνίας της χώρας μας με την Αλβανία για τα ίδια θέματα. Η συζήτηση ολοκληρώνεται με την ψήφιση και των δύο νομοσχεδίων. Σε αυτό το σημείο θα ήταν χρήσιμο να τονιστεί το δικαίωμα και των δύο συμβαλλομένων μερών να αρνηθούν εν όλω ή εν μέρει, κατά περίπτωση, την παροχή συνδρομής και συνεργασίας, εάν για οποιοδήποτε λόγο κρίνουν το αρμόδιο Υπουργείο, η Κυβέρνηση και το Κοινοβούλιο, κατά περίπτωση, τις ερμηνείες για το τι είναι τρομοκρατία. Η ελληνική πλευρά κρατά το δικαίωμα να δίνει το δικό της ορισμό και τη δική της ερμηνεία και επομένως, ποια είναι τα θέματα εκείνα στα οποία παράσχει τη συνδρομή και τη συνεργασία της και ποια όχι.¹⁹

Αναφορικά με την αντιπαράθεση για τη χρήση των ελληνικών αεροδρομίων από τις Η.Π.Α. για μεταφορά υπόπτων, στις 28 Νοεμβρίου 2005, ο βουλευτής του ΣΥΡΙΖΑ, κύριος Λεβέντης, καταθέτει επίκαιρη ερώτηση στους υπουργούς Μεταφορών και Επικοινωνιών και Εξωτερικών. Ο υπουργός Μεταφορών και Επικοινωνιών απάντησε ότι όλες οι κινήσεις αεροσκαφών από και προς την Ελλάδα διενεργούνται με απόλυτο σεβασμό των νόμων, κανονισμών και διεθνών συνθηκών, οι οποίες διέπουν την αεροπλοΐα, τη διεθνή και την εσωτερική. Ο κύριος Νεράντζης δευτερολογώντας αναφέρθηκε σε πληροφορίες τόσο ευρωπαϊκών όσο και ελληνικών εφημερίδων ότι η CIA χρησιμοποιεί ευρωπαϊκά αεροδρόμια συμπεριλαμβανομένης και της Ελλάδας για να μεταφέρει υπόπτους τρομοκρατικών πράξεων. Στη δευτερολογία του ο υπουργός ισχυρίστηκε ότι αυτές οι πληροφορίες είναι ανεπιβεβαίωτες.²⁰ Σε άρθρο του στην

¹⁶ Πρακτικά Βουλής, ΙΑ περίοδος, Προεδρευόμενη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία, Σύνοδος Γ, Συνεδρίαση ΠΝΑ, Παρασκευή 15 Ιουνίου 2007, σελίδα 10332, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα ...

¹⁷ Πρακτικά Βουλής, ΙΒ περίοδος, Προεδρευόμενη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία, Σύνοδος Β, Συνεδρίαση ΑΖ, Τρίτη 25 Νοεμβρίου 2008, σελίδα 2314 & 2388, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα ...

¹⁸ Πρακτικά Βουλής, ΙΓ περίοδος, Προεδρευόμενη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία, Σύνοδος Β, Συνεδρίαση ΠΒ, Βουλή των Ελλήνων, Πέμπτη 17 Φεβρουαρίου 2011, σελίδα 5639, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <http://www.parliament.gr/Praktika/EvretiriaEpisimonPraktikonOlomeleias>

¹⁹ Πρακτικά Βουλής, ΙΓ περίοδος, Προεδρευόμενη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία, Σύνοδος Β, Συνεδρίαση ΡΚΑ, Βουλή των Ελλήνων, Πέμπτη 14 Απριλίου 2011, σελίδα 9056 - 9058, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <http://www.parliament.gr/Praktika/EvretiriaEpisimonPraktikonOlomeleias>

²⁰ Πρακτικά Βουλής, ΙΑ περίοδος, Προεδρευόμενη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία, Σύνοδος Β, Συνεδρίαση ΛΗ, Βουλή των Ελλήνων, Τετάρτη 28 Νοεμβρίου 2005, σελίδα 1699, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <http://www.parliament.gr/Praktika/EvretiriaEpisimonPraktikonOlomeleias>

εφημερίδα «Το Βήμα», ο δημοσιογράφος Αλέξης Παπαχελάς αναφέρει ότι τουλάχιστον 6 μυστηριώδεις πτήσεις της CIA από και προς την Αθήνα περιμένουν απάντηση: ποιον μετέφεραν, πού τον πήγαν και πόσο ενήμερη ήταν η ελληνική κυβέρνηση για την αποστολή που εκτελούσαν. (...) Το βέβαιον είναι ότι σε τρεις τουλάχιστον ευρωπαϊκές χώρες (Ιταλία, Γερμανία, Ισπανία) διεξάγονται αυτές τις ημέρες επίσημες δικαστικές έρευνες για να εξακριβωθεί η ακριβής αποστολή αεροσκαφών της CIA που πέρασαν από τα αεροδρόμιά τους²¹. Το Μαΐο του 2006, σε άρθρο της εφημερίδας Καθημερινή γίνεται λόγος για τις μαζικές απαγωγές Πακιστανών στην Ελλάδα το καλοκαίρι του 2005, μετά τις τρομοκρατικές επιθέσεις στο Λονδίνο. Η πολύμηνη έρευνα, που διεξήγαγε η Εισαγγελία Πρωτοδικών Αθηνών, κατέληξε σε πολυσέλιδο πόρισμα, στο οποίο πιστοποιούνται οι απαγωγές, παραμένουν, όμως, άγνωστοι οι δράστες, ενώ η αόριστη αναφορά ότι έγιναν «από φορείς κρατικών υπηρεσιών» αφήνει πολλά περιθώρια ερμηνείας.²² Για το ίδιο θέμα, κατέθεσε επίκαιρη ερώτηση ο βουλευτής του Κ.Κ.Ε., κύριος Ορέστης Κολοζώφ προς τους υπουργούς Εξωτερικών και Δικαιοσύνης και προχώρησε στη στόχευση ότι οι ύποπτοι, οι οποίοι μεταφέρονται, είναι ύποπτοι για τρομοκρατία. Κίνητρο για να καταθέσει αυτήν την επίκαιρη ερώτηση ήταν δημοσιεύματα στον τύπο και συγκεκριμένα στην εφημερίδα «Τα Νέα» στις 23/09/2006²³, τα οποία ανέφεραν ότι χρησιμοποιήθηκαν ελληνικά αεροδρόμια και η αμερικανική βάση στη Σούδα Χανίων για να πραγματοποιηθούν πτήσεις από τη CIA και να μεταφερθούν ύποπτοι για τρομοκρατία. Από τη συζήτηση προκύπτει ότι η ελληνική δικαιοσύνη διέταξε έρευνα επί του θέματος, από την οποία δεν προέκυψε τίποτα μεμπτό. Τα ερωτήματα και οι ενδείξεις που αναφέρονται στον τύπο δεν επιβεβαιώθηκαν και οι καταγγελίες κρίθηκαν αβάσιμες.²⁴

Αναφορικά με τις συζητήσεις για τη νομοθεσία στις 17, 29, 30 Ιουλίου 2008, ξεκινάει η συζήτηση για το σχέδιο νόμου για την πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Και την 1 Αυγούστου ψηφίστηκε στο σύνολο του.²⁵

²¹ Αλ. Παπαχελάς (Νοέμβριος 2005). Οι μυστικές πτήσεις της CIA από την Αθήνα. Το Βήμα. Διαθέσιμο σε: <http://www.tovima.gr/relatedarticles/article/?aid=169713&wordsinarticle=cia>

²² Φ. Καλλίρη (Μάιος 2005). Γεγονός οι απαγωγές Πακιστανών. Η Καθημερινή. Διαθέσιμο σε: <http://www.kathimerini.gr/250640/article/epikairothta/politikh/gegonos-oi-apagwges-pakistanwn>

²³ Σ. Βραδέλης, (Σεπτέμβριος 2006). Φυλακή της Air CIA στη Σούδα. Τα Νέα. Διαθέσιμο σε: <http://www.tanea.gr/news/greece/article/4485891/?iid=2> (Ανακτήθηκε 17 Ιουνίου, 2015).

²⁴ Πρακτικά Βουλής, ΙΑ περίοδος, Προεδρευόμενης Κοινοβουλευτικής Δημοκρατίας, Σύνοδος Γ, Συνεδρίαση Ζ, Βουλή των Ελλήνων, Δευτέρα 9 Οκτωβρίου 2006, σελίδα 189, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <http://www.parliament.gr/Praktika/EvretiriaEpisimonPraktikonOlomeleias>

²⁵ Πρακτικά Βουλής, Θέρους 2008, Προεδρευόμενης Κοινοβουλευτικής Δημοκρατίας, Συνεδρίαση Η, Πέμπτη 17 Ιουλίου 2008, σελίδα 345, & Συνεδρίαση ΙΔ, Βουλή των Ελλήνων, Τρίτη 29 Ιουλίου 2008, σελίδες 686-725 & Συνεδρίαση ΙΕ (πρωί) Τετάρτη 30 Ιουλίου 2008, σελίδες 727-770 & Συνεδρίαση ΙΗ, Βουλή των Ελλήνων, Παρασκευή 1 Αυγούστου 2008, σελίδα 857, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <http://www.parliament.gr/Praktika/EvretiriaEpisimonPraktikonOlomeleias>

Τον Ιανουάριο του 2011, ο Πρόεδρος της Βουλής είχε την τιμή να ανακοινώσει προς το Σώμα ότι οι Υπουργοί Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, Οικονομικών, Εξωτερικών και Προστασίας του Πολίτη κατέθεσαν σχέδιο νόμου: «Σύσταση αρχής καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, και ελέγχου των δηλώσεων περιουσιακής κατάστασης».²⁶ Στην αιτιολογική έκθεση γίνεται λόγος για την ανάγκη ενίσχυσης της επιτροπής καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, προκειμένου να ανταποκριθεί επιτυχέστερα στις προκλήσεις που θέτουν η ποικιλομορφία και ποσοτική εξάπλωση του εθνικού και διασυνοριακού οικονομικού εγκλήματος και ο διαρκής εκσυγχρονισμός των τεχνικών που χρησιμοποιούνται για την αθέμιτη διακίνηση και απόκρυψη κεφαλαίων.²⁷ Ειδικότερα, συγκροτείται Μονάδα Οικονομικών Κυρώσεων κατά Υπόπτων Τρομοκρατίας.

Τέλος, γίνονται αναφορές στα χτυπήματα στην Ελλάδα, με πρώτη στις 2 Ιουνίου 2005, οπότε και διακόπτεται η συζήτηση επίκαιρης ερώτησης του βουλευτή του Πανελλήνιου Σοσιαλιστικού Κινήματος κ. Αθανάσιου Παπαγεωργίου προς τον υπουργό Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, κ. Γεράσιμο Γιακουμάτο, σχετικά με το κλείσιμο της εταιρείας ΚΟΡΤΑΓΚ Α.Ε. στον Κορινό Περίας, καθώς ο κύριος Γιακουμάτος έπρεπε να μεταβεί στο υπουργείο, το οποίο υπέστη βομβιστική επίθεση. Ο προεδρεύων της συζήτησης, κύριος Γεώργιος Σούρλας, καταδίκασε άμεσα τη βομβιστική επίθεση, αναφέροντας ότι η Εθνική Αντιπροσωπεία την καταδικάζει και συνέχισε στέλνοντας το μήνυμα ότι οι άνανδρες τρομοκρατικές και δολοφονικές επιθέσεις σε καμία περίπτωση δεν πρόκειται να επηρεάσουν την ομαλή λειτουργία του δημοκρατικού μας συστήματος.²⁸

Στις 12 Ιανουαρίου 2007, έκρηξη σημειώθηκε στις 5:58 το πρωί στον τρίτο όροφο της αμερικανικής πρεσβείας στην Αθήνα από ρίψη βλήματος ρουκέτας 2,36 ιντσών, η οποία εκτοξεύθηκε από τον περιβάλλοντα χώρο έναντι της πρεσβείας. Από την έκρηξη δεν υπήρξαν τραυματισμοί, ενώ προκλήθηκαν μικρές υλικές ζημιές στον υαλοπίνακα της πρόσοψης και στην οροφή. Σύμφωνα με πληροφορίες που μεταδίδουν ραδιοτηλεοπτικοί σταθμοί η επίθεση έγινε από σταθμευμένο όχημα επί της οδού Λαμπάκου. Όπως μετέδωσε η NET, υπήρξε τηλεφώνημα

²⁶ Πρακτικά Βουλής, ΙΓ περίοδος, Προεδρευόμενης Κοινοβουλευτικής Δημοκρατίας, Σύνοδος Β, Συνεδρίαση ΞΕ, Βουλή των Ελλήνων, Παρασκευή 28 Ιανουαρίου 2011, σελίδα 4566, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα

<http://www.parliament.gr/Praktika/EvretiriaEpisimonPraktikonOlomeleias>

²⁷ Αιτιολογική έκθεση ν. 3932/2011

²⁸ Πρακτικά Βουλής, ΙΑ περίοδος, Προεδρευόμενης Κοινοβουλευτικής Δημοκρατίας, Σύνοδος Α, Συνεδρίαση ΡΟΕ, Βουλή των Ελλήνων, Πέμπτη 2 Ιουνίου 2005, σελίδα 9155, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <http://www.parliament.gr/Praktika/EvretiriaEpisimonPraktikonOlomeleias>

σε αμερικανική εταιρεία με το οποίο την ευθύνη για την επίθεση αναλαμβάνει ο «Επαναστατικός Αγώνας».²⁹

Στα πρακτικά των συνεδριάσεων της Βουλής εκείνη την ημέρα σημειώνεται ότι ο υπουργός Μεταφορών και Επικοινωνιών, Μιχάλης Λιάπης, εξέφρασε την Κυβέρνηση και σύσσωμο τον ελληνικό λαό, καταδικάζοντας την τρομοκρατία και κάθε μορφή βίας και σημείωσε ότι υπάρχει συνεργασία με όλες τις πολιτικές δυνάμεις του τόπου προκειμένου να διαφυλαχθούν τα υψηλά επίπεδα ασφάλειας και το κύρος της χώρας. Επιπλέον, ο προεδρεύων, κύριος Τραγάκης, τόνισε ότι η καταδίκη αυτή εκφράζει όλες τις πτέρυγες της Βουλής.³⁰

Στα Μ.Μ.Ε., δημοσιεύθηκαν ανακοινώσεις όλων των κομμάτων, τα οποία καταδίκασαν απερίφραστα την πράξη. Ο υπουργός, δε, Δημοσίας Τάξεως, κ. Βύρων Πολύδωρας, τόνισε σε δήλωσή του ότι «Μας ανησυχεί το περιστατικό αλλά δεν μας τρομοκρατεί. Με κυρίαρχη αφετηρία την ανάληψη ευθύνης είμαστε σε ένα τέτοιο κύκλο δραστηριοτήτων που μπορεί να τεθεί υπό έλεγχο. Τα ευρήματα είναι πολλά».³¹

Το έτος 2010, σημαδεύτηκε από το πιο εκκωφαντικό μήνυμα θανάτου, το οποίο έστειλαν τρομοκράτες στις 24 Ιουνίου, στον πυρήνα ασφαλείας της χώρας, σε μια αιματηρή επανεμφάνιση που ακολούθησε τη σύλληψη των μελών του «Επαναστατικού Αγώνα». Η βόμβα, που στοίχισε τη ζωή του υπασπιστή του υπουργού Προστασίας του Πολίτη κ. Μ. Χρυσοχοΐδη, Γιώργου Βασιλάκη, εξερράγη λίγο μετά τις 8.30 μ.μ. στο γραφείο του, το οποίο απέχει λίγα μόλις μέτρα από το στρατηγείο του υπουργού στον 7ο όροφο του κτιρίου της Λεωφόρου Κατεχάκη.³² Στη συνεδρίαση της Ολομέλειας της Βουλής στις 25 Ιουνίου 2010, όλοι όσοι έλαβαν το λόγο για να τοποθετηθούν στη συζήτηση δεν παρέλειψαν να καταδικάσουν το τρομοκρατικό χτύπημα, να εκφράσουν τα συλλυπητήρια στην οικογένεια του εκλιπόντος και να ταχθούν υπέρ της ανάγκης για συλλογική προσπάθεια για την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας. Ανάμεσα σε αυτούς που εξέφρασαν την αγανάκτηση, την οργή και τη θλίψη τους ήταν ο

²⁹ (Ιανουάριος 2007). Επίθεση με ρουκέτα στην αμερικανική πρεσβεία. Ναυτεμπορική. Διαθέσιμο σε: <http://go.naft.gr/unz0st> (Ανακτήθηκε 25 Ιουνίου, 2015)

³⁰ Πρακτικά Βουλής, ΙΑ περίοδος, Προεδρευόμενης Κοινοβουλευτικής Δημοκρατίας, Σύνοδος Γ, Συνεδρίαση ΝΕ, Βουλή των Ελλήνων, Παρασκευή 12 Ιανουαρίου 2007, σελίδα 3287, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <http://www.parliament.gr/Praktika/EvretiriaEpisimonPraktikonOlomeleias>

³¹ (Ιανουάριος 2007). Επίθεση με ρουκέτα στην αμερικανική πρεσβεία. Ναυτεμπορική. Διαθέσιμο σε: <http://go.naft.gr/unz0st> (Ανακτήθηκε 25 Ιουνίου, 2015)

³² Γ. Σουλιώτης, (Ιούνιος 2010). Βόμβα στην «καρδιά» του υπουργείου, νεκρός ο υπασπιστής του Χρυσοχοΐδη. Η Καθημερινή. Διαθέσιμο σε: <http://www.kathimerini.gr/397198/article/epikairothta/ellada/vomva-sthn-kardia-toy-yrgoyrgeioy-nekros-o-yraspisths-toy-xrysoxo-idh> (Ανακτήθηκε 25 Ιουνίου, 2015).

πρόεδρος της Βουλής, ο πρόεδρος της Κυβέρνησης και υπουργός Εξωτερικών, όλοι οι αρχηγοί των κομμάτων.³³

Περαιτέρω, την ώρα που στο Ελληνικό Κοινοβούλιο γίνεται προσπάθεια ενίσχυσης των συμμαχιών της χώρας με στόχο την καταπολέμηση και αντιμετώπιση της τρομοκρατίας σε διεθνές επίπεδο, η Ελληνική Αστυνομία, στις 16 Μαρτίου 2011, δέχεται τα συγχαρητήρια για τις επιτυχίες στη σύλληψη της τρομοκρατικής οργάνωσης των «Πυρήνων της φωτιάς».³⁴ Στον ελληνικό τύπο, τα πρωτοσέλιδά τους αφιερώνουν οι εφημερίδες «Αδέσμευτος Τύπος» και «Έθνος» στις 15 Μαρτίου 2011 στη σύλληψη έξι μελών της τρομοκρατικής οργάνωσης «Συνωμοσία Πυρήνων της Φωτιάς». Η εφημερίδα το «Βήμα» κάνει λόγο για «νέο χτύπημα της αντιτρομοκρατικής».³⁵

Συνεχίζοντας την έρευνα στα πρακτικά των συνεδριάσεων της Βουλής των Ελλήνων, σταματάμε στις 14 Ιουλίου 2011, οπότε και ο πρόεδρος του Λαϊκού Ορθόδοξου Συναγερμού, κ. Γεώργιος Καρατζαφέρης, κατέθεσε επίκαιρη ερώτηση προς τον υπουργό Προστασίας του Πολίτη για την εξέλιξη των ερευνών για τη ΣΕΧΤΑ επαναστατών. Στην απάντηση του ο κ. Χρήστος Παπουτσής ανέφερε: «σας διαβεβαιώνω ότι τόσο οι αστυνομικές αρχές, τόσο η Αντιτρομοκρατική Υπηρεσία όσο και η Εθνική Υπηρεσία Πληροφοριών, η οποία, όπως γνωρίζετε, συνεργάζεται στα θέματα αντιμετώπισης της τρομοκρατίας, όσο επίσης και οι δικαστικές αρχές συνεργάζονται απόλυτα, χωρίς καμία διακοπή».³⁶

Το Φεβρουάριο του 2013, μια ακόμα επιτυχία της ελληνικής αστυνομίας δίνει το έναυσμα για συζήτηση περί τρομοκρατίας στο ελληνικό κοινοβούλιο. Πιο συγκεκριμένα, η σύλληψη φερόμενων ως μελών της τρομοκρατικής οργάνωσης «Συνωμοσία Πυρήνων της φωτιάς» και οι κατηγορίες για ξυλοδαρμό τους αποτέλεσαν το αντικείμενο αναφοράς κατά τη διάρκεια συζήτησης για το σχέδιο νόμου για «τη διατήρηση ενός ελάχιστου επιπέδου αποθεμάτων αργού πετρελαίου ή και προϊόντων πετρελαίου και άλλες διατάξεις». Λαμβάνοντας το λόγο επί του νομοσχεδίου, ο κ. Βορίδης Μαυρουδής από την πλευρά της Νέας Δημοκρατίας, υπερασπίστηκε τον υπουργό προστασίας του Πολίτη έναντι των κατηγοριών που του προσήψε η αντιπολίτευση

³³ Πρακτικά Βουλής, ΙΓ περίοδος, Προεδρευόμενης Κοινοβουλευτικής Δημοκρατίας, Σύνοδος Α, Συνεδρίαση ΠΝΑ, Βουλή των Ελλήνων, Παρασκευή 26 Ιουνίου 2010, σελίδες 9279, 9280, 9283, 9287, 9299, 9302, 9303, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <http://www.parliament.gr/Praktika/EvretiriaEpisimonPraktikonOlomeleias>

³⁴ Πρακτικά Βουλής, ΙΓ περίοδος, Προεδρευόμενης Κοινοβουλευτικής Δημοκρατίας, Σύνοδος Β, Συνεδρίαση ΡΑ, Βουλή των Ελλήνων, Τετάρτη 16 Μαρτίου 2011 (απόγευμα), σελίδα 7649, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <http://www.parliament.gr/Praktika/EvretiriaEpisimonPraktikonOlomeleias>

³⁵ Β. Λαμπρόπουλος, (Μάρτιος 2011). Νέο χτύπημα της Αντιτρομοκρατικής. Το Βήμα. Διαθέσιμο σε: <http://www.tovima.gr/society/article/?aid=389569&wordsinarticle=%CF%80%CF%85%CF%81%CE%B7%CE%BD%CE%B5%CF%82%3b%CF%84%CE%B7%CF%82%3b%CF%86%CF%89%CF%84%CE%B9%CE%B1%CF%82> (Ανακτήθηκε 17 Ιουνίου, 2015).

³⁶ Πρακτικά Βουλής, ΙΓ περίοδος, Προεδρευόμενης Κοινοβουλευτικής Δημοκρατίας, Σύνοδος Β, Συνεδρίαση ΡΟΣΤ, Βουλή των Ελλήνων, Πέμπτη 14 Ιουλίου 2011, σελίδα 13748-13749, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <http://www.parliament.gr/Praktika/EvretiriaEpisimonPraktikonOlomeleias>

και προχώρησε στη σύνδεση του αναρχικού χώρου με την τρομοκρατία ενώ τόνισε ότι η Δικαιοσύνη θα πρέπει απερίσπαστη να αποδοθεί προς πάσα κατεύθυνση. Σε απάντηση των ανωτέρω, ο κ. Παπαδημούλης Δημήτρης ανέφερε τα εξής: «Η δημοκρατία πρέπει να αντιμετωπίζει τη βία και την τρομοκρατία με το νόμο και όχι παραβιάζοντας το νόμο, διότι έτσι παίζει ένα αρνητικό παιχνίδι και καθιστά την τρομοκρατία παράγοντα των πολιτικών εξελίξεων και της κομματικής αντιπαράθεσης».³⁷ Στην έρευνα που διεξήχθη εντοπίστηκε και η συνέντευξη που είχε δώσει εκείνη την ημέρα για τις συγκεκριμένες συλλήψεις η κα Μαίρη Μπόση, η οποία είναι επίκουρη καθηγήτρια Διεθνούς Ασφαλείας στο Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πειραιώς και ειδικεύεται σε θέματα διεθνούς βίας και διεθνούς ασφάλειας και ανέφερε σχετικά με τη νέα μορφή της τρομοκρατίας στην Ελλάδα μετά την εξάρθρωση της 17 Νοέμβρη ότι «Κάθε εποχή έχει τους δικούς της τρομοκράτες, και την εποχή που δρούσε η 17N ήταν πρωτόγνωρη για την Ελλάδα η δράση της. Οι αλλαγές άρχισαν σταδιακά από το τέλος της δεκαετίας του 1990». Αρκετή συζήτηση εκείνες τις ημέρες έγινε και για το νεαρό της ηλικίας των συλληφθέντων, τον τρόπο που εντάσσονται σε τρομοκρατικές οργανώσεις. Χαρακτηριστικά ανέφερε η κα Μπόση ότι ο χώρος προέλευσης των νέων σχημάτων ήταν σχετικά περιορισμένος, πολιτικά ανίσχυρος και κατ' επέκταση «περιθωριακός» ή έστω περιθωριοποιημένος. Εντός αυτού του χώρου ή καλύτερα στις παρυφές του –όπως έχει ιστορικά παρατηρηθεί σε άλλους χρόνους και τόπους- κάποιες μικρότερες ομάδες επέλεξαν τα όπλα.³⁸

Το 2014, δύο ήταν οι σημαντικές αναφορές περί τρομοκρατίας στο ελληνικό κοινοβούλιο. Η πρώτη ήταν στις 07 Ιανουαρίου, οπότε και έγινε αναφορά στην απόδραση του Χριστόδουλου Ξηρού, καταδικασμένου μέλους για συμμετοχή στην τρομοκρατική οργάνωση 17 Νοέμβρη και στις εξαγγελθείσες πρωτοβουλίες της Κυβέρνησης για μεταχείριση κρατουμένων για υποθέσεις τρομοκρατίας. Ο Βασίλης Γ. Λαμπρόπουλος σε άρθρο του στην εφημερίδα το Βήμα γράφει: «Ο Χριστόδουλος Ξηρός δεν έδωσε το πρωί της Δευτέρας το «παρών» στο Αστυνομικό Τμήμα Καλλικράτειας Χαλκιδικής –όπου βρίσκεται η κατοικία συγγενών του– και έκλεισε το κινητό του. Η τελευταία φορά που φέρεται να τον είδαν αστυνομικοί ήταν το μεσημέρι της Κυριακής όταν περιπολικό της ΕΛ.ΑΣ. ήλεγξε την παρουσία του στην Καλλικράτεια».³⁹ Στο Ελληνικό Κοινοβούλιο, κατά τη διάρκεια συζήτησης επί της αρχής του σχεδίου νόμου του Υπουργείου υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων: "Εθνική Αρχή συντονισμού πτήσεων και άλλες διατάξεις",

³⁷ Πρακτικά Βουλής, ΙΕ περίοδος, Προεδρευόμενης Κοινοβουλευτικής Δημοκρατίας, Σύνοδος Α, Συνεδρίαση ΠΙΘ, Βουλή των Ελλήνων, Τρίτη 5 Φεβρουαρίου 2013, σελίδα 7218, 7229, 7231-7234, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <http://www.parliament.gr/Praktika/EvretiriaEpisimonPraktikonOlomeleias>

³⁸ www.newsbeast.gr. Διαθέσιμο σε: <http://www.newsbeast.gr/society/arthro/484807/ehei-allaxei-i-tromokratia-stin-ellada-to-fainomeno-17n-teleiose> (Ανακτήθηκε 15 Ιουνίου, 2016).

³⁹ Β. Λαμπρόπουλος, (Ιανουάριος 2014). Τους «καθοδηγητές» της απόδρασης Χριστόδουλου Ξηρού ψάχνει η ΕΛ.ΑΣ. Το Βήμα. Διαθέσιμο σε: <http://www.tovima.gr/society/article/?aid=554640&wordsinarticle=%CE%BE%CE%B7%CF%81%CE%BF%CF%82> (Ανακτήθηκε 30 Ιουλίου, 2015).

οι ομιλητές δεν παρέλειψαν να αναφερθούν στην παραβίαση της άδειας από το Χριστόδουλο Ξηρό. Πιο χαρακτηριστική και συγκεντρωτική αναφορά έγινε από τον κ. Δημήτριο Παπαδημούλη, ο οποίος απευθυνόμενος σε όλο το φάσμα, τοποθετήθηκε απέναντι στην τρομοκρατία αξιακά, ιδεολογικά, ηθικά, ως δύναμη δημοκρατίας. Και συνέχισε λέγοντας: «Θεωρούμε απαράδεκτο οποιοσδήποτε στο όνομα οποιουδήποτε σκοπού να παίρνει ένα κουμπούρι και να κάνει τον εαυτό του δικαστή και εκτελεστή αποφάσεων που αφαιρούν ή επιχειρούν να αφαιρέσουν τη ζωή άλλων».⁴⁰

Η δεύτερη αναφορά πραγματοποιήθηκε στις 10 Απριλίου 2014, εξ αιτίας τρομοκρατικού χτυπήματος στο κέντρο της Αθήνας. Όλες οι αναφορές ήταν καταδικαστικές για μία ακόμα φορά από όλες τις πλευρές του κοινοβουλίου. Ο κος Επαμειώνδας Μαριάς πέραν της καταδίκης της τρομοκρατικής ενέργειας, παρέθεσε πέντε στόχους τους οποίους υπηρέτησε το εν λόγω χτύπημα. Στόχος, σύμφωνα με τον κο Μαριά, ήταν να τρομοκρατήσει τον ελληνικό λαό, να συκοφαντήσει τους κοινωνικούς αγώνες του και να δώσει άλλοθι για παραπέρα ενίσχυση του αυταρχικού, μνημονιακού κράτους, μια μέρα πριν από την άφιξη της Μέρκελ στην Αθήνα, ενώ ταυτόχρονα να δυσφημίσει τη χώρα ενόψει της έναρξης της τουριστικής περιόδου.⁴¹

4.2 Ερωτηματολόγια – Απόψεις κομμάτων

Η έρευνά μου στα πρακτικά της Βουλής, όπως έχει ήδη αναφερθεί έφτασε χρονικά έως το 2014 και για την αποτύπωση της σύγχρονης άποψης των κομμάτων απευθύνθηκαν ερωτηματολόγια και επιδιώχθηκε επικοινωνία με εκπροσώπους όλων των κομμάτων που είχαν παρουσία στο ελληνικό κοινοβούλιο το 2015. Τα κόμματα αυτά είναι η Νέα Δημοκρατία, οι Ανεξάρτητοι Έλληνες, ο Συνασπισμός Ριζοσπαστικής Αριστεράς, το Ποτάμι, το Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα, το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδος και η Χρυσή Αυγή.

Σε αυτό το σημείο θα αποτελούσε παράλειψη να μην τονισθεί η δυσκολία που ανέκυψε στη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου. Και συγκεκριμένα, παρά την επικοινωνία που πραγματοποιήθηκε με συγκεκριμένους εκπροσώπους κομμάτων, δεν κατέστη εφικτή η αποτύπωση της άποψης τους.

⁴⁰ Πρακτικά Βουλής, ΙΕ περίοδος, Προεδρευόμενης Κοινοβουλευτικής Δημοκρατίας, Σύνοδος Β, Συνεδρίαση Ξ, Βουλή των Ελλήνων, Τρίτη 7 Ιανουαρίου 2014, σελίδες 5422, 5436, 5438, 5440, 5442, 5449-5450, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <http://www.parliament.gr/Praktika/EvretiriaEpisimonPraktikonOlomeleias>

⁴¹ Πρακτικά Βουλής, ΙΕ περίοδος, Προεδρευόμενης Κοινοβουλευτικής Δημοκρατίας, Σύνοδος Β, Συνεδρίαση ΠΚΕ, Βουλή των Ελλήνων, Πέμπτη 10 Απριλίου 2014, σελίδες 10557, 10559, 10560, 10562, 10568, 10569, 10592, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <http://www.parliament.gr/Praktika/EvretiriaEpisimonPraktikonOlomeleias>

Παρά τον φόρτο εργασίας τους, όμως, εκπρόσωποι από τρία πολιτικά κόμματα δέχθηκαν να εκφράσουν την άποψή τους. Και αυτά είναι τα ακόλουθα: ο Συνασπισμός Ριζοσπαστικής Αριστεράς (ΣΥΡΙΖΑ), οι Ανεξάρτητοι Έλληνες και η Χρυσή Αυγή. Εκπρόσωπος από το κίνημα το ΠΟΤΑΜΙ, αν και δεν προχώρησε στη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου, ωστόσο προσέφερε υλικό με τις απόψεις του κινήματος σχετικά με την τρομοκρατία.

Το ερωτηματολόγιο που απευθύνθηκε στους εκπροσώπους των κομμάτων χωρίζεται σε τρεις άξονες. Ο πρώτος περιλαμβάνει 4 γενικές ερωτήσεις για την τρομοκρατία. Ο δεύτερος 9 ερωτήσεις σχετικά με την τρομοκρατία στην Ελλάδα και ο τρίτος 4 ερωτήσεις για τη δράση της ελληνικής αστυνομίας για την πάταξη της τρομοκρατίας.

Αναλυτικά, από τον ΣΥΡΙΖΑ ήρθα σε επικοινωνία με το τμήμα σωμάτων ασφαλείας του κόμματος και ο εκπρόσωπός του, ο κύριος Γεώργιος Μαλαγκωνάρης εξέφρασε τις απόψεις του κόμματος για την τρομοκρατία σύμφωνα με το ερωτηματολόγιο.

Ειδικότερα, θεωρεί ότι ο στόχος των τρομοκρατικών οργανώσεων είναι η ισχυροποίηση του κράτους ενάντια στο λαό και ότι το χτύπημα στους Δίδυμους Πύργους υπήρξε σημείο καμπής για την εξέλιξη της δράσης των τρομοκρατικών οργανώσεων, διότι εμφανίστηκαν πολλές νέες οργανώσεις που η δράση τους περιορίζεται στο να πλήξουν υλικούς στόχους. Αναφορικά με το βαθμό που επηρεάζει ο κίνδυνος της τρομοκρατίας την οικονομία της χώρας που πλήττεται από χτυπήματα, ο κύριος Μαλαγκωνάρης μας απάντησε ότι η οικονομία επηρεάζεται σε σημαντικό βαθμό, διότι επηρεάζεται ο τομέας του τουρισμού και των επιχειρηματικών επενδύσεων της χώρας. Σε ό,τι αφορά τώρα την Ελλάδα, οι κύριες τρομοκρατικές οργανώσεις που ανέφερε ήταν η 17 Νοέμβρη, οι πυρήνες της φωτιάς, ο επαναστατικός λαϊκός αγώνας και μικρές περιστασιακές οργανώσεις. Κατά την άποψή του, οι ελληνικές τρομοκρατικές οργανώσεις συνδέονται τόσο μεταξύ τους όσο και με διεθνείς τρομοκρατικές οργανώσεις αλλά και με τον χώρο του εγκλήματος του κοινού ποινικού δικαίου. Σε σχέση με τη σύνδεση με τον πολιτικό χώρο διευκρίνισε ότι δεν γνωρίζει κάποιου είδους σύνδεση. Οι κύριοι στόχοι των ελληνικών τρομοκρατικών οργανώσεων έχουν ένα κοινό χαρακτηριστικό, το ότι είναι μισητοί από το λαό, ενώ απάντησε πως δεν γνώριζε τις πιθανές πηγές χρηματοδότησης τους και τους χώρους στρατολόγησης νέων μελών. Σύμφωνα με τον κύριο Μαλαγκωνάρη, υπάρχει κίνδυνος αύξησης της τρομοκρατικής δράσης στον ελληνικό χώρο λόγω της ανάπτυξης του ισλαμικού κράτους και αυτή η άποψη στηρίζεται στο φόβο που καλλιεργεί η εισροή μεταναστών. Παρά τον κίνδυνο αύξησης της δράσης των ελληνικών τρομοκρατικών οργανώσεων δεν αποτελούν κίνδυνο για την ελληνική κοινωνία, διότι οι στόχοι τους είναι συγκεκριμένοι. Ολοκληρώνοντας, εξέφρασε τις απόψεις του ΣΥΡΙΖΑ σχετικά με την τρομοκρατία και την ελληνική αστυνομία. Το

νομοθετικό πλαίσιο για την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας στην Ελλάδα κρίνεται ισχυρό και δεν υπάρχει κάποιο κενό, ενώ η κύρια αιτία για τα προβλήματα στην αντιμετώπιση της τρομοκρατικής δράσης είναι η φτώχεια και η οικονομική κατάσταση, η οποία παράγει εν συνεχεία ανισότητες. Τα σημεία που θα πρέπει να αλλάξουν για να αντιμετωπιστεί ουσιαστικά η τρομοκρατία στην Ελλάδα είναι να ενισχυθεί ο υλικοτεχνικός εξοπλισμός της ελληνικής αστυνομίας και οι συμμαχίες με άλλες χώρες. Τέλος, η τρομοκρατία στην Ελλάδα έχει αλλάξει μετά την εξάρθρωση της 17 Νοέμβρη και η αλλαγή αυτή εντοπίζεται στην επιλογή των στόχων των τρομοκρατών.

Από το κόμμα των Ανεξαρτήτων Ελλήνων, ο βουλευτής Ηρακλείου Δαμαβολίτης Κωνσταντίνος δέχθηκε να απαντήσει στις ερωτήσεις και οι απαντήσεις που έδωσε είναι οι ακόλουθες.

Αρχικά, στις γενικές ερωτήσεις, ερμήνευσε τον όρο τρομοκρατία ως ακολούθως: «Όταν σε μία κοινωνία ανθρώπων υπάρχει μία δημοκρατικά εκλεγμένη αρχή θεσπίζονται κανόνες για να μπει πλαίσιο ενός άλλου όρου που λέγεται «κράτος δικαίου». Μία πολύ μικρή μειοψηφία αντιδρά με διάφορες μορφές βίας εις βάρος των πολλών». Στη συνέχεια, απάντησε ότι το τρομοκρατικό χτύπημα στους Δίδυμους Πύργους υπήρξε σημείο καμπής για όλο τον κόσμο, όσον αφορά τα συστήματα ασφαλείας, τον τρόπο αντιμετώπισης της τρομοκρατικής δράσης σε όλα τα επίπεδα (τεχνολογία, μεθόδευση, εκπαίδευση).

Έπειτα, εστιάζοντας στον ελληνικό χώρο, επισήμανε ότι ο κίνδυνος της τρομοκρατίας επηρεάζει την οικονομία της χώρας, διότι το σημαντικότερο εξαγωγικό προϊόν της χώρας μας είναι ο τουρισμός και οι ειδικές μορφές του (αθλητικός, πολιτιστικός, καταδυτικός, ιατρικός, ιστορικός κ.ά.). Οι τρομοκρατικές ενέργειες επιφέρουν ένα καίριο πλήγμα σε αυτόν τον οικονομικό πόρο. Αναφορικά με τον σκοπό των τρομοκρατικών οργανώσεων ανέφερε ότι αν εξετάσει κανείς τις προκηρύξεις που κατά καιρούς δημοσιεύονται στον τύπο θέλουν να αποδώσουν δικαιοσύνη με τη βία σύμφωνα με τη δική τους ιδεολογική ηθική και σε πολλές περιπτώσεις θρησκευτική κλίμακα. Σημείωσε κάποιες τρομοκρατικές οργανώσεις όπως η 17 Νοέμβρη, ο Ε.Λ.Α., η σχέση επαναστατών και οι πυρήνες της φωτιάς. Ακόμη, ανέφερε ότι από την εξάρθρωση κάποιων τρομοκρατικών οργανώσεων έχει διαπιστωθεί ότι υπάρχει σχέση με εγκληματίες του κοινού ποινικού δικαίου. Θεωρεί ότι υπάρχει κίνδυνος αύξησης της τρομοκρατικής δράσης στον ελληνικό χώρο λόγω της ανάπτυξης του ισλαμικού κράτους και συνεπώς οι τρομοκρατικές οργανώσεις στην Ελλάδα αποτελούν κίνδυνο για την ελληνική κοινωνία. Στις ερωτήσεις που αφορούν την ελληνική αστυνομία, ο κύριος Δαμαβολίτης απάντησε ότι το νομοθετικό πλαίσιο για την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας στην Ελλάδα είναι σε καλό επίπεδο και διαμορφώνεται συνεχώς σύμφωνα με τις ανάγκες και τις συνθήκες της εποχής. Τα προβλήματα που υπάρχουν

για την αποτελεσματική δράση της αστυνομίας εστιάζονται στις υλικοτεχνικές υποδομές και στην έλλειψη προγραμμάτων συνεχούς μετεκπαίδευσης των αστυνομικών. Ολοκληρώνοντας τις απαντήσεις του σημείωσε τα εξής: «Δε χρειάζεται να ανακαλύψουμε τον τροχό από την αρχή, αλλά να αντιγράψουμε τις τεχνικές από τα κράτη που έχουν πιο οξύ πρόβλημα με την τρομοκρατία και έχουν αποτελεσματικότητα με τις τεχνικές του (Ισραήλ, Ρωσία, Αμερική, αραβικά κράτη)». Επίσης, θεωρεί ότι η τρομοκρατία στην Ελλάδα έχει αλλάξει μετά την εξάρθρωση της 17N, γιατί ήταν η μεγαλύτερη και ίσως η μακροβιότερη οργάνωση και αυτό είχε ως αποτέλεσμα να αλλάξει το καθεστώς αντιμετώπισης αλλά και η ψυχολογία του εγγειήματος για τον κάθε επίδοξο τρομοκράτη.

Στη συνέχεια, από το κόμμα της Χρυσής Αυγής, απάντησε ο κύριος Φώτιος Γραικός, βουλευτής Β' Θεσσαλονίκης. Στον πρώτο τομέα ερωτήσεων, ο κύριος Γραικός απάντησε τα εξής: Η λέξη τρομοκρατία εκπορεύεται από το τρόμος και κράτος, δηλαδή τη δύναμη, την επιβολή δια του τρόμου. Στις μέρες μας ο όρος τρομοκρατία συνδέεται με τους Δίδυμους Πύργους, ανέφερε, δε, ότι αυτό υπήρξε σημείο καμπής, γιατί από εκείνη τη στιγμή κι έπειτα δεν υπήρξε κανένα σοβαρό χτύπημα σε αμερικανικό στόχο. Συνεχίζοντας συμπλήρωσε ότι μια χώρα, η οποία αποτελεί πεδίο δράσης τρομοκρατικών οργανώσεων σίγουρα δεν μπορεί να αποτελεί πεδίο επενδύσεων και οικονομικής ανάπτυξης. Το σημαντικότερο όμως, είναι πως η τρομοκρατία στην Ελλάδα εμποδίζει τη σωστή λειτουργία των θεσμών και περιορίζει τη βούληση των πολιτικών προσώπων με αποτέλεσμα να εμποδίζει τη χάραξη ανεξάρτητης οικονομικής πολιτικής από τη χώρα μας. Προχωρώντας στο κομμάτι του ερωτηματολογίου που αφορά την τρομοκρατία στην Ελλάδα, ο κύριος Γραικός θεώρησε σημαντικό να αναφέρει πως κάποιες οργανώσεις χρησιμοποιούσαν και χρησιμοποιούν διαφορετικές ονομασίες μετά από κάθε τους χτύπημα με σκοπό την κάλυψη των ιχνών τους αλλά και τη δημιουργία σύγχυσης σε αστυνομία και δικαιοσύνη. Οι σημαντικότερες από αυτές είναι η 17 Νοέμβρη, ο Επαναστατικός Λαϊκός Αγώνας, ο Επαναστατικός Αγώνας, η ΣΕΧΤΑ επαναστατών, οι Πυρήνες της Φωτιάς, οι Μαχόμενες Επαναστατικές Ομάδες. Σύμφωνα με τον κύριο Γραικό υπάρχει σύνδεση τόσο ανάμεσα στις ελληνικές τρομοκρατικές οργανώσεις όσο και με διεθνείς οργανώσεις. Συγκεκριμένα διευκρινίζει ότι οι ομοιότητες μεταξύ της 17N και των Ερυθρών Ταξιαρχιών στην Ιταλία όπως και με τη Φράζια Κόκκινος Σταυρός στη Γερμανία είναι τόσες πολλές που αναμφίβολα είχα επαφές ή τουλάχιστον αντιγράφονταν. Σήμερα, οι τρομοκρατικές οργανώσεις δε θα είχαν πρόσβαση σε όπλα, αν δεν είχαν επαφές με την αλβανική μαφία που είναι συνυφασμένη με τον UCK και τον UCC, όπως επίσης δε θα είχαν πληροφόρηση αν δεν είχαν επαφές με ξένες μυστικές υπηρεσίες. Επιπλέον, σύμφωνα με τον κ. Γραικό, υπάρχει σύνδεση και με τους εγκληματίες του κοινού ποινικού δικαίου, ενώ δε διστάζει να επισημάνει ότι υπάρχει,

βάσει φημών, σύνδεση και με τον πολιτικό χώρο αιτιολογώντας τη σύνδεση αυτή στηριζόμενος στον στόχο των ελληνικών τρομοκρατικών οργανώσεων, ο οποίος είναι η εξυπηρέτηση των συμφερόντων του παρακράτους στην Ελλάδα. Είναι τα ίδια συμφέροντα που σκότωσαν το Λαμπράκη, το Γρηγορόπουλο, διάφορους δημοσιογράφους και τους Χρυσανγίτες Γιώργο Φουντούλη και Μανώλη Καπελώνη. Πάντα έχουν σκοπό την τρομοκράτηση προσώπων ή και του συνόλου του ελληνικού λαού, όπως και τον επηρεασμό πολιτικών και επιχειρηματιών και πολλές φορές όλα αυτά μαζί. Αναφορικά με τη χρηματοδότηση των ελληνικών τρομοκρατικών οργανώσεων εκφράζει την άποψη ότι μυστικές υπηρεσίες και επιχειρηματίες καλύπτουν τις ανάγκες τους και μέσω ληστειών τραπεζών. Η στρατολόγηση νέων μελών γίνεται μέσα από καταλήψεις, κυκλώματα της νύχτας, φυλακές και γήπεδα. Σε σχέση με τον κίνδυνο για την ελληνική κοινωνία, υποστηρίζει την άποψη ότι αυτός είναι μεγάλος, διότι η δράση τους μπορεί να προκαλέσει πολιτική αστάθεια. Ολοκληρώνοντας τις απαντήσεις του, ο κύριος Γραικός σημειώνει ότι το νομοθετικό πλαίσιο για την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας θα μπορούσε να δεχθεί διορθώσεις σε πολλούς τομείς από τον ανθρωπιστικό μέχρι και την επαφή του με την πραγματικότητα. Το μεγαλύτερο δε πρόβλημα για την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας στην Ελλάδα δεν είναι το νομοθετικό πλαίσιο, αλλά η έλλειψη πολιτικής βούλησης λόγω φόβου, ανικανότητας και εξυπηρέτησης συμφερόντων. Οι αλλαγές που θα έπρεπε να υιοθετηθούν αφορούν στην εκκαθάριση του παρακράτους από την ελληνική αστυνομία, την εθνική υπηρεσία πληροφοριών και το υπουργείο προστασίας του πολίτη ενώ θα έπρεπε να αναλάβουν την πολιτική εξουσία άνθρωποι αδιάφθοροι, ικανοί και θαρραλέοι. Τέλος, σημειώνει ότι μετά την εξάρθρωση της 17N., η τρομοκρατία έχει εξελιχθεί τεχνολογικά, έχει αποκτήσει επαφές με το ποινικό έγκλημα σε πρωτόγνωρο βαθμό και δεν χτυπάει πλέον διεθνείς στόχους.

Εκτός από τους τρεις εκπροσώπους των κομμάτων που δέχθηκαν να απαντήσουν στις συγκεκριμένες ερωτήσεις που τους απευθύνθηκαν θα ήταν παράλειψη να μη γίνει αναφορά και στην επικοινωνία που πραγματοποιήθηκε με τον κύριο Ηλία Τασσόπουλο, ο οποίος είναι μέλος της Μεγάλης Συνάντησης των Αντιπροσώπων εθελοντών του Ποταμιού και εμπειρογνώμων του Τομέα Εξωτερικής Πολιτικής και Ευρωπαϊκών Υποθέσεων και ο οποίος τόνισε ότι οι θέσεις και οι απόψεις του Ποταμιού σχετικά με την τρομοκρατία εκφράζονται μέσω μιας σειράς παρεμβάσεων στο διαδίκτυο. Μελετώντας τα άρθρα που φιλοξενούνται στον ιστότοπο του Ποταμιού, του πολιτικού κινήματος που ιδρύθηκε στην Αθήνα, στις 10 Μαρτίου 2014 ⁴², διαπιστώθηκε ότι αφορούν τα τρομοκρατικά χτυπήματα στην Ευρώπη κατά τα έτη 2015 και 2016 και συγκεκριμένα στη Γαλλία, το Λονδίνο και τις Βρυξέλλες, καθώς και τη Νέα Υόρκη, την Κωνσταντινούπολη. Σύμφωνα με το άρθρο του κυρίου Νίκου Νυφούδη, εμπειρογνώμονας

⁴² ΤΟ ΠΟΤΑΜΙ. Διαθέσιμο σε: <http://topotami.gr/sinedrio/katastatiko/> (Ανακτήθηκε 18 Νοεμβρίου, 2015).

του τομέα Εξαγωγικής Πολιτικής, το οποίο τιτλοφορείται: « Πάντα το φως κερδίζει το σκοτάδι», μετά το τρομοκρατικό χτύπημα στο Παρίσι στις 18 Νοεμβρίου 2015, οι τρομοκράτες κατάφεραν το βασικό τους στόχο: τρομοκράτησαν. Στέρησαν την ελευθερία του νου και τη ζωή ελεύθερων ανθρώπων που χαίρονται απλά τη ζωή.⁴³ Ο κύριος Σπύρος Λυκούδης, βουλευτής της Α' Αθηνών, σε άρθρο του σημειώνει ότι η βάρβαρη και αποτρόπαιη τρομοκρατική επίθεση στο Παρίσι θα πρέπει να τύχει της απερίφραστης καταδίκης από όλους μας, από όλη την ελληνική κοινωνία και συνεχίζει τονίζοντας ότι είναι βέβαιο ότι μετά την επίθεση αυτή πολλά θα αλλάξουν στο εσωτερικό των χωρών που αντιμετωπίζουν τρομοκρατικές επιθέσεις ή αποτελούν στόχους. Κάθε αναδιάταξη της ισορροπίας μεταξύ των ελευθεριών και των μέτρων ασφαλείας, που φαίνονται αναπόφευκτα, να απαιτήσουμε να είναι προσωρινή. Η Δημοκρατία οφείλει να αμυνθεί κυρίως με τα εργαλεία του κράτους δικαίου. Στο ίδιο άρθρο σημειώνει ότι δεν πρέπει εμείς ως χώρα να παραμείνουμε σε κάποιο επίπεδο ηθικής καταδίκης αλλά να υπερασπιστούμε πολιτικά και διπλωματικά και τη δική μας δημοκρατική κοινωνία και τα δικά μας εθνικά συμφέροντα.⁴⁴ Η καταδίκη των τρομοκρατικών χτυπημάτων από το Ποτάμι συνεχίζεται με την ανακοίνωση τον Ιανουάριο του 2016 η οποία αφορά τη φονική έκρηξη στην Κωνσταντινούπολη. Το Ποτάμι καταδικάζει με τον πιο απόλυτο τρόπο την απολίτιστη και ειδική αυτή πράξη και εκφράζει τη λύπη του για τους νεκρούς και τους τραυματίες. Παράλληλα, εύχεται να πάψει πια ο παραλογισμός των επιθέσεων που έχουν στόχο τόσο αθώους ανθρώπους όσο και μνημεία της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς.⁴⁵ Επιπλέον, αναφορικά με την επίθεση στην Κωνσταντινούπολη, αρθρογράφησε και ο κύριος Αριστοτέλης Αϊβαλιώτης, μέλος της επιτροπής διαλόγου του Ποταμιού, και υπογράμμισε το γεγονός ότι η Ελλάδα κατηγορείται έτσι κι αλλιώς από τα ευρωπαϊκά μέσα ενημέρωσης και πολλούς δυτικούς πολιτικούς ότι έχει ανοίξει την πόρτα της διευκολύνοντας τους πρόσφυγες να διαφύγουν την κόλαση του «παγκόσμιου εμφυλίου» της Μέσης Ανατολής.⁴⁶ Το σχόλιο του εκπροσώπου τύπου του κινήματος για το τρομοκρατικό χτύπημα στις Βρυξέλλες το Μάρτιο του 2016 γίνεται η αφορμή για να τονίσει ότι η Ευρώπη δεν πρέπει να κάνει εκπτώσεις στα ανθρώπινα δικαιώματα και τις ελευθερίες, γιατί αυτό θα ήταν το βαθύτερο πλήγμα στον πολιτισμό και στο αξιακό πυρήνα της ύπαρξής της.⁴⁷ Σύμφωνα με το βουλευτή Ηρακλείου, Σπύρο Δανέλλη από εδώ και το εξής οι ακραίες φωνές, εντός της Ευρώπης θα ενδυναμωθούν ακόμη περισσότερο και όλοι όσοι πρεσβεύουν τον απομονωτισμό, τον εθνικισμό και τον ρατσισμό θα βρουν ένα εξαιρετικό πεδίο δράσης. Η

⁴³ Ν. Νυφούδης, (2015). *ΤΟ ΠΟΤΑΜΙ*. Διαθέσιμο σε: <http://topotami.gr/panta-to-fos-kerdizi-to-skotadi/> (Ανακτήθηκε 23 Νοεμβρίου, 2016).

⁴⁴ Σ. Λυκούδης, (2015). *ΤΟ ΠΟΤΑΜΙ*. Διαθέσιμο σε: <http://topotami.gr/i-proklisis-tis-tromokratias/>

⁴⁵ ΤΟ ΠΟΤΑΜΙ. Διαθέσιμο σε: <http://topotami.gr/to-potami-gia-ti-foniki-ekrivi-stin-konstantinoupoli/> (Ανακτήθηκε 25 Νοεμβρίου, 2016).

⁴⁶ Αρ. Αϊβαλιώτης, (2016). *ΤΟ ΠΟΤΑΜΙ*. Διαθέσιμο σε: <http://topotami.gr/i-kafti-anasa-tis-islamiskas-tromokratias/>

⁴⁷ Δ. Τσιόδρας (2016). *ΤΟ ΠΟΤΑΜΙ*. Διαθέσιμο σε: <http://topotami.gr/scholio-tou-ekprosopou-tipou-gia-to-tromokratiko-htipima-stis-vruxelles/>

μεγάλη πρόκληση για την Ενωμένη Ευρώπη είναι από τη μία, να διασφαλίσει το μείζον αγαθό της ασφάλειας στους κατοίκους, του χρήστες του χώρου της και τους επισκέπτες της και από την άλλη να μην απολέσει αυτό που τη διαφοροποιεί από τον υπόλοιπο κόσμο, δηλαδή τις αξίες της, αλλά και το ευρωπαϊκό κεκτημένο που έχει να κάνει με τα δικαιώματα του ανθρώπου και του πολίτη.⁴⁸ Ο επικεφαλής του Ποταμιού, Σταύρος Θεοδωράκης δήλωσε ότι η Ευρώπη έχει χάσει έδαφος, έχει χάσει χρόνο και τώρα θα πρέπει όσο το δυνατόν γρηγορότερα να συνεργαστούμε σε πολιτικό επίπεδο αλλά και σε αστυνομικό επίπεδο ώστε να παρέχουμε ασφάλεια στους λαούς μας.⁴⁹ Ολοκληρώνοντας, την παρουσίαση των απόψεων των εκπροσώπων του πολιτικού κινήματος το Ποτάμι, αξίζει να σημειωθεί και η άποψη του κυρίου Ηλία Τασσόπουλου, ο οποίος, όπως έχω ήδη αναφέρει, είναι μέλος της Μεγάλης Συνάντησης των Αντιπροσώπων εθελοντών του Ποταμιού και εμπειρογνώμων του Τομέα Εξωτερικής Πολιτικής και Ευρωπαϊκών Υποθέσεων και ο οποίος εκφράζει σε συνέντευξή του την οπτική ότι οι μετανάστες τρίτης γενιάς στη Γαλλία φαίνονται να έχουν διαφορετικά χαρακτηριστικά από τις προηγούμενες και θα πρέπει να δοθεί σημασία στην ενσωμάτωσή τους, σε όλες τις διαστάσεις ακόμα και στον σωφρονισμό τους, καθώς κοινό στοιχείο των επιθέσεων αποτελούσε η παραμονή τους στις φυλακές της Ευρώπης. Ειδικά για το ιστορικό των συναφών υποθέσεων, θα πρέπει να έχουμε υπόψη πως δεν μιλάμε για φτωχούς απελπισμένους ανθρώπους, αλλά στην περίπτωση της διεθνούς τρομοκρατίας συναντάμε άτομα που προέρχονται από τη μεσαία τάξη, οπότε είναι αμφίβολο αν μπορούν να συσχετιστούν τα χτυπήματα μόνο με το οικονομικό στοιχείο.⁵⁰

4.3 Τα πρώτα συμπεράσματα που εξάγονται από την ανάλυση

Όπως έχει ήδη αναφέρει, η παρούσα έρευνα στο πρώτο μέρος της καλείται να διερευνήσει και να αναδείξει τις απόψεις του ελληνικού πολιτικού χώρου αναφορικά με το θέμα της τρομοκρατίας στην Ελλάδα. Ο προσφορότερος τρόπος να επιτευχθεί αυτός ο στόχος κρίθηκε να είναι η ανάλυση των πρακτικών των συζητήσεων που έλαβαν χώρα στο ελληνικό κοινοβούλιο καθώς και η συμπλήρωση ερωτηματολογίου, το οποίο απευθύνθηκε σε όλα τα πολιτικά κόμματα που βρίσκονται στο κοινοβούλιο σήμερα.

⁴⁸ Σ. Δανέλλης (2016). ΤΟ ΠΟΤΑΜΙ. Διαθέσιμο σε: <http://topotami.gr/as-falia-stous-evropeous-polites-choris-ekptosis-stis-evropaikes-axies/>

⁴⁹ Σ. Θεοδωράκης (2016). ΤΟ ΠΟΤΑΜΙ. Διαθέσιμο σε: <http://topotami.gr/den-tha-mas-kanoun-na-kse-xasoume-tis-evropaikes-mas-rizes/>

⁵⁰ Ηλ. Τασσόπουλος (2016). ΤΟ ΠΟΤΑΜΙ. Διαθέσιμο σε: <http://topotami.gr/simasia-stin-ensomatosi-ton-metanaston-tritis-genias/>

Από την ανάλυση των ανωτέρω δεδομένων, εξάγονται συμπεράσματα που μπορούν να ενταχθούν σε τρεις βασικές κατηγορίες:

Πρώτον, τη θέση του πολιτικού χώρου έναντι του κινδύνου της τρομοκρατίας, δεύτερον, τον τρόπο που επιλέγει να αντιμετωπίσει αυτόν τον κίνδυνο και τέλος τα προβλήματα που ανακύπτουν από τη δράση που επιλέγεται.

Πιο αναλυτικά, αναφορικά με τη θέση του πολιτικού χώρου είναι έκδηλη η συνολική καταδίκη του φαινομένου της τρομοκρατίας και των πράξεων τρομοκρατικής βίας από το σύνολο των πολιτικών κομμάτων διαχρονικά. Τόσο στο εσωτερικό του κοινοβουλίου με δηλώσεις από τους προέδρους της Βουλής και τους εκπροσώπους των κομμάτων όσο και μεμονωμένα βουλευτές με δηλώσεις στα μέσα μαζικής ενημέρωσης, έχει καταστεί σαφές ότι ο ελληνικός πολιτικός χώρος βρίσκεται απέναντι σε όσους επιχειρούν να τρομοκρατήσουν με χρήση βίας ανεξαρτήτως του στόχου και του σκοπού τους.

Σε αυτό το σημείο αξίζει να γίνει μια ενδιαφέρουσα διαπίστωση σχετικά με τον ορισμό της τρομοκρατίας. Είναι εμφανής η ασάφεια στον ορισμό της τρομοκρατίας, των τρομοκρατικών οργανώσεων, της έννοιας της απειλής και της παροχής βοήθειας σε οργανώσεις. Και αυτή η ασάφεια δεν εντοπίζεται μόνο ανάμεσα στα κόμματα του ελληνικού κοινοβουλίου⁵¹, αλλά και σε επίπεδο χωρών. Αναλογιζόμενοι δε ότι ο τρόπος που επιλέγεται για την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας είναι η ενίσχυση των συμμαχιών της χώρας με σκοπό τη συνεργασία και την ανταλλαγή πληροφοριών, διαπιστώνεται κάποια μορφή δυσλειτουργίας στην εφαρμογή των συνεργασιών αυτών. Ενδεικτικά, μπορεί να γίνει αναφορά στη συνεργασία με την Ισλαμική Δημοκρατία του Πακιστάν το 2007, όπου κατά τη διάρκεια της συζήτησης γίνεται λόγος από τον βουλευτή Βόλου του ΠΑΣΟΚ, κύριο Αντώνιο Σκυλλάκο ότι είναι αυτονόητο ότι «δεν μπορούμε να συνεργαζόμαστε με ένα δικτατορικό καθεστώς όπως αυτό του στρατηγού Μουσάραφ με όσα κάνει εκεί». Από την άλλη πλευρά, προβάλλεται το επιχείρημα ότι στις διεθνείς σχέσεις και συνεργασίες, οι συμβαλλόμενες χώρες δεν αναμειγνύονται στα εσωτερικά προβλήματα των χωρών, αντιθέτως επιχειρείται η προάσπιση των συμφερόντων της κάθε μιας έναντι ενός κοινού κινδύνου. Αναφορικά με την έννοια της τρομοκρατίας όμως, σε αντίθεση με άλλα εγκλήματα,

⁵¹ Ο κύριος Σκυλλάκος Αντώνιος, βουλευτής του Κ.Κ.Ε. αναφέρει χαρακτηριστικά στη συζήτηση που διεξάγεται για την κύρωση του πρωτοκόλλου συνεργασίας των υπουργείων Δημοσίας Τάξεως της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Αλβανικής, η έννοια της τρομοκρατίας είναι λάστιχο και γίνεται συστηματική προσπάθεια να συμπεριλάβει και τα κινήματα, πολιτικά, εθνικοαπελευθερωτικά και άλλα, γιατί δεν αρέσουν στους ισχυρούς. Βεβαίως, κουβέντα δεν ακούγεται για την τρομοκρατία εκείνων των ισχυρών χωρών που επεμβαίνουν στις χώρες.

όπως η διακίνηση ναρκωτικών ή το οργανωμένο έγκλημα η σαφήνεια και η οριοθέτησή της θεωρείται κρίσιμη.⁵²

Στο δεύτερο σκέλος, αυτό της αντιμετώπισης του κινδύνου της τρομοκρατίας, το βασικό μέτρο που λαμβάνεται είναι η ισχυροποίηση των συνεργασιών της χώρας με άλλες γείτονες χώρες, όπως η Αλβανία, αλλά και πιο μακρινές γεωγραφικά, όπως η Κίνα και το Πακιστάν. Τα πρωτόκολλα συνεργασιών υπογράφονται ανεξάρτητα από το πώς σκέφτεται ο ελληνικός πολιτικός κόσμος και απορρέουν από τις διεθνείς υποχρεώσεις της χώρας⁵³, αλλά και το διεθνές ρεύμα για την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας. Επιπλέον, αυτές οι συνεργασίες εκτός από μέτρο αντιμετώπισης της τρομοκρατίας είναι και μέτρο προστασίας από ενδεχόμενο τρομοκρατικό χτύπημα.

Πέραν των συμμαχιών με άλλες χώρες, σε νομοθετικό επίπεδο, η αντιμετώπιση της τρομοκρατίας συντελείται με την ενίσχυση του νομοθετικού πλαισίου της χώρας. Μία σειρά μέτρων έναντι της τρομοκρατίας θα μπορούσε να περιλαμβάνει αυστηρότερη νομοθεσία, ίσως και επαναξιολόγηση συνταγματικών διατάξεων, αλλαγή του τρόπου με τον οποίο απονέμεται η ιθαγένεια ή αντιμετωπίζονται οι νόμιμες και οι παράνομες μεταναστευτικές ροές και ακόμη και επανεκτίμηση των πολιτικών ελευθεριών υπό το πρίσμα της σοβαρής απειλής που τίθεται από τρομοκρατικές οργανώσεις. Είναι σαφές ότι μια τέτοια δέσμη πολιτικών μέτρων συνεπάγεται σημαντικά διλήμματα για τις δυτικές φιλελεύθερες κοινωνίες που επιθυμούν να προστατεύσουν τους πολίτες και την περιουσία από τη διακρατική ή την εγχώρια τρομοκρατία, καθώς οι κρατικοί φορείς χάραξης πολιτικής πρέπει να διατηρήσουν μια πολύ ευαίσθητη ισορροπία μεταξύ αυτών των πολιτικών ελευθεριών και των δικαιωμάτων και, αφετέρου, την αυστηρότερη νομοθεσία και τις αυξημένες εξουσίες στις δυνάμεις ασφαλείας και στους διάφορους κλάδους τους.⁵⁴ Οι επιφυλάξεις που διατηρούνται αφορούν στην εφαρμογή του «τρομονόμου», όπως χαρακτηριστικά αποκαλείται, σε ευρύτερο πλαίσιο, καθώς μπορεί να περιορίσει σημαντικά τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις ελευθερίες, όπως για παράδειγμα συνέβη με τη σύλληψη

⁵² Πρακτικά Βουλής, ΙΑ περίοδος, Προεδρευόμενη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία, Σύνοδος Γ, Συνεδρίαση ΡΛΔ, Τρίτη 22 Μαΐου 2007, σελίδα 9574, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα ...

⁵³ Τα κράτη μέλη θέτουν σε ισχύ τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις για να συμμορφωθούν με την παρούσα οδηγία το αργότερο την 15η Δεκεμβρίου 2007. Ανακοινώνουν αμέσως στην Επιτροπή το κείμενο των εν λόγω διατάξεων καθώς και τον πίνακα αντιστοιχίας μεταξύ αυτών των διατάξεων και της παρούσας οδηγίας.

Όταν τα κράτη μέλη θεσπίζουν τις εν λόγω διατάξεις, οι τελευταίες αυτές περιέχουν αναφορά στην παρούσα οδηγία ή συνοδεύονται από παρόμοια αναφορά κατά την επίσημη δημοσίευσή τους. Ο τρόπος αυτής της αναφοράς καθορίζεται από τα κράτη μέλη. Οδηγία 2006/70/ εκ της επιτροπής της 1ης Αυγούστου 2006

⁵⁴ C. Kollias, P. Messis, N. Mylonidis, S. Paleologou, S. (2009). Terrorism and the effectiveness of security spending in Greece: Policy implications of some empirical findings. *ScienceDirect*. 31:788-802.

στελέχους ομάδας αλληλεγγύης στους λαούς που αγωνίζονται στη Λατινική Αμερική.⁵⁵ Επιπρόσθετα, μπορεί να οδηγήσει στην ισοπεδωτική ταύτιση κάθε ένοπλης δράσης, κάθε μαχητικής αντίστασης με την έννοια της τρομοκρατίας.⁵⁶

Επιμέρους συμπεράσματα που μπορούν αν εξαχθούν και είναι άξια λόγου είναι ότι ένα τρομοκρατικό χτύπημα ή ακόμα και η αδυναμία εξάρθρωσης μιας τρομοκρατικής οργάνωσης, η οποία έχει τη δυνατότητα να προχωρήσει σε ένα τρομοκρατικό χτύπημα αποτελούν πλήγμα για το κύρος μιας χώρας. Κάθε τρομοκρατικό χτύπημα στρέφεται ενάντια στα συμφέροντα της χώρας στην οποία εξελίσσεται. Η αμαύρωση της εικόνας μιας χώρας με τη σειρά της επισείει μια σειρά επιπτώσεων στην οικονομία της.

Ολοκληρώνοντας τα πρώτα συμπεράσματα, θα ήταν παράλειψη να μη σημειωθεί ότι μέσα από τη συζήτηση για την τρομοκρατία στο ελληνικό κοινοβούλιο διαπιστώθηκε ότι ο τεχνικός εξοπλισμός, ο οποίος θεωρήθηκε απαραίτητος για την ασφαλή διεξαγωγή των Ολυμπιακών Αγώνων (κάμερες) θεωρείται πλέον περιττός, καθώς περιορίζει τα ανθρώπινα δικαιώματα, τις πολιτικές και κοινωνικές ελευθερίες. Επιπλέον, σε ευρύτερο πλαίσιο διαπιστώνεται ότι οι συνέπειες των νομοθετικών και διοικητικών μέτρων τα οποία ελήφθησαν ιδίως στις Η.Π.Α., αλλά και στις χώρες της Ε.Ε. μετά τις 11/9/2001 είναι ιδιαίτερα σημαντικές για την καθημερινότητα των πολιτών των δυτικών κοινωνιών. Τα μέτρα αυτά συνθέτουν, ιδίως με τη γενικευμένη χρήση των τεχνολογιών της μικροηλεκτρονικής και της βιοτεχνολογίας, ένα πλαίσιο διαρκούς και συστηματικής επιτήρησης των πολιτών με αντικείμενο ακριβώς την ίδια την «προστασία» τους.⁵⁷ «Η «παγκοσμιοποίηση της ασφάλειας (και λόγω της τρομοκρατίας) κατέληξε σε παγκοσμιοποίηση της ανασφάλειας με συνέπεια η διεθνής κοινή γνώμη να φοβάται τόσο τον αόρατο εχθρό όσο και τις ορατές περιστολές των ελευθεριών του»⁵⁸. Η διαπίστωση αυτή του Γ. Πανούση αναφέρεται στην αμφίδρομη σχέση μεταξύ της διεθνούς εγρήγορσης για ένα ασαφές δίκτυο τρομοκρατικής βίας και του τιμήματος που καλούνται να καταβάλλουν οι πολίτες με ζητούμενο την κατοχύρωση της ασφάλειάς τους. Η καταστολή των ελευθεριών, των ατομικών, κοινωνικών και κατ' επέκταση πολιτικών δικαιωμάτων εμφανίζεται ως «οικειοθελής παραχώρηση» των πολιτών στο όνομα της ασφάλειας.⁵⁹

⁵⁵ Πρακτικά Βουλής, Θέρους 2008, Προεδρευόμενης Κοινοβουλευτικής Δημοκρατίας, Συνεδρίαση ΙΔ, Τρίτη 28 Ιουλίου 2008, σελίδα 692, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα

⁵⁶ Πρακτικά Βουλής, ΙΓ περίοδος, Προεδρευόμενης Κοινοβουλευτικής Δημοκρατίας, Σύνοδος Β, Συνεδρίαση ΡΚΑ, Πέμπτη 14 Απριλίου 2001, σελίδα 9057, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα

⁵⁷ Α. Τάκης, & Α. Μανιτάκης, (2003). Τρομοκρατία και δικαιώματα: Από την ασφάλεια του κράτους στην ανασφάλεια διακίου. Αθήνα: Σαββάλας, σελ.157

⁵⁸ Γ. Πανούσης, (2007). Η δημοκρατία στα ακραία όριά της. Αθήνα. Λιβάνης. σελ.47

⁵⁹ Π. Σιούρας, Κ. Χαζάκης, (Επιμελητές) (2009). Παγκοσμιοποίηση, Ευρωπαϊκή Ένωση και Ελλάδα. Οικονομικές και πολιτικές όψεις. Αθήνα: Ποιότητα. σελ. 352-353

5.Ελληνική Αστυνομία

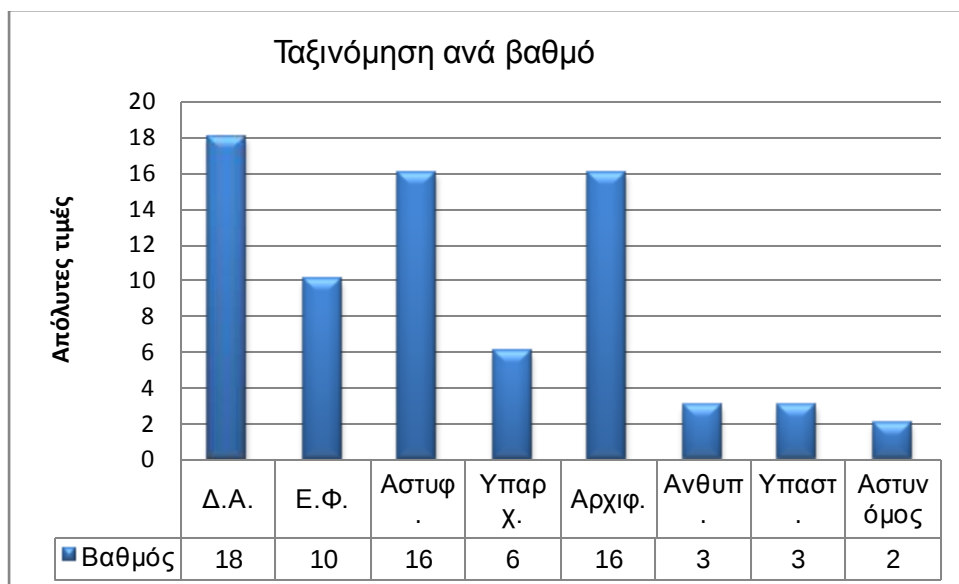
5.1 Παρουσίαση αποτελεσμάτων έρευνας

Για τη στατιστική ανάλυση των 74 ερωτηματολογίων που συμπληρώθηκαν από εν ενεργεία υπηρετούντες στη Ελληνική Αστυνομία, αρχικά, κωδικοποιήθηκαν οι απαντήσεις που δόθηκαν στις ενότητες που αποτελούν το ερωτηματολόγιο και στη συνέχεια, έγινε η αποτύπωση τους σε Excel για να ολοκληρωθεί η παρουσίαση τους σε γραφήματα, τα οποία παρουσιάζονται ακολούθως.

Σε αυτό το σημείο θα πρέπει να διευκρινισθεί ότι δεν έχουν εξαχθεί ποσοστιαία αποτελέσματα, καθώς το δείγμα που χρησιμοποιήθηκε στην έρευνα δεν είναι αντιπροσωπευτικό του συνόλου των υπηρετούντων στην Ελληνική Αστυνομία. Επιπλέον, δεν είναι επαρκές σε αριθμό για να εξαχθούν ασφαλή συμπεράσματα επί του συνολικού αριθμού των εν ενεργεία αστυνομικών. Κατά συνέπεια, τα γραφήματα που ακολουθούν αφορούν απόλυτες τιμές και όχι ποσοστά.

5.1.1 Η ταυτότητα του δείγματος

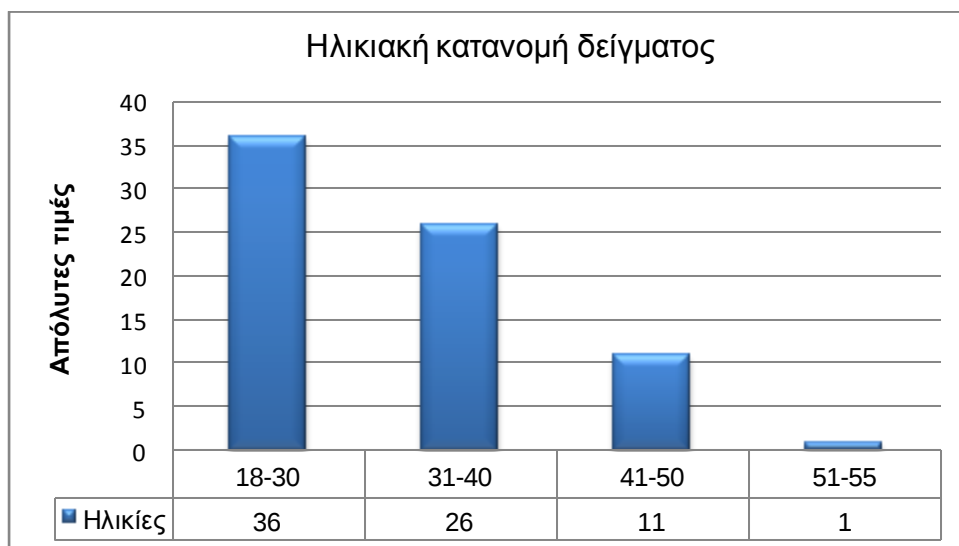
Η ανάλυση του δείγματος έδειξε ότι στο σύνολο των 74 ερωτηματολογίων που συμπληρώθηκαν, οι 18 ήταν Δημοτικοί Αστυνομικοί που απασχολούνται στην Ελληνική Αστυνομία, ως ιδιαίτερης κατηγορίας ένστολο πολιτικό προσωπικό, οι 10 ήταν Ειδικοί Φρουροί, οι 16 Αστυφύλακες, οι 6 Υπαρχιφύλακες, οι 16 Αρχιφύλακες, οι 3 Ανθυπαστυνόμοι, οι 3 Υπαστυνόμοι και οι 2 Αστυνόμοι.

Διάγραμμα 1. Ταξινόμηση ανά βαθμό

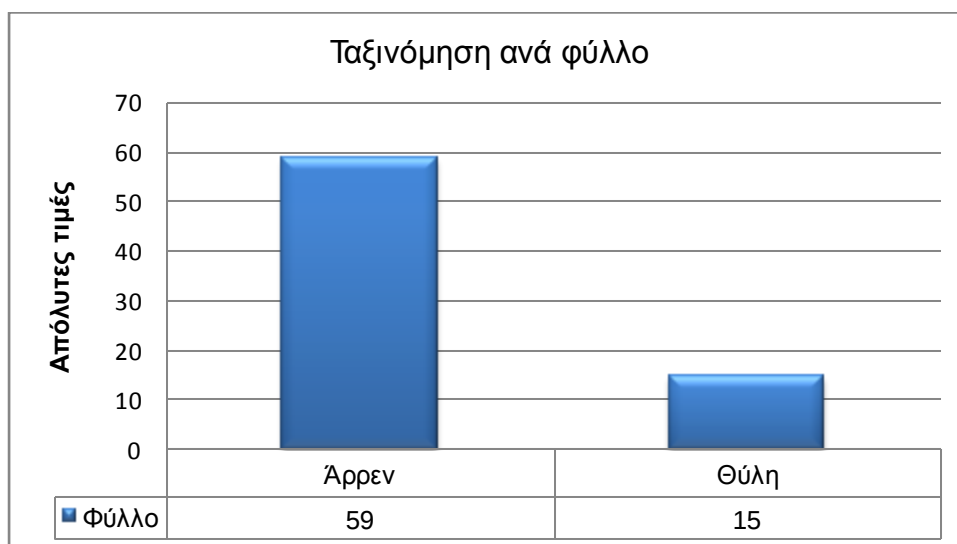
Αναφορικά με την ηλικιακή κατανομή του δείγματος, όπως φαίνεται στο διάγραμμα 2, οι 36 από τους 74 που απάντησαν είναι από 18 έως 30 ετών. Οι 26 από 31 έως 40, οι 11 από 41 έως 50 και ένας ήταν από 51 έως 55 ετών.

Αξίζει να σημειωθεί ότι το μέγιστο ηλικιακό όριο για έναν εν ενεργεία αστυνομικό είναι τα 55 έτη.

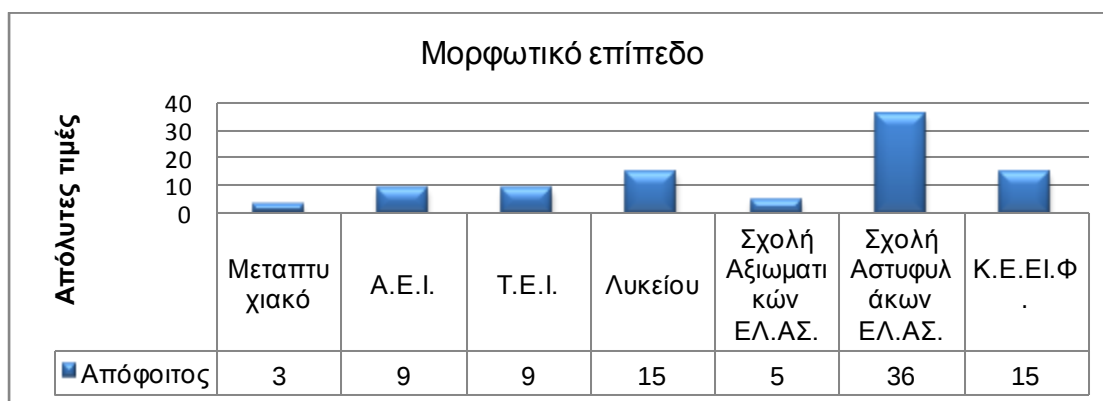
Διάγραμμα 2. Ηλικιακή κατανομή δείγματος

Στην συνέχεια, αναφορικά με το φύλο των ερωτώμενων, οι 59 είναι άνδρες και οι 15 γυναίκες. Είναι προφανές και αναμενόμενη η υπεροχή των ανδρών.

Διάγραμμα 3. Ταξινόμηση ανά φύλο

Αναλύοντας το μορφωτικό επίπεδο των ερωτηθέντων, πέραν των σχολών αξιωματικών και αστυφυλάκων της Ελληνικής Αστυνομίας και εκπαίδευσης των ειδικών φρουρών, οι οποίες ήταν αναμενόμενο να προκύψουν, είναι σημαντικό να τονισθεί ότι 9 είναι απόφοιτοι Τ.Ε.Ι., 9 είναι απόφοιτοι Α.Ε.Ι., ενώ υπήρχαν και 3 κάτοχοι μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών.

Διάγραμμα 4. Μορφωτικό επίπεδο

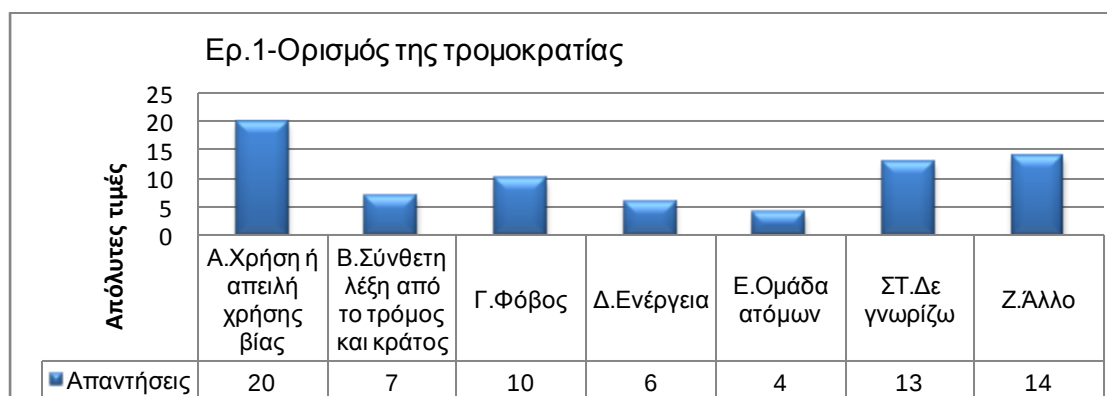
5.1.2 Η διαγραμματική απεικόνιση των απαντήσεων

Ολοκληρώνοντας την παρουσίαση της ταυτότητας του δείγματος, ακολουθεί η διαγραμματική απεικόνιση των απαντήσεων που δόθηκαν από τους ερωτώμενους αστυνομικούς.

Αρχικά, όπως έχει ήδη αναφερθεί, το ερωτηματολόγιο που δόθηκε προς απάντηση σε εν ενεργεία υπηρετούντες στην ελληνική αστυνομία ανεξαρτήτως βαθμού, εκτός από τις ερωτήσεις που αφορούν την ταυτότητα του δείγματος, περιλαμβάνει τρεις βασικές κατηγορίες ερωτήσεων. Αρχικά, κάποιες γενικές ερωτήσεις περί τρομοκρατίας, στη συνέχεια ερωτήσεις σχετικά με την τρομοκρατία στην Ελλάδα και τέλος ερωτήσεις που σχετίζονται με την τρομοκρατία και τη δράση της ελληνικής αστυνομίας.

Ξεκινώντας την παρουσίαση των αποτελεσμάτων, ζητήθηκε να δοθεί ο ορισμός της τρομοκρατίας. Πρόκειται για μία ανοιχτή ερώτηση στην οποία δόθηκαν πολλές διαφορετικές απαντήσεις. Για να γίνει η απεικόνιση του αποτελέσματος ήταν απαραίτητη η επεξεργασία των απαντήσεων, οι οποίες κατηγοριοποιήθηκαν σε 5 βασικά μοτίβα. Το πρώτο περιλαμβάνει όλες τις απαντήσεις που εστίαζαν στην χρήση ή στην απειλή χρήσης βίας από ομάδες με στόχο οικονομικό, πολιτικό, ιδεολογικό. Το δεύτερο μοτίβο αφορά τις απαντήσεις, οι οποίες εστιάζουν στην ετυμολογία της λέξης τρομοκρατία. Όπως αναφέρεται στις απαντήσεις που δόθηκαν η τρομοκρατία είναι μία σύνθετη λέξη από τις λέξεις τρόμος και κρατία, δηλαδή κρατώ. Το τρίτο περιλαμβάνει τις απαντήσεις που στοχεύουν στο φόβο, τον εκφοβισμό των πολιτών. Το επόμενο αφορά την ενέργεια, την πράξη και το πέμπτο τις απαντήσεις που δίνουν βάρος στην ομάδα ατόμων που ενεργεί. Επιπλέον, δόθηκαν και απαντήσεις μεμονωμένες, οι οποίες απεικονίζονται στο διάγραμμα στη στήλη ΆΛΛΟ, ενώ κάποιοι από τους ερωτώμενους δεν απάντησαν σημειώνοντας Δε γνωρίζω.

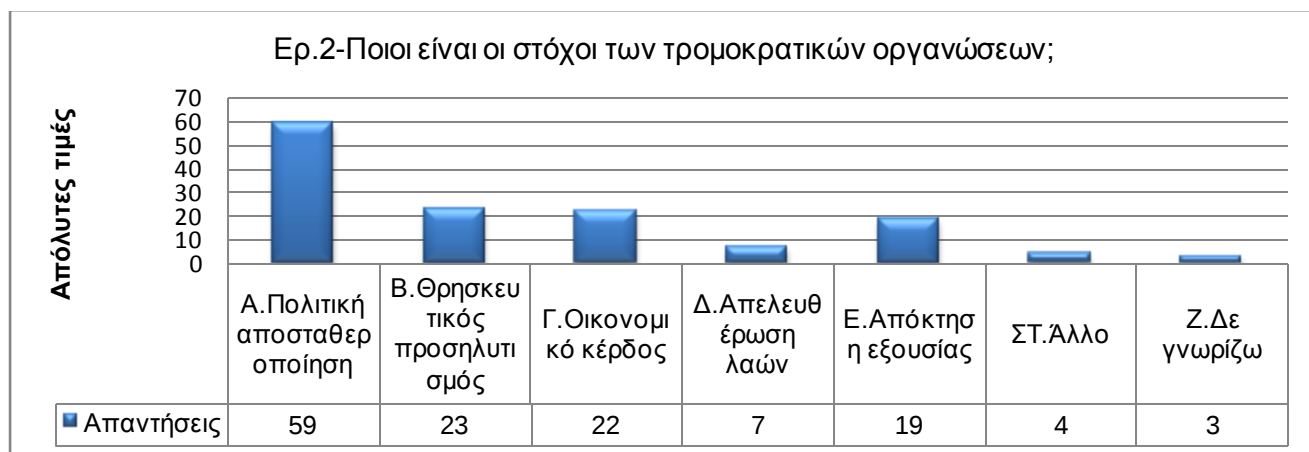
Με βάση την παραπάνω κατηγοριοποίηση των απαντήσεων, διακρίνεται ότι η απάντηση που αφορά τη χρήση ή την απειλή χρήσης βίας έχει απαντηθεί από 20 άτομα και ακολουθεί η απάντηση που εστιάζει στο φόβο με 10 απαντήσεις. 13 άτομα δεν έδωσαν απάντηση, ενώ κάτι άλλο απάντησαν 14 ερωτηθέντες.

Διάγραμμα 5: Ορισμός της τρομοκρατίας

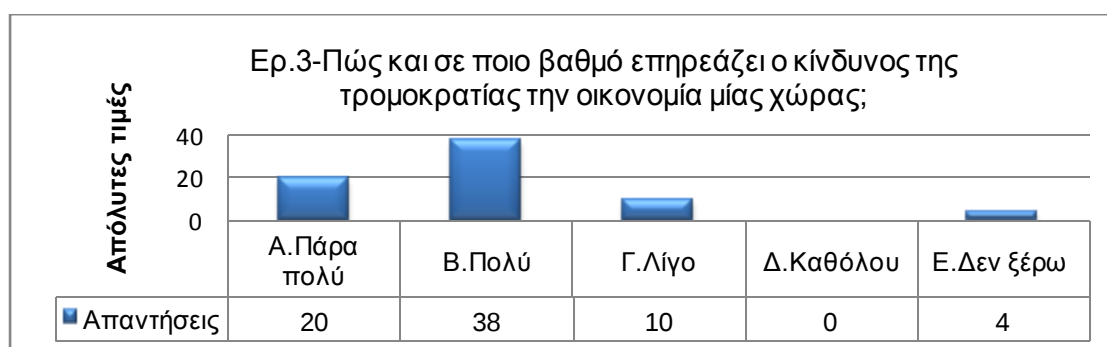
Στην δεύτερη ερώτηση του ερωτηματολογίου που αφορά στους στόχους των τρομοκρατών δόθηκαν 5 επιλογές, υπήρχε η δυνατότητα πολλαπλής επιλογής και η δυνατότητα να συμπληρωθεί επιπλέον απάντηση.

Όπως φαίνεται και στο διάγραμμα που ακολουθεί, ο κύριος στόχος των τρομοκρατικών οργανώσεων είναι η πολιτική αποσταθεροποίηση. Από τους ερωτώμενους, 23 απάντησαν ότι κύριος στόχος είναι ο θρησκευτικός προσηλυτισμός και 19 το οικονομικό κέρδος.

Διάγραμμα 6: Ποιοι είναι οι στόχοι των τρομοκρατικών οργανώσεων

Οι 58 από τους 74 ερωτηθέντες θεωρούν ότι ο κίνδυνος της τρομοκρατίας επηρεάζει σε πάρα πολύ ή πολύ μεγάλο βαθμό την οικονομία μιας χώρας, κυρίως διότι επηρεάζεται ο τομέας των επενδύσεων και του τουρισμού.

Διάγραμμα 7: Πώς και σε ποιο βαθμό επηρεάζει ο κίνδυνος της τρομοκρατίας την οικονομία μίας χώρας;

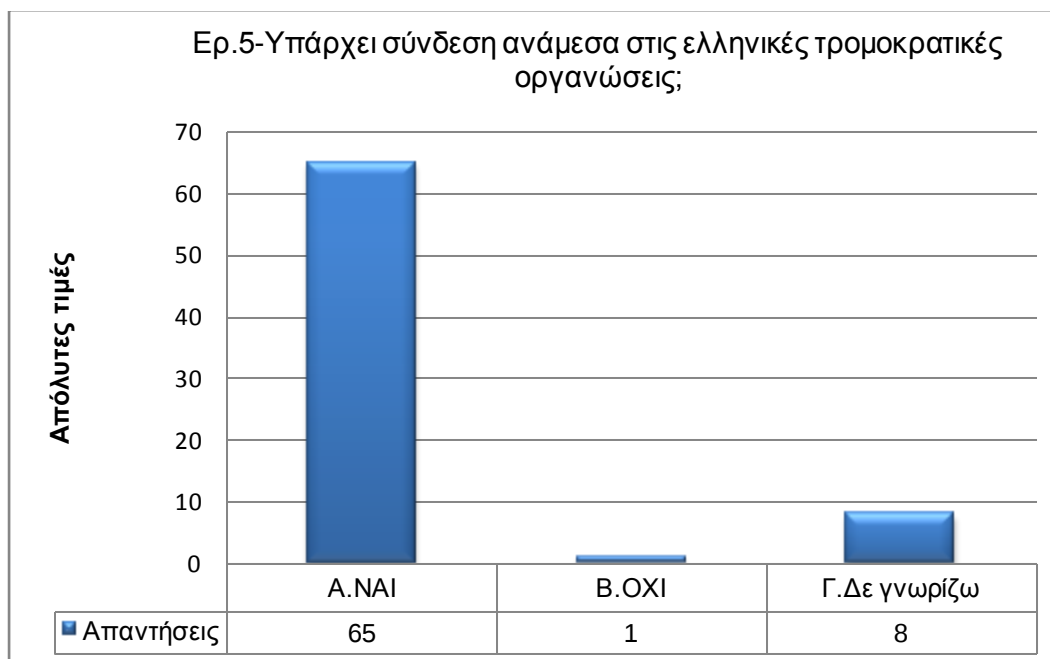
Περνώντας στο δεύτερο κομμάτι του ερωτηματολογίου, ζητήθηκε να γίνει ονομαστική αναφορά στις ελληνικές τρομοκρατικές με στόχο να διαπιστωθεί ποιες από αυτές που έδρασαν στον ελληνικό χώρο θεωρούνται πιο σημαντικές. Οι τρεις τρομοκρατικές οργανώσεις που

αναφέρθηκαν περισσότερο είναι η συνομοσία πυρήνων της φωτιάς, η 17 Νοέμβρη και η σχέση επαναστατών.

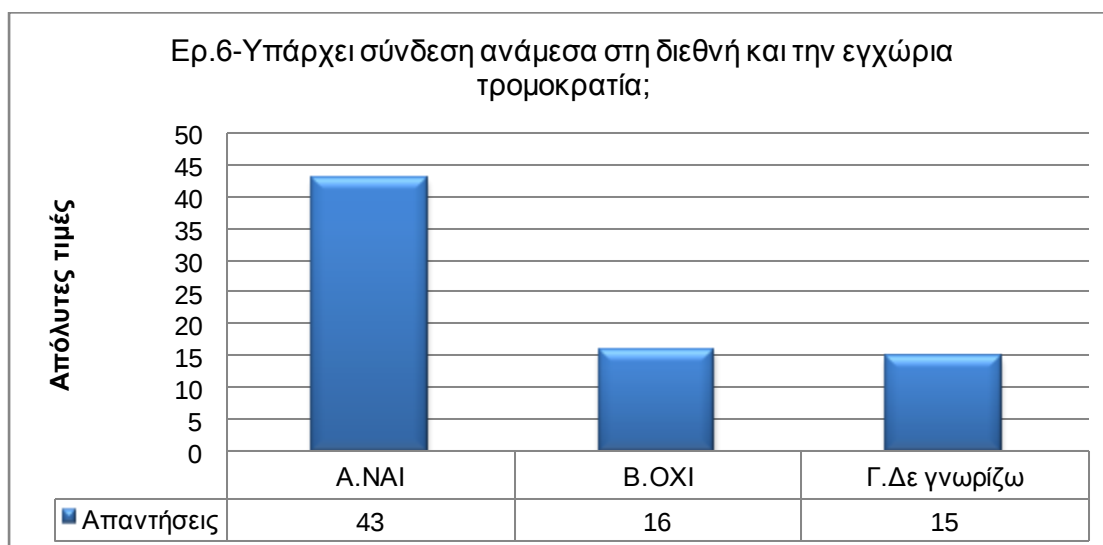

Διάγραμμα 8: Ποιες είναι οι ελληνικές τρομοκρατικές οργανώσεις;

Συντριπτικός είναι ο αριθμός των ερωτώμενων που υποστηρίζουν ότι υπάρχει σύνδεση ανάμεσα στις ελληνικές τρομοκρατικές οργανώσεις, στις ελληνικές και τις ξένες τρομοκρατικές οργανώσεις καθώς και ανάμεσα στις ελληνικές τρομοκρατικές οργανώσεις και τους εγκληματίες του κοινού ποινικού δικαίου. Επίσης, όπως προκύπτει από τις απαντήσεις των ερωτηθέντων θεωρείται ότι υπάρχει σύνδεση των ελληνικών τρομοκρατικών οργανώσεων και με τον πολιτικό χώρο. Στα τέσσερα επόμενα διαγράμματα απεικονίζονται οι απαντήσεις σχετικά με τις συνδέσεις των ελληνικών τρομοκρατικών οργανώσεων.

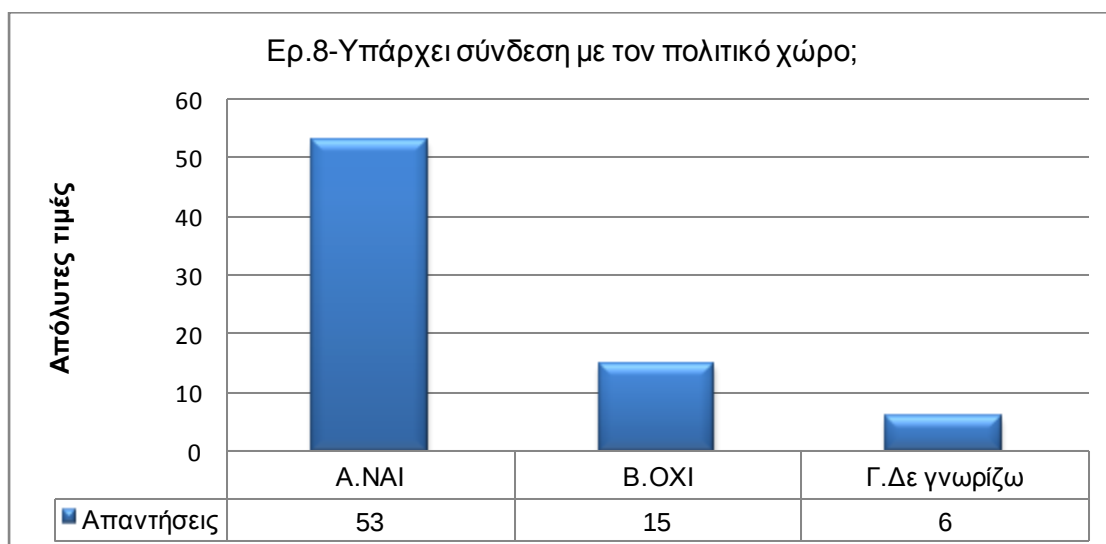
Διάγραμμα 9: Υπάρχει σύνδεση ανάμεσα στις ελληνικές τρομοκρατικές οργανώσεις;

Διάγραμμα 10: Υπάρχει σύνδεση ανάμεσα στη διεθνή και την εγχώρια τρομοκρατία;

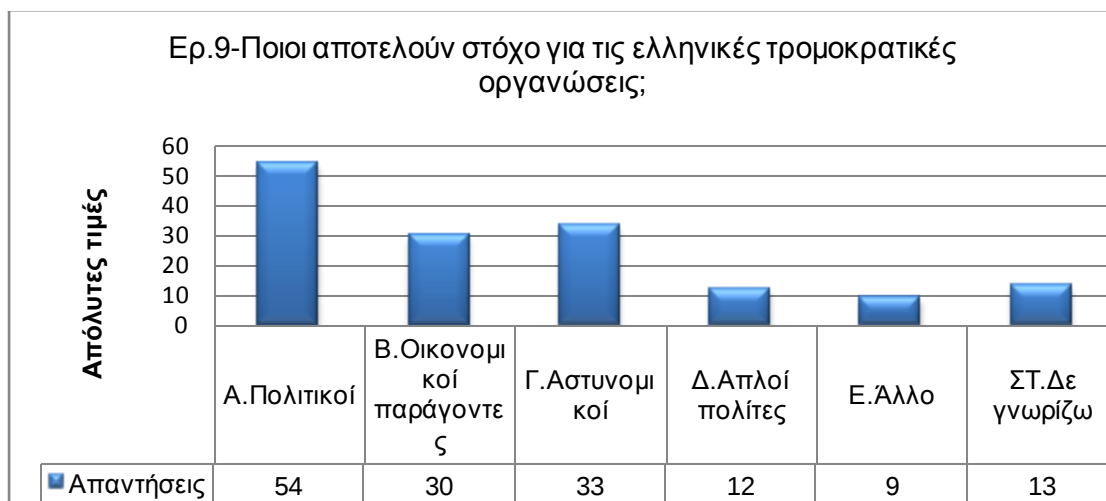

Διάγραμμα 11: Υπάρχει σύνδεση με εγκληματίες κοινού ποινικού δικαίου;

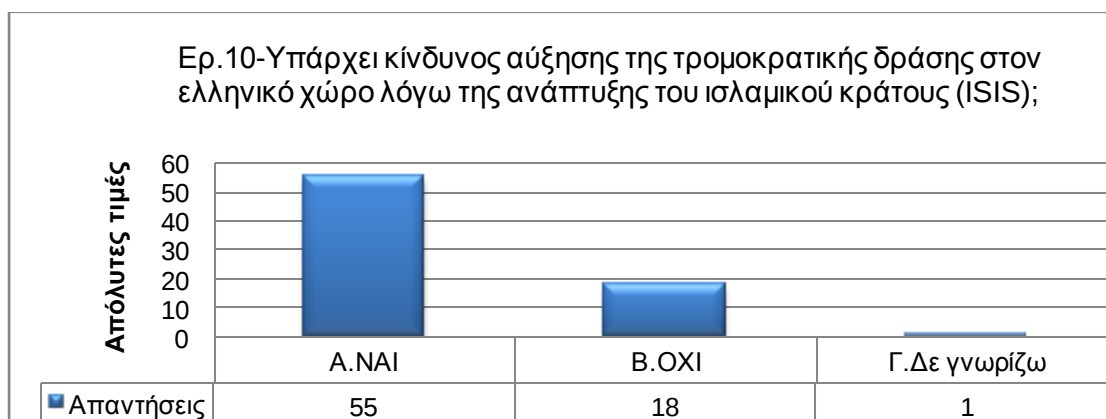
Διάγραμμα 12: Υπάρχει σύνδεση με τον πολιτικό χώρο;

Στην ερώτηση ποιοι αποτελούν στόχο για τις ελληνικές τρομοκρατικές οργανώσεις, οι αστυνομικοί που ρωτήθηκαν έβαλαν στην πρώτη θέση τους πολιτικούς, στη δεύτερη τους οικονομικούς παράγοντες και στην τρίτη θέση τους αστυνομικούς. Και σε αυτήν την ερώτηση δόθηκε η δυνατότητα πολλαπλών επιλογών.

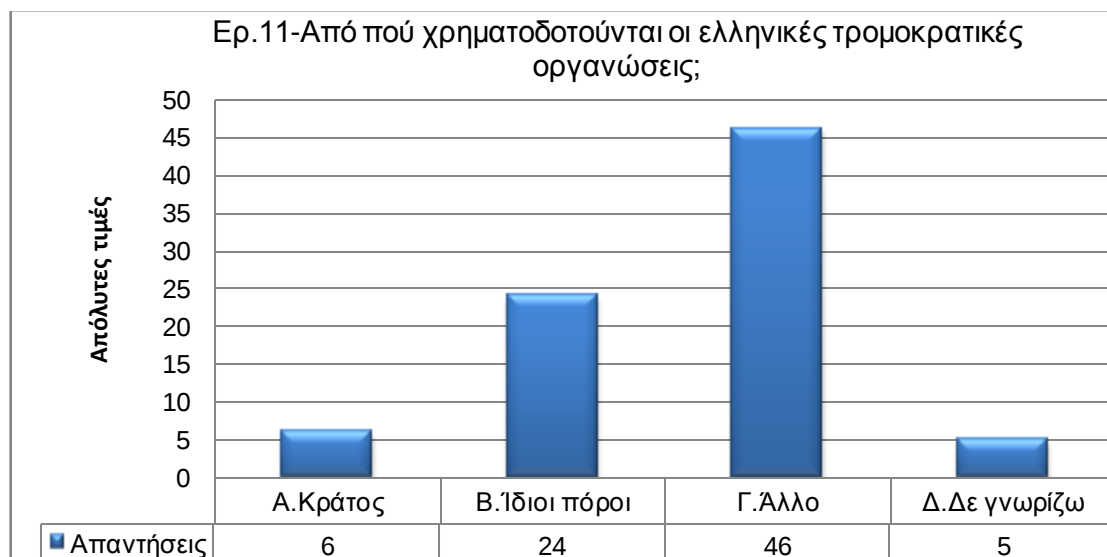
Διάγραμμα 13: Ποιοι αποτελούν στόχο για τις ελληνικές τρομοκρατικές οργανώσεις;

Συνεχίζοντας την διαγραμματική απεικόνιση των αποτελεσμάτων της έρευνας, στην ερώτηση εάν αποτελεί κίνδυνο για την ελληνική κοινωνία η εξάπλωση του ισλαμικού κράτους, 55 από τους 74 ερωτηθέντες θεωρούν ότι υπάρχει κίνδυνος αύξησης της τρομοκρατικής δράσης στον ελληνικό χώρο.

Διάγραμμα 14: Υπάρχει κίνδυνος αύξησης της τρομοκρατικής δράσης στον ελληνικό χώρο λόγω της ανάπτυξης του ισλαμικού κράτους (ISIS);

Στη συνέχεια, τέθηκε η ερώτηση από πού πιστεύετε ότι χρηματοδοτούνται οι ελληνικές τρομοκρατικές οργανώσεις. Δόθηκαν 4 πιθανές απαντήσεις: πρώτον, από το ίδιο το κράτος, δεύτερον από ίδιους πόρους, τρίτον από κάπου αλλού και τέταρτον, δε γνωρίζω. Είναι αξιοσημείωτο ότι 46 από τους 74 ερωτηθέντες απάντησαν «άλλο» και διευκρίνισαν ότι χρηματοδοτούνται από ληστείες ή άλλες αξιόποινες πράξεις.

Διάγραμμα 15: Από πού χρηματοδοτούνται οι ελληνικές τρομοκρατικές οργανώσεις;

Αναφορικά με τους χώρους από τους οποίους στρατολογούν νέα μέλη οι τρομοκρατικές οργανώσεις, ο χώρος που στοχοποιείται περισσότερο είναι αυτός της αριστεράς, της άκρα αριστεράς, ο αντιεξουσιαστικός χώρος. Ακολουθούν τα πανεπιστήμια και γενικότερα τα εκπαιδευτικά ιδρύματα ανεξαρτήτως βαθμίδας. Έπονται τα σωφρονιστικά ιδρύματα και ο χώρος των εγκλημάτων του κοινού ποινικού δικαίου. Όπως είναι εμφανές και από το διάγραμμα 16, δόθηκαν και κάποιες μεμονωμένες απαντήσεις, όπως ο στρατός, τα γήπεδα, οι σύνδεσμοι αθλητικών ομάδων και οι μετανάστες.

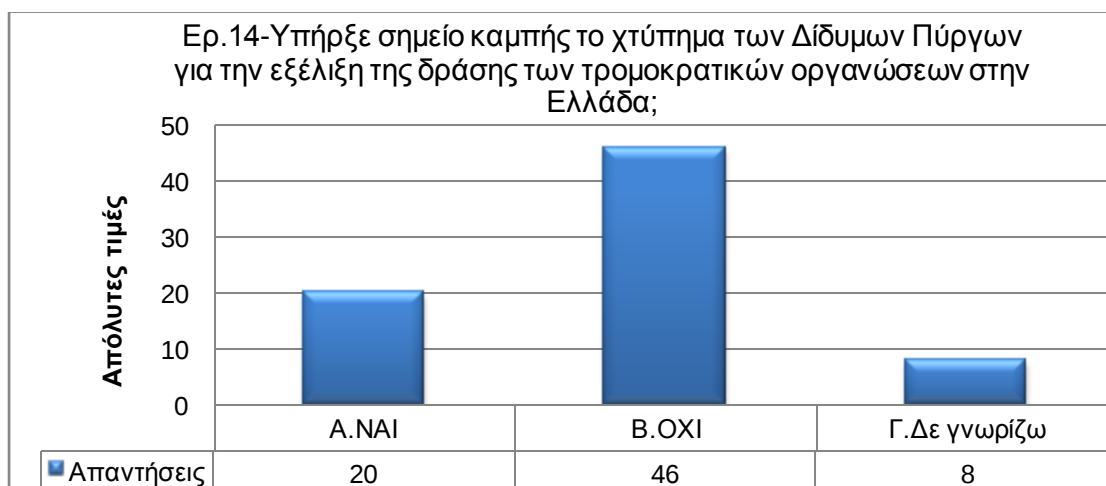
Διάγραμμα 16: Χώροι στρατολόγησης νέων μελών

Στο επόμενο διάγραμμα απεικονίζεται η άποψη των ερωτηθέντων για το αν οι ελληνικές τρομοκρατικές οργανώσεις αποτελούν κίνδυνο για την ελληνική κοινωνία μέσω της δράσης τους. Η συντριπτική πλειοψηφία των ερωτηθέντων απάντησε ότι αποτελεί κίνδυνο.

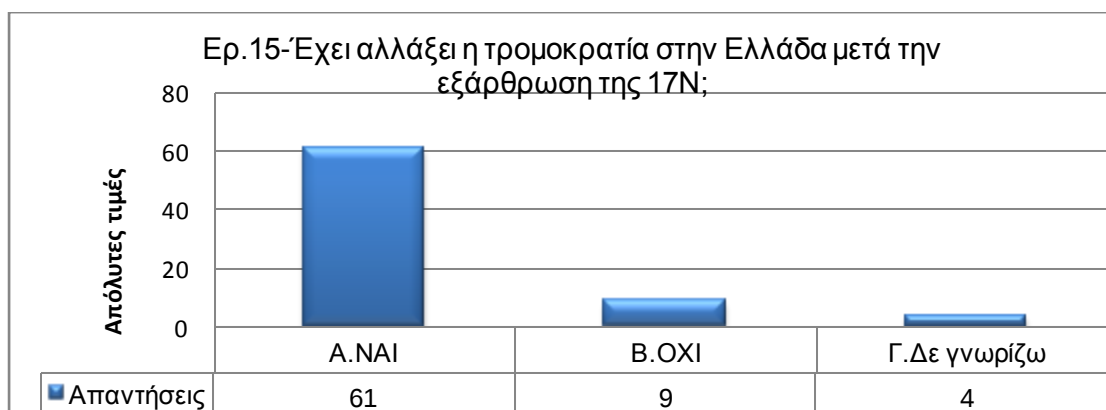
Διάγραμμα 17: Αποτελούν κίνδυνο για την ελληνική κοινωνία;

Ένα πολύ ενδιαφέρον εύρημα της έρευνας αποτελεί και η άποψη ότι το χτύπημα των Δίδυμων Πύργων δεν υπήρξε σημείο καμπής για την εξέλιξη των τρομοκρατικών οργανώσεων στην Ελλάδα, καθώς οι 46 από τους 74 αστυνομικούς απάντησαν αρνητικά στην αντίστοιχη ερώτηση.

Διάγραμμα 18: Υπήρξε σημείο καμπής το χτύπημα των Δίδυμων Πύργων για την εξέλιξη της δράσης των τρομοκρατικών οργανώσεων στην Ελλάδα;

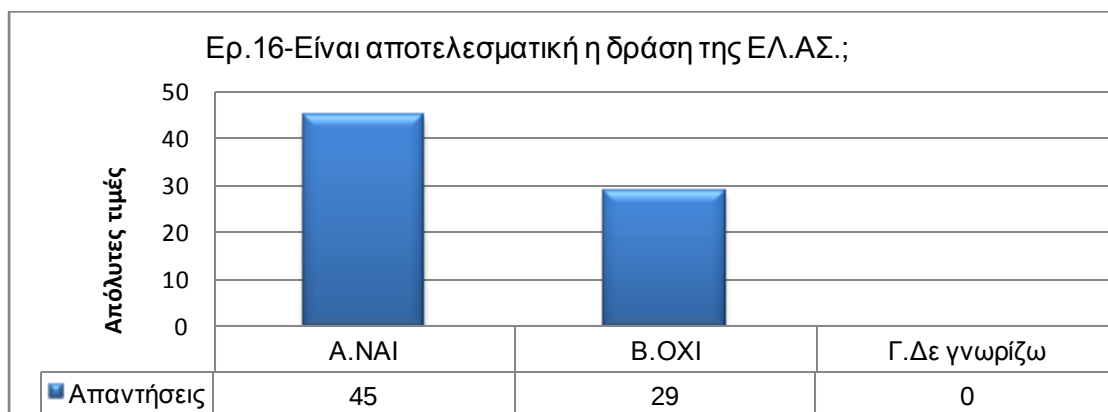
Σε αντίθεση με την άποψη ότι το χτύπημα στους Δίδυμους Πύργους δεν αποτελεί σημείο καμπής για την πορεία εξέλιξης των ελληνικών τρομοκρατικών οργανώσεων, η εξάρθρωση της 17N επηρέασε την πορεία τους.

Διάγραμμα 19: Έχει αλλάξει η τρομοκρατία στην Ελλάδα μετά την εξάρθρωση της 17N;

Το τελευταίο τμήμα του ερωτηματολογίου αφιερώθηκε σε ερωτήσεις σχετικά με την αποτελεσματικότητα της δράσης της Ελληνικής Αστυνομίας και τα προβλήματα με τα οποία έρχεται καθημερινά αντιμέτωπη. Τέλος, ζητήθηκε να γίνουν προτάσεις για την επίλυση των προβλημάτων και τη βελτίωση της λειτουργίας της.

Αναφορικά με τη δράση της, αυτή χαρακτηρίζεται ως αποτελεσματική από το μεγαλύτερο μέρος των ερωτηθέντων.

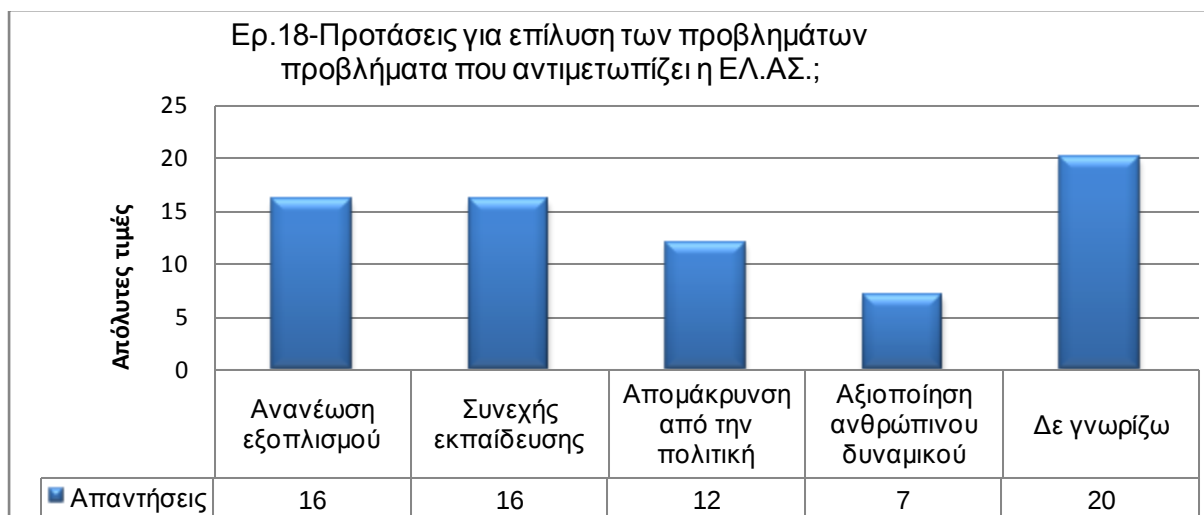

Διάγραμμα 20: Είναι αποτελεσματική η δράση της ΕΛ.ΑΣ.;

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν και οι απαντήσεις σχετικά με τα προβλήματα στη λειτουργία της ελληνικής αστυνομίας. Η εμπλοκή των πολιτικών στη λειτουργία σε συνδυασμό με την έλλειψη εξοπλισμού και εκπαίδευσης θεωρούνται τα τρία βασικά προβλήματα. Κατά αντιστοιχία, οι προτάσεις για την επίλυση αυτών των προβλημάτων είναι η απομάκρυνση από την πολιτική ηγεσία, η ανανέωση του εξοπλισμού και η συνεχής εκπαίδευση του ανθρώπινου δυναμικού. Αυτά τα συμπεράσματα απεικονίζονται στα ακόλουθα διαγράμματα.

Διάγραμμα 21: Τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η ΕΛ.ΑΣ.

Διάγραμμα 22:Προτάσεις για την επίλυση των προβλημάτων που αντιμετωπίζει η ΕΛ.ΑΣ.

5.2 Συμπεράσματα από την επεξεργασία των ερωτηματολογίων

Η απεικόνιση και η ανάλυση των αποτελεσμάτων της έρευνας δίνει τη δυνατότητα να εξαχθούν κάποια συμπεράσματα και να απαντηθούν τα ερωτήματα που είχαν τεθεί εξ' αρχής.

Ορισμός της έννοιας της τρομοκρατίας

Για να ξεκινήσει η συζήτηση σχετικά με την τρομοκρατία, πρέπει πρώτα να ορισθεί η έννοια της τρομοκρατίας κι αυτό επειδή ο όρος τρομοκρατία χρησιμοποιείται συχνά για να προσδιορίσει οποιαδήποτε δυσάρεστη πράξη, δεν υπάρχει κανένας τυποποιημένος ορισμός. Ακόμα και οι μελετητές διαφωνούν, όπως φαίνεται από το εύρημα του Alex Schmid για πάνω από 100 διαφορετικές χρήσεις του όρου.⁶⁰

Ακολούθως θα γίνει αναφορά στον ορισμό που δίνεται από το ευρωπαϊκό συμβούλιο και τα Ηνωμένα Έθνη.

Σύμφωνα με την απόφαση – πλαίσιο του ευρωπαϊκού συμβουλίου, το οποίο συνεδρίασε στις 13 Ιουνίου του 2002, με θέμα την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, η τρομοκρατία αποτελεί μία από τις πιο σοβαρές παραβιάσεις των αρχών και αξιών πάνω στις οποίες βασίζεται η ευρωπαϊκή ένωση. Οι καθολικές αυτές αξίες της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, της ελευθερίας, της ισότητας και της αλληλεγγύης, του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των βασικών ελευθεριών, καθώς και η αρχή της δημοκρατίας και των κανόνων δικαίου πλήττονται από την τρομοκρατία. Στο πρώτο άρθρο αυτής της απόφασης αναφέρεται ότι κάθε κράτος – μέλος θα πρέπει να λάβει τα απαραίτητα μέτρα για να διασφαλίσει ότι οι εκ προθέσεως πράξεις που αναφέρονται κατωτέρω στα στοιχεία α) έως θ), που ορίζονται ως αδικήματα βάσει του εθνικού δικαίου, τα οποία, λόγω της φύσης ή του πλαισίου τους, ενδέχεται να βλάψουν σοβαρά μια χώρα ή κάποιο διεθνή οργανισμό, όταν διαπράττονται με σκοπό τον σοβαρό εκφοβισμό ενός πληθυσμού ή τον αδικαιολόγητη εξαναγκασμό κυβέρνησης ή κάποιου διεθνούς οργανισμού να εκτελέσει ή να απέχει από την εκτέλεση οποιασδήποτε πράξης ή τη σοβαρή αποσταθεροποίηση ή καταστροφή των θεμελιωδών πολιτικών, συνταγματικών, οικονομικών ή κοινωνικών δομών μιας χώρας ή ενός διεθνούς οργανισμού, θεωρούνται ως τρομοκρατικά αδικήματα:

- α) προσβολή της ζωής ατόμου που μπορεί να προκαλέσει θάνατο
- β) επιθέσεις κατά της σωματικής ακεραιότητας ενός ατόμου
- γ) απαγωγή ή λήψη ομήρων
- δ) πρόκληση εκτεταμένης καταστροφής σε κυβερνητική ή δημόσια εγκατάσταση, σύστημα μεταφορών, εγκατάσταση υποδομής, συμπεριλαμβανομένου συστήματος πληροφοριών,

⁶⁰G. Miller, (Σεπτέμβριος 2007). Confronting Terrorisms: Group motivation and successful state policies. Terrorism and political violence. 19(3):331-350.

σταθερής πλατφόρμας στην υφαλοκρηπίδα, δημόσιου χώρου ή ιδιωτικής ιδιοκτησίας που ενδέχεται να θέσει σε κίνδυνο την ανθρώπινη ζωή ή να οδηγήσει σε σημαντική οικονομική ζημία

ε) κατάσχεση αεροσκαφών, πλοίων ή άλλων μέσων δημόσιας ή εμπορευματικής μεταφοράς

στ) κατασκευή, κατοχή, απόκτηση, μεταφορά, προμήθεια ή χρήση όπλων, εκρηκτικών ή πυρηνικών, βιολογικών ή χημικών όπλων, καθώς και έρευνα και ανάπτυξη βιολογικών και χημικών όπλων

ζ) απελευθέρωση επικίνδυνων ουσιών ή πρόκληση πυρκαγιών, πλημμυρών ή εκρήξεων που έχουν ως αποτέλεσμα να θέσουν σε κίνδυνο την ανθρώπινη ζωή

η) παρεμβολή ή διακοπή της παροχής νερού, εξουσίας ή άλλου θεμελιώδους φυσικού πόρου που έχει ως αποτέλεσμα να θέσει σε κίνδυνο την ανθρώπινη ζωή

ι) απειλή διάπραξης κάποιας από τις πράξεις που απαριθμούνται στα στοιχεία (α) έως (η). Συνεχίζοντας, η ανωτέρω απόφαση, στο δεύτερο άρθρο δίνει τον ορισμό των εννοιών τρομοκρατική ομάδα και οργάνωση. Ως «τρομοκρατική ομάδα» νοείται μια διαρθρωμένη ομάδα περισσότερων από δύο ατόμων, η οποία έχει συσταθεί για μια χρονική περίοδο και ενεργεί συντονισμένα για την τέλεση τρομοκρατικών εγκλημάτων. Ως «οργάνωση» νοείται μια ομάδα που δεν έχει τυχαία διαμορφωθεί για την άμεση διάπραξη ενός αδικήματος και δεν χρειάζεται να έχει επίσημα καθορισμένους ρόλους για τα μέλη της, τη συνέχειά της ή την ανεπτυγμένη δομή.

61

Συνεχίζοντας την αναζήτηση του ορισμού του όρου τρομοκρατία, θα ήταν παράλειψη να μη γίνει αναφορά στα Ηνωμένα Έθνη. Η ικανότητα των Ηνωμένων Εθνών να αναπτύξουν μια ολοκληρωμένη στρατηγική περιορίστηκε από την αδυναμία των κρατών μελών να συμφωνήσουν σε μια αντιτρομοκρατική σύμβαση που θα περιλαμβάνει έναν ορισμό της τρομοκρατίας. Αυτό εμποδίζει τα Ηνωμένα Έθνη από την αποστολή ενός ξεκάθολου μηνύματος ότι η τρομοκρατία δεν είναι αποδεκτή τακτική για οποιοδήποτε λόγο.⁶² Με την ομόφωνη έγκριση του ψηφίσματος 1566 (2004), το Συμβούλιο υπενθύμισε ότι εγκληματικές πράξεις, που διαπράττονται με σκοπό την πρόκληση θανάτου ή σοβαρών σωματικών βλαβών ή τη λήψη ομήρων με σκοπό την πρόκληση τρομοκρατικής κατάστασης και με στόχο να αναγκάσει μια κυβέρνηση ή έναν διεθνή οργανισμό να πράξει ή να απέχει από κάθε πράξη που έρχεται σε αντίθεση με τις συμβάσεις και τα πρωτόκολλα που σχετίζονται με την τρομοκρατία, δεν δικαιολογούνται για κανένα λόγο - είτε πολιτικού, φιλοσοφικού ιδεολογικού, φυλετικού,

⁶¹Council framework decision on combating terrorism. (22 Ιουνίου 2002). Official journal of the European Communities, σελίδα L164/3.

⁶²United Nations. Διαθέσιμο σε: <http://www.un.org/News/dh/infocus/terrorism/sg%20high-level%20panel%20report-terroris m.htm> (Ανακτήθηκε 15 Φεβρουαρίου, 2017).

εθνοτικού ή θρησκευτικού χαρακτήρα.⁶³ Η *ad hoc* Επιτροπή του ΟΗΕ για την Τρομοκρατία, στο ανεπίσημο κείμενο του άρθρου 2 του σχεδίου Συνολικής Σύμβασης για τη Διεθνή Τρομοκρατία, όρισε την τρομοκρατία ως εξής:

Οποιοδήποτε πρόσωπο διαπράττει αδίκημα κατά την έννοια της παρούσας Σύμβασης αν αυτό το πρόσωπο, με οποιονδήποτε τρόπο, παράνομα και σκόπιμα, προκαλεί:

(Α) Θάνατο ή σοβαρή σωματική βλάβη σε οποιοδήποτε πρόσωπο ή

(Β) Σοβαρές ζημιές σε δημόσιες ή ιδιωτικές περιουσίες, συμπεριλαμβανομένων και δημόσιων, κρατικών ή κυβερνητικών εγκαταστάσεων, δημόσιες συγκοινωνίες, υποδομές, εγκαταστάσεις ή το περιβάλλον, ή

(Γ) Ζημία ιδιοκτησίας, τόπων, εγκαταστάσεων ή συστημάτων, η οποία έχει ως αποτέλεσμα ή ενδέχεται να οδηγήσει σε σημαντικές οικονομικές απώλειες.

Επίσης, όταν ο σκοπός της συμπεριφοράς, από τη φύση ή το πλαίσιο της, είναι να εκφοβίσει έναν πληθυσμό, ή να αναγκάσει μια κυβέρνηση ή έναν διεθνή οργανισμό να κάνει ή να αποφύγει να κάνει οποιαδήποτε ενέργεια.⁶⁴

Επιστρέφοντας στην έρευνα, ο ορισμός που δόθηκε ως επί το πλείστον είναι ο εξής: Η χρήση ή η απειλή χρήσης βίας από διαφορετικές ομάδες με πολιτικό, θρησκευτικό, οικονομικό κίνητρο μέσω της οποίας στρέφονται ενάντια υλικών ή ανθρώπινων στόχων με σκοπό την άσκηση πίεσης στην εκάστοτε μορφή κυβέρνησης ώστε οι ίδιες να αποκομίσουν οφέλη (χρήματα, εξουσία ...).

Η ασάφεια που περιβάλλει την έννοια της τρομοκρατίας και όχι μόνο η έλλειψη ενός διεθνούς αναγνωρισμένου ορισμού, επιτρέπει τη χρήση και κατάχρηση της ορολογίας. Τα κράτη που επιδιώκουν την αντιμετώπιση ή καταστολή κινήματων ή οργανώσεων που αιτούνται είτε αναγνώριση είτε ισονομία με ιδιαίτερη ευκολία καταφεύγουν στη χρήση της λέξης τρομοκρατία.⁶⁵

Πού αποσκοπούν οι τρομοκρατικές επιθέσεις;

Σύμφωνα με τη διεθνή έρευνα για την τρομοκρατία και την ασφάλεια, μία τρομοκρατική ομάδα διαπράττει πράξεις βίας με στόχο:

- την παραγωγή ευρέος φάσματος φόβου

⁶³United Nations. Διαθέσιμο σε: <http://www.un.org/press/en/2004/sc8214.doc.htm> (Ανακτήθηκε 15 Φεβρουαρίου, 2017).

⁶⁴United Nations General Assembly Fifty-sixth session, Sixth Committee, Agenda item 166, Report of the Working Group, Measures to eliminate international terrorism, Οκτώβριος 2001 Διαθέσιμο σε: <http://legal.un.org/docs/?symbol=A/C.6/56/L.9> (Ανακτήθηκε 15 Φεβρουαρίου, 2017).

⁶⁵ Π. Σιούρας, Κ. Χαζάκης, (Επιμελητές) (2009). Παγκοσμιοποίηση, Ευρωπαϊκή Ένωση και Ελλάδα. Οικονομικές και πολιτικές όψεις. Αθήνα: Ποιότητα.

- την απόκτηση παγκόσμιας, εθνικής ή τοπικής αναγνώρισης προσελκύοντας την προσοχή των μέσων μαζικής ενημέρωσης
- τον τραυματισμό, την αποδυνάμωση ή την παρεμπόδιση του έργου των κυβερνητικών δυνάμεων ασφαλείας, ώστε η κυβέρνηση να αντιδράσει υπερβολικά και να φανεί καταπιεστική
- την κλοπή ή την απόσπαση χρημάτων ή εξοπλισμού, ιδίως όπλων και πυρομαχικών ζωτικής σημασίας για τη λειτουργία της ομάδας τους
- την καταστροφή εγκαταστάσεων ή τη διακοπή των γραμμών επικοινωνίας για να δημιουργηθούν αμφιβολίες ότι η κυβέρνηση μπορεί να παρέχει τέτοιου είδους αγαθά ή να προστατεύει τους πολίτες της
- την απομάκρυνση ξένων επενδύσεων, τουρισμού ή προγραμμάτων στήριξης, με απώτερο στόχο να επηρεαστεί η οικονομία του κράτους – στόχου και η στήριξη της κυβέρνησης του στην εξουσία
- τον επηρεασμό κυβερνητικών αποφάσεων, της νομοθεσίας ή άλλων κρίσιμων αποφάσεων
- την απελευθέρωση κρατουμένων
- την εκδίκηση.⁶⁶

Με βάση την έρευνα που διεξήχθη η κύρια στόχευση των τρομοκρατικών οργανώσεων εστιάζεται στην πολιτική αποσταθεροποίηση. Η επόμενη επιλογή των ερωτώμενων είναι ο θρησκευτικός προσηλυτισμός και το οικονομικό κέρδος και έπεται η απόκτηση της εξουσίας.

Επηρεάζει ο κίνδυνος της τρομοκρατίας την οικονομία μίας χώρας;

Στη συνέχεια, δίνεται έμφαση στις επιπτώσεις ενός τρομοκρατικού χτυπήματος στην οικονομία μίας χώρας και είναι έκδηλη η επιλογή των ερωτώμενων να θεωρήσουν ότι ο κίνδυνος της τρομοκρατίας επηρεάζει σε πάρα πολύ ή πολύ μεγάλο βαθμό την οικονομία της χώρας και ειδικότερα τον τομέα του τουρισμού και των επενδύσεων. Αυτή η επιλογή στηρίζεται και από την βιβλιογραφία.

Η τρομοκρατία μπορεί να επηρεάσει την οικονομική δραστηριότητα με τέσσερις διαφορετικούς τρόπους. Πρώτα, οι τρομοκρατικές επιθέσεις μειώνουν την αξία του κεφαλαίου μιας χώρας, τόσο του ανθρώπινου όσο και του περιβάλλοντος. Παραδείγματα τέτοιων άμεσων καταστροφών είναι οι επιπτώσεις της 11ης Σεπτεμβρίου 2001 ή των συχνών επιθέσεων στις περιοχές όπου υπάρχουν αγωγοί πετρελαίου. Δεύτερον, οι τρομοκρατικές εκστρατείες απομακρύνουν τα ξένα επενδυτικά κεφάλαια από τις πληγείσες χώρες προς άλλους προορισμούς. Τρίτον, η

⁶⁶Terrorism research. Διαθέσιμο σε: <http://www.terrorism-research.com/goals/> (Ανακτήθηκε 8 Αυγούστου, 2017).

τρομοκρατία προκαλεί υψηλότερο επίπεδο αβεβαιότητας και, ως εκ τούτου, αλλοιώνει την κατανομή των πόρων εντός της χώρας μέσω αλλαγών που επιφέρει στην αποταμίευση, τις επενδύσεις και την καταναλωτική συμπεριφορά των ατόμων. Τέταρτον, τα αυξημένα μέτρα ασφάλειας αυξάνουν το κόστος των συναλλαγών και αντλούν πόρους από πιο παραγωγικές χρήσεις. Επιπλέον, οι τρομοκρατικές επιθέσεις προκαλούν ένα κλίμα φόβου που μειώνει την ευημερία των ανθρώπων πέρα από τις άμεσες οικονομικές συνέπειες.⁶⁷

Ειδικότερα, σε ότι αφορά τον τομέα του τουρισμού, υπάρχουν μόνο δύο μελέτες, των Enders and Sandler (1991) και των Enders, Sandler και Parise (1992), που παρέχουν εμπειρικά στοιχεία σχετικά με τη σχέση μεταξύ της τρομοκρατίας και του τουριστικού τομέα για δείγμα ευρωπαϊκών χωρών. Ο Sandler διαπιστώνει σημαντική αρνητική επίπτωση της τρομοκρατίας στον τουρισμό στην Ισπανία. Οι Enders, Sandler και Parise μελετούν ένα μεγάλο δείγμα ευρωπαϊκών χωρών κατά τη διάρκεια της περιόδου από το 1974 έως το 1988 και παρατηρούν ότι τα τρομοκρατικά περιστατικά έχουν αρνητικές επιπτώσεις στα τουριστικά έσοδα στην Ευρώπη και ότι οι τουρίστες επιλέγουν για τα ταξίδια τους εκτός της χώρας προέλευσης τους χώρες με στόχο να ελαχιστοποιήσουν τον κίνδυνο να βιώσουν τρομοκρατικά περιστατικά.⁶⁸

Σε έρευνα που έχει πραγματοποιήσει ο Todd Sandler για τις επιπτώσεις στην οικονομία από την άποψη του τουρισμού, ιδιαίτερα σε μικρές χώρες με μεγάλες τουριστικές βιομηχανίες που αντιμετωπίζουν μια σημαντική τρομοκρατική απειλή, όπως για παράδειγμα η Ελλάδα, έχει διαπιστώσει ότι το κόστος ήταν σημαντικό από τις αεροπειρατείες, χρειάστηκαν εκατοντάδες εκατομμύρια δολάρια για να προσπαθήσουν να πάρουν πίσω την εικόνα της τουριστικής βιομηχανίας και πολλές ενημερώσεις ασφαλείας στα αεροδρόμια για να πείσουν τους αξιωματούχους των ΗΠΑ ότι θα μπορούσαν να πουν στους Αμερικανούς ότι θα μπορούσαν πάλι να πετάξουν από αυτά τα αεροδρόμια. Ένα άλλο οικονομικό κόστος είναι οι απώλειες άμεσων ξένων επενδύσεων, και αυτό ισχύει ιδιαίτερα για τις μικρές αναπτυσσόμενες και τις αναπτυγμένες χώρες, σε σύγκριση με τις μεγαλύτερες χώρες. Για παράδειγμα, η Γαλλία είχε πάντα τρομοκρατία, αλλά όταν γίνεται προσπάθεια να αναλυθούν οι επιπτώσεις στις ξένες επενδύσεις, αυτό δεν είναι πραγματικά εφικτό σε αντίθεση με την Ελλάδα, εάν υπολογίσει κανείς ότι η χώρα μας έχασε περίπου το 15% των ξένων άμεσων επενδύσεών της, όπως και η Ισπανία. Αν και το ποσοστό 15 τοις εκατό δεν φαίνεται υψηλό για τις χώρες αυτές ήταν σημαντικά μεγάλο.⁶⁹

⁶⁷ B. Frey, S. Luechinger & A. Stutzer, (Φεβρουάριος 2007). Calculating Tragedy: Assessing the costs of terrorism. *Journal of economic surveys*. 21(1):1-24.

⁶⁸ K., Drakos, & A. Kutan, (Οκτώβριος 2003). Regional Effects of Terrorism on Tourism in Three Mediterranean Countries. *Journal of conflict resolution*. 47(5):621-641.

⁶⁹ T. Sandler, (Μάιος 2002). Fighting terrorism: What economics can tell us. *Challenge*. 45(3):5-18.

Η χρηματοδότηση των ελληνικών τρομοκρατικών οργανώσεων

Οι μέθοδοι που χρησιμοποιούν οι τρομοκρατικές ομάδες για τη συλλογή των παράνομων κερδών ποικίλουν και κάθε ομάδα χρησιμοποιεί συνήθως έναν ή περισσότερους μηχανισμούς για την άντληση κεφαλαίων και την επένδυσή τους για τρομοκρατικές ενέργειες. Αυτές οι ενέργειες περιλαμβάνουν ένα μείγμα των ιδεολογικών, θρησκευτικών, ποινικών και επιχειρηματικών πηγών, οι οποίες συχνά αλληλεπιδρούν, έτσι ώστε να καθίσταται δύσκολο να προσδιοριστεί η προέλευση οποιουδήποτε συγκεκριμένου τρομοκρατικού ταμείου σε μια δεδομένη περίπτωση.⁷⁰

«Επαναστατικό ταμείο» λειτουργεί ανάμεσα σε δράστες του κοινού ποινικού δικαίου και τρομοκράτες. Στο ταμείο αυτό συγκεντρώνονται χρήματα από ληστείες και απαγωγές τα οποία χρησιμοποιούνται από την τρομοκρατία για την αγορά όπλων, ρουκετών κ.ά. Το αντιαρματικό RPG-7 που χρησιμοποίησε ο «Επαναστατικός Αγώνας» στην επίθεση εναντίον της πρεσβείας των ΗΠΑ το 2007 το απέκτησε μέσω δραστών του κοινού ποινικού κώδικα. Σε αυτή την επισήμανση προχώρησε ο υπουργός Προστασίας του Πολίτη κ. Μ.Χρυσοχοϊδης στη διάρκεια της παρουσίας της νέας αντεγκληματικής πολιτικής. Ο κ. Χρυσοχοϊδης αναφέρθηκε σε στοιχεία που διαθέτουν πλέον οι διωκτικές αρχές για τις σχέσεις δραστών του κοινού ποινικού δικαίου και υπόπτων για συμμετοχή σε ένοπλες οργανώσεις. Όπως χαρακτηριστικά ανέφερε, «σύντομα θα υπάρξουν απαντήσεις για τα θέματα αυτά από την Αστυνομία και οι απαντήσεις θα κριθούν από τη Δικαιοσύνη»⁷¹. Είναι πέρα από εμφανής η διαπίστωση της προσπάθειας της πολιτικής ηγεσίας της ελληνικής αστυνομίας να αξιοποιήσει την πληροφόρηση για τον τρόπο χρηματοδότησης των τρομοκρατικών οργανώσεων. Καταστέλλοντας τις εγκληματικές πράξεις του κοινού ποινικού δικαίου, επιχειρείται να επιτευχθεί και ο περιορισμός των δυνατοτήτων των τρομοκρατικών οργανώσεων.

Οι συνδέσεις των ελληνικών τρομοκρατικών οργανώσεων

Μία σειρά ερωτημάτων τέθηκαν στους ερωτώμενους αναφορικά με τις συνδέσεις των ελληνικών τρομοκρατικών οργανώσεων.

Η ισχύουσα αντίληψη όπως αποτυπώθηκε στις απαντήσεις που συγκεντρώθηκαν είναι ότι η ελληνικές τρομοκρατικές οργανώσεις έχουν απλωμένα σε πολλά πεδία τα πλοκάμια τους. Είναι συνδεδεμένες μεταξύ τους αλλά και με αντίστοιχες ομάδες του εξωτερικού. Η σύνδεση τους αφορά την ανταλλαγή πληροφοριών και τεχνογνωσίας.

⁷⁰ J. Winer, & T. Roule, (Οκτώβριος 2002). Fighting terrorist finance. *Survival*. 44(3):87-104.

⁷¹ Β. Λαμπρόπουλος, (22 Δεκεμβρίου 2009). «Επαναστατικό ταμείο» από τη λεία ποινικών. Το Βήμα.

Σύμφωνα με έρευνα του δημοσιογράφου Γ. Σουλιώτη για την εφημερίδα Καθημερινή σχετικά με τη διασύνδεση ελληνικής και ιταλικής τρομοκρατίας αναφέρει ότι στα επίσημα έγγραφά τους, οι Ιταλοί ερευνητές επισημαίνουν ότι η δράση της οργάνωσης FAI διεθνοποιήθηκε την περίοδο 2009-2010. Επικαλούνται, ενδεικτικά, την αποστολή δέματος - βόμβας τον Απρίλιο του 2010 σε αστυνομικό τμήμα της Ρώμης, από μέλη του πυρήνα «Λάμπρος Φούντας», προς τιμήν του 35χρονου βιολόγου, που έπεσε νεκρός σε συμπλοκή με αστυνομικούς στη Δάφνη, τον Μάρτιο του ίδιου έτους. Ακόμα, κάνουν αναφορά στο κάλεσμα για τη διάδοση του «πολέμου» που απήθηναν τον Δεκέμβριο του 2010 φυλακισμένα μέλη της «Συνωμοσίας Πυρήνων της Φωτιάς».

Ως «απάντηση» οι Ιταλοί σύντροφοί τους είχαν, τότε, εξαπολύσει ένα μπαράζ επιθέσεων με δέματα - βόμβες σε μια εταιρεία πυρηνικής ενέργειας στην Ελβετία, τη βάση αλεξιπτωτιστών στο Λιβόρνο και τις φυλακές του Κορυδαλλού. Ο εκπρόσωπος της ιταλικής αστυνομίας Mario Viola επιβεβαίωσε στην Καθημερινή ότι «από το δεύτερο μισό του 2011 η FAI ένωσε τις δυνάμεις της με τη “Συνωμοσία Πυρήνων της Φωτιάς”, δημιουργώντας την οργάνωση FAI/Διεθνές Επαναστατικό Μέτωπο». Στην Ελλάδα, με τη «σφραγίδα» της Άτυπης Αναρχικής Ομοσπονδίας έγινε ανάληψη ευθύνης για τη βομβιστική επίθεση στο αυτοκίνητο σωφρονιστικού υπαλλήλου στο Άργος τον Ιούνιο του 2013, την αποστολή δέματος - βόμβας στον ειδικό εφέτη ανακριτή Δημήτρη Μόκκα κ.ά.⁷²

Σε αυτό το σημείο θα πρέπει να τονισθεί ότι παρά την αποδεδειγμένη διασύνδεση των ελληνικών τρομοκρατικών οργανώσεων με αντίστοιχες στο εξωτερικό, η πλειοψηφία των ερωτώμενων εξέφρασαν την άποψη ότι το χτύπημα των Δίδυμων Πύργων δεν αποτέλεσε σημείο καμπής για την εξέλιξη των τρομοκρατικών οργανώσεων, ενώ θεωρούν ότι υπάρχει κίνδυνος αύξησης της τρομοκρατικής δράσης στον ελληνικό χώρο λόγω της ανάπτυξης του Ισλαμικού Κράτους. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, οι ελληνικές τρομοκρατικές οργανώσεις αποτελούν κίνδυνο για την ελληνική κοινωνία ιδιαίτερα λόγω της ανάπτυξης του Ισλαμικού Κράτους και όχι λόγω της καταστροφής των Δίδυμων Πύργων, παρόλο που οι στόχοι των τρομοκρατικών οργανώσεων είναι πολιτικοί, οικονομικοί παράγοντες ή απλοί αστυνομικοί. Αξίζει να σημειωθεί ότι τα χτυπήματα των τρομοκρατικών οργανώσεων στην Ελλάδα κάθε άλλο παρά τυφλά ή μαζικά μπορούν να χαρακτηρισθούν. Δεν έχουν σκοπό να πλήξουν γενικά αθώους πολίτες, αλλά συγκεκριμένα άτομα. Είναι γνωστό ότι η 17N είχε μόνο ένα θύμα στις 14 Ιουλίου 1992 στο Σύνταγμα, μετά από εκτόξευση ρουκέτας με στόχο τον υπουργό οικονομικών της κυβέρνησης Μητσοτάκη, Γιάννη Παλαιοκρασσά, από την οποία τραυματίστηκε θανάσιμα ο

⁷²Γ. Σουλιώτης, (19 Σεπτεμβρίου 2016). Διασύνδεση ελληνικής και ιταλικής τρομοκρατίας. Καθημερινή

διερχόμενος 22χρονος Θάνος Αξαβλιάν⁷³ για το θάνατο του οποίου η οργάνωση ζήτησε συγγνώμη μέσω αναφοράς σε προκήρυξη που ακολούθησε.

Στρατολόγηση νέων μελών

Σε μία από τις προκηρύξεις της τρομοκρατικής οργάνωσης 17N το 1984 γίνεται αναφορά στο οργανωτικό κομμάτι της με εκτενή αναφορά στις στρατολογήσεις νέων μελών, οι οποίες γίνονται σε τρεις φάσεις. «Κατ' αρχή ο σύντροφος πού χει να προτείνει κάποιον κάνει αρκετές πολιτικο-ιδεολογικού χαρακτήρα συζητήσεις, όχι μόνο πάνω στην αναγκαιότητα της παράνομης -βίαιας λαϊκής δραστηριότητας αλλά κ' σε γενικότερα ζητήματα που αφορούν το κίνημα, για να διαπιστώσει το βαθμό πολιτικής συνειδητότητας του υποψηφίου. Όταν αντιληφθεί ότι οι απόψεις του είναι παραπλήσιες, αναφέρει τη περίπτωση του σε ένα μέλος της Ε.Γ. με λεπτομέρειες γύρω από το παρελθόν του, την πολιτική, επαγγελματική ή άλλη δραστηριότητά του. Η απόφαση για τη στρατολογία του παίρνεται απ' αυτούς τους δύο.

Αν όμως ο υποψήφιος είναι καμμένος είτε ο σύντροφος που τον προτείνει είναι καμμένος, τότε πρέπει πριν πλησιαστεί απ' την οργάνωση να γίνει έρευνα από άλλο ανεξάρτητο δρόμο για τον υποψήφιο, για να διασταυρώσουμε και επιβεβαιώσουμε τις πρώτες πληροφορίες. Αν όλα είναι θετικά, προχωράμε στη δεύτερη φάση. Είτε αυτός που τον προτείνει είτε κάποιος άλλος τον βάζει να κάνει ορισμένες μικροδουλειές με κάποιο ρίσκο, για να τον δοκιμάσουμε. Είναι η βοηθητική περίοδος. Προσοχή: μέχρις εδώ, δεν αναφέρουμε, σε καμμία περίπτωση όνομα οργάνωσης. Μπορούμε να επινοήσουμε οτιδήποτε, όπως μία νέα ομάδα κλπ. Αυτός βέβαια μπορεί να υποψιάζεται, αλλά άλλο είναι η υποψία κ' άλλο η δική μας επιβεβαίωση, που μετράει πολύ αν αυτός σ' αυτή τη φάση κάνει πίσω για διάφορους λόγους. Στη μια περίπτωση θάχουμε μία ανοιχτή τρύπα στην οργάνωση, στην άλλη θα ξέρει απλώς ότι κάποιος κάτι κάνει, που μπορεί κ' να διορθωθεί αν π.χ. το παρουσιάσουμε σαν περιαιτολογία του συντρόφου. Η διάρκεια αυτής της βοηθητικής περιόδου εξαρτάται από κάθε περίπτωση. Όταν δούμε ότι ο καινούργιος σύντροφος έχει κάνει τις μικροδουλειές κ' έχει αφομοιώσει τον τρόπο λειτουργίας κ' ότι όλα πάνε καλά, του ανακοινώνεται το όνομα, γίνεται κανονικό μέλος κ' εντάσσεται σε κάποιον πυρήνα.»⁷⁴

Με βάση τη συγκεκριμένη αναφορά, μπορούμε να διακρίνουμε ότι δεν υπάρχει συγκεκριμένη δεξαμενή νέων μελών. Κύριο ρόλο στην απόφαση ένταξης στην οργάνωση διαδραματίζουν η ιδεολογία και η αφοσίωση σε αυτήν την ιδεολογία.

⁷³ Πηγή: https://el.wikipedia.org/wiki/Επαναστατική_Οργάνωση_17_Νοέμβρη

⁷⁴ Δ. Κουφοντίνας, (2013) Διαθέσιμο σε: <http://kufontinas.blogspot.gr/2013/12/1984-00-00.html> (Ανακτήθηκε 8 Μαρτίου 2017)

Αυτή η βαρύτητα που δίνεται στην ιδεολογία απεικονίζεται και στα αποτελέσματα της έρευνας, καθώς οι απαντήσεις που δόθηκαν αναφορικά με τους χώρους στρατολόγησης νέων μελών εστίασαν στην αναρχικό – αντιεξουσιαστικό χώρο. Βέβαια, αξίζει να σημειωθεί ότι αμέσως μετά την ιδεολογία, ακολουθεί ο φοιτητικός χώρος μέσα στα πανεπιστήμια. Ο Ράσελ και ο Μίλερ αναγνωρίζουν τα πανεπιστήμια ως το σημαντικότερο έδαφος στρατολόγησης νέων τρομοκρατών.⁷⁵ Ο βαθμός στον οποίο λαμβάνει χώρα η ριζοσπαστικοποίηση ομάδων ως απάντηση στις ενέργειες των κρατικών φορέων πρέπει να είναι το σημείο εκκίνησης για την κατανόηση αυτών των ομάδων. Η πολιτική ριζοσπαστικοποίηση ατόμων, ομάδων και μαζικών πληθυσμών συμβαίνει σε μια τροχιά δράσης και αντίδρασης στην οποία η κρατική δράση διαδραματίζει συχνά σημαντικό ρόλο.⁷⁶

Η τρομοκρατία στην Ελλάδα μετά την εξάρθρωση της 17N

Αντί να σταλεί έγκαιρα ένα σαφές μήνυμα προς τους τρομοκράτες ότι η βία δεν θα γίνει ανεκτή, οι ελληνικές κρατικές αρχές φαινόταν να βρίσκονται σε άρνηση ενεργώντας σαν να μην υπήρχε κανένα πρόβλημα. Ένας σημαντικός αριθμός ανώτερων αξιωματούχων του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης υποστήριζαν ένθερμα τη θεωρία ότι η εξάρθρωση της 17N είχε φέρει την τελική νίκη επί της τρομοκρατίας στην Ελλάδα, επιμένοντας ότι οποιεσδήποτε μικρές ομάδες εξακολουθούσαν να παραμένουν, δεν έφεραν καμία πραγματική απειλή στην ασφάλεια της χώρας. Δεν αποτελεί έκπληξη το γεγονός ότι αυτή η αδυναμία της πολιτείας και όλων όσων επιβαρύνονται με τον καθήκον της ασφάλειας της Ελλάδας να εκτιμήσουν με ακρίβεια τον πραγματικό κίνδυνο της απειλής της οργάνωσης Επαναστατικός Αγώνας, έδωσε στους τρομοκράτες αρκετό χρόνο για να οργανωθούν και να βελτιωθούν με επιχειρησιακούς όρους.⁷⁷ Μετά την προφανή κατάρρευση, στις αρχές της δεκαετίας του 2000, των βίαιων ομάδων που δημιουργήθηκαν από τη γενιά που διαμορφώθηκε από τους αγώνες κατά της δικτατορίας, οι προσδοκίες για μείωση της πολιτικής βίας αμφισβητήθηκαν από την αναζωπύρωση της. Εκτιμήσεις ότι η ελληνική πολιτική κουλτούρα θα γινόταν όλο και πιο μετριοπαθής εμφανίζονταν υπερβολικά αισιόδοξες καθώς η συχνότητα των καταγεγραμμένων επιθέσεων από τη «νέα γενιά» των κρυμμένων ακροδεξιών και αναρχικών ενώσεων αυξήθηκε το 2007 και έγιναν πιο δυναμικές μετά την κοινωνική αναταραχή το Δεκέμβριο του 2008.

Κατά τη διάρκεια της ίδιας δεκαετίας, συνεχίστηκαν τα επεισόδια βίας. Στα τέλη του 2010, έγιναν πολυάριθμες συλλήψεις από ύποπτα μέλη της "νέας γενιάς", οι επιπτώσεις των οποίων

⁷⁵ Federation of American scientists <https://fas.org/irp/threat/frd.html>

⁷⁶ C. McCauley & S. Moskalenko, (Ιούλιος 2008). Mechanisms of Political Radicalization: Pathways Toward Terrorism. Terrorism and political violence. 20(3):415-433.

⁷⁷ G. Kassimeris (2011) Greece's New Generation of Terrorists: The Revolutionary Struggle, Studies in Conflict & Terrorism, 34:3, 199-211

δεν είναι ακόμα σαφείς. Πίσω από την αναζωπύρωση της οργανωμένης πολιτικής βίας κατά τη δεκαετία του 2000 υπήρξε ένα ιδιαίτερα ευνοϊκό κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον, ένα πολιτικό κατεστημένο κλειστό για ριζοσπαστικές απαιτήσεις και ένα ευρύτερο πλαίσιο βίας μεταξύ των παρακρατικών ομάδων και μεταξύ των παρακρατικών ομάδων και του κράτους⁷⁸.

Η αποτελεσματικότητα της δράσης της ελληνικής αστυνομίας, προβλήματα και λύσεις

Η Ελλάδα δεν διαθέτει εθνική στρατηγική για την καταπολέμηση των τρομοκρατικών ενεργειών της 17ης Νοεμβρίου. Η Ελλάδα στερείται συνεκτικής και κοινής προσέγγισης προς τη συνολική δραστηριότητα των τρομοκρατικών οργανώσεων. Για πολύ καιρό το έθνος βασίστηκε στην αστυνομία, η οποία, λόγω της έλλειψης ειδικής κατάρτισης, δεν είναι σε θέση να επιτύχει μια αποτελεσματική δράση εναντίον τρομοκρατών. Ένας άλλος λόγος πίσω από την ανικανότητα των ελληνικών αρχών έγκειται στην γνωστή πρακτική των ελληνικών κυβερνήσεων να αλλάζουν το αστυνομικό προσωπικό που εμπλέκεται στις αντιτρομοκρατικές επιχειρήσεις για λόγους πολιτικής παρέμβασης. Με άλλα λόγια, όταν μια νέα κυβέρνηση αναλαμβάνει την εξουσία, στελεχώνει με μεθοδικό τρόπο τις υπηρεσίες ασφαλείας με τους δικούς της υποστηρικτές απομακρύνοντας αξιωματικούς των οποίων οι εξειδικευμένες γνώσεις και εμπειρία πάνω στην τρομοκρατία είναι ζωτικής σημασίας. Το ελληνικό κράτος πρέπει να ακολουθήσει τους Ιταλούς, οι οποίοι αποφάσισαν ότι χρειάζεται μια ενιαία υπηρεσία για να νικήσει την τρομοκρατία. Η Ελλάδα χρειάζεται έναν ενιαίο οργανισμό 300-400 εξειδικευμένων αντρών στην αντιτρομοκρατική δράση. Αυτή η υπηρεσία θα αντικαταστήσει την αστυνομία που δε διαθέτει εξειδικευμένα προσόντα.⁷⁹

Ακριβώς αυτή είναι και η αντίληψη των ερωτώμενων αναφορικά με την αποτελεσματικότητα της δράσης της ελληνικής αστυνομίας, τα προβλήματα και τις λύσεις που προτείνονται. Πιο αναλυτικά, η πλειοψηφία των ερωτηθέντων θεωρεί ότι η δράση της ελληνικής αστυνομίας είναι αποτελεσματική. Έχει εξαρθρωθεί η οργάνωση 17N, ενώ έχουν γίνει συλλήψεις μελών άλλων τρομοκρατικών οργανώσεων όπως οι πυρήνες τις φωτιάς και ο ηγετικός πυρήνας του επαναστατικού αγώνα, παρά τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η ελληνική αστυνομία, τα οποία εστιάζονται στην έλλειψη διαθέσιμου εξοπλισμού, στην ανεπαρκή εκπαίδευση του ανθρώπινου δυναμικού και στην έλλειψη μάχιμων αστυνομικών. Κατά αντιστοιχία και οι λύσεις που προτείνονται από τους ερωτώμενους αφορούν την εκπαίδευση, τον εκσυγχρονισμό του

⁷⁸ S. Xenakis, (Ιούνιος 2012). A New Dawn? Change and Continuity in Political Violence in Greece. *Terrorism and political violence*, 24(3):437-464.

⁷⁹ G. Kassimeris, (1993) The Greek state response to terrorism, *Terrorism and Political Violence*, 5:4, 288-310

εξοπλισμού και την αύξηση του αριθμού των αστυνομικών υπαλλήλων που ασχολούνται με την καταπολέμηση της τρομοκρατίας.

Στην έκθεση - αναφορά του 2016 του υπουργείου εξωτερικών των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής για την τρομοκρατία στην Ευρώπη αναφέρεται ότι η Ελληνική Αστυνομία μέσω του Κέντρου Μελετών Ασφαλείας και με τη χρηματοδοτική στήριξη της ΕΕ διοργάνωσε πρόγραμμα κατάρτισης για τη ριζοσπαστικοποίηση της βίας για τους αστυνομικούς, τους φύλακες των φυλακών και τους σωφρονιστικούς υπαλλήλους, τους τελωνειακούς υπαλλήλους και τους υπαλλήλους που ασχολούνται με τη μετανάστευση. Στο πρόγραμμα κατάρτισης συμμετείχαν συνολικά 130 υπάλληλοι από την Αλεξανδρούπολη, την Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη καθώς και από τα νησιά, τη Χίο και τη Λέσβο, τα οποία έγιναν δέκτες της πλειοψηφίας των μεταναστών και των προσφύγων που έφτασαν το τελευταίο έτος στην Ελλάδα. Επίσης, η Ελλάδα ανέλαβε πρωτοβουλίες για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας σε διεθνή φόρουμ και συμμετείχε τακτικά σε προγράμματα ανταλλαγής πληροφοριών και σεμινάρια μέσω οργανισμών όπως τα Ηνωμένα Έθνη, η ΕΕ, ο Οργανισμός για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη, το Κέντρο Επιβολής της Νομοθεσίας Νοτιοανατολικής Ευρώπης για την καταπολέμηση του διασυνοριακού εγκλήματος και την οργάνωση της οικονομικής συνεργασίας στον Εύξεινο Πόντο. Η Ελλάδα συμμετείχε σε διεθνείς και περιφερειακές εκπαιδευτικές δραστηριότητες με στόχο την ενίσχυση των προσπαθειών της δικαιοσύνης για την πρόληψη και την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας.⁸⁰

Ένα από τα πιο σημαντικά συμπεράσματα που αναδείχθηκαν μέσα από τις απαντήσεις των ερωτώμενων αστυνομικών είναι η σχέση της πολιτικής ηγεσίας με τη δράση της ελληνικής αστυνομίας. Πιο συγκεκριμένα, η πλειοψηφία των ερωτώμενων θεωρεί ότι η παρέμβαση της πολιτικής ηγεσίας στη λειτουργία της ελληνικής αστυνομίας αποτελεί τροχοπέδη στην αντιμετώπιση της τρομοκρατίας ενώ θεωρείται επιβεβλημένη η ανάγκη απομάκρυνσής της από το επιχειρησιακό πεδίο.

Σε αντίθεση με αυτήν την άποψη, η έκθεση του StateDepartment για την τρομοκρατία αναφέρει ότι η ελληνική κυβέρνηση παρέμεινε ένας συνεργάσιμος εταίρος για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας. Ανώτεροι ηγέτες της ελληνικής κυβέρνησης τόνισαν ότι η καταπολέμηση της τρομοκρατίας είναι μία από τις κορυφαίες προτεραιότητές τους. Το 2016, η Ελλάδα αντιμετώπιζε επιθέσεις μικρής κλίμακας όπως αυτοσχέδιες ανατινάξεις εκρηκτικών μηχανισμών από εγχώριες τρομοκρατικές ομάδες, αν και ελαφρώς λιγότερες από τις πυρκαγιές των

⁸⁰U.S.A. State Department. (2017). Country Reports on Terrorism 2016. United States Department of State Publication. U.S.A.: Bureau of Counterterrorism.

τελευταίων δύο ετών. Γενικά, αυτές οι επιθέσεις δεν εμφανίστηκαν με στόχο την πρόκληση σωματικής βλάβης, αλλά μάλλον προσπάθησαν να θεωρηθούν πολιτική δήλωση.⁸¹

⁸¹Οπ.π.

6. Γενικά συμπεράσματα

Στις μέρες μας, μία σημαντική πρόκληση που καλείται να αντιμετωπίσει η πολιτεία είναι ο ανθρωπογενής κίνδυνος της τρομοκρατίας. Οι δύο κύριοι φορείς οι οποίοι είναι επιφορτισμένοι με την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας στην Ελλάδα, είναι ο πολιτικός χώρος και η ελληνική αστυνομία.

Στη συγκεκριμένη έρευνα, έγινε μία προσπάθεια να αποτυπωθεί η αντίληψη που επικρατεί στους δύο αυτούς χώρους για την τρομοκρατία, ιδιαίτερα κατά την περίοδο από το 2004 κι έπειτα, μετά το τρομοκρατικό χτύπημα στους Δίδυμους Πύργους της Νέας Υόρκης, μετά την σύλληψη των μελών της 17 Νοέμβρη, μετά τη λήξη των Ολυμπιακών Αγώνων που έλαβαν χώρα στην Ελλάδα και μέσα σε μία δύσκολη οικονομικά περίοδο για τη χώρα.

Τα πολιτικά κόμματα που εκπροσωπούνται στο ελληνικό κοινοβούλιο, αν και καταδικάζουν απερίφραστα οποιαδήποτε μορφής τρομοκρατική επίθεση, είναι εμφανές, μέσω της έρευνας που διεξήχθη, ότι αντιλαμβάνονται με διαφορετικό τρόπο τι είναι τρομοκρατία και ακολουθούν διαφορετική πολιτική πορεία. Παρόλα αυτά η νομοθετική λειτουργία του ελληνικού κοινοβουλίου διεξάγεται εναρμονισμένα με τις επιταγές της Ε.Ε.. Σημειώνεται η αυστηροποίηση του νομοθετικού πλαισίου που διέπει την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας σε διάφορα επίπεδα με κίνδυνο να θιγούν τα ανθρώπινα δικαιώματα και οι ελευθερίες των πολιτών, δε γίνεται λόγος, όμως, για χάραξη στρατηγικής πρόληψης και αποτροπή της ριζοσπαστικοποίησης των μελών εκείνων της κοινωνίας, που θα οδηγηθούν στη δημιουργία τρομοκρατικής ομάδας.

Από την πλευρά της, η ελληνική αστυνομία, γνωρίζοντας τις διασυνδέσεις των τρομοκρατικών οργανώσεων της χώρας με άλλες του εξωτερικού, με εγκληματίες του κοινού ποινικού δικαίου, ακόμα και με μέλη του πολιτικού χώρου, προσπαθεί να ανταπεξέλθει στον αγώνα ενάντια στην τρομοκρατία με σοβαρές ελλείψεις τόσο σε υλικοτεχνικό εξοπλισμό και τεχνογνωσία, όσο και σε εκπαίδευση και έμψυχο δυναμικό.

Εκτός από τις απαντήσεις που δόθηκαν στα αρχικά ερωτήματα της έρευνας, μετά την επεξεργασία των αποτελεσμάτων, δημιουργήθηκαν και καινούργια ερωτήματα προς διερεύνηση. Τέθηκε το ζήτημα των πολιτικών παρεμβάσεων στην αντιμετώπιση της τρομοκρατίας και της ανεξαρτητοποίησης της λειτουργίας της ελληνικής αστυνομίας από την πολιτική ηγεσία, η οποία στερείται της απαραίτητης βούλησης για τη λήψη δύσκολων αποφάσεων, που θα οδηγήσουν στην αντιμετώπιση του προβλήματος της τρομοκρατίας.

Επιπλέον, ζήτημα προς περαιτέρω διερεύνηση αποτελεί και η θέση της ελληνικής δικαιοσύνης στην αντιμετώπιση της τρομοκρατίας, σε ποιο βαθμό αποτελεί αρωγό στην αντιμετώπισή της μέσω των αποφάσεων και της λειτουργίας της.

7. Επίλογος

Η τρομοκρατία δεν αποτελεί μια παγιωμένη έννοια, αλλά επιδέχεται διαφορετικές ερμηνείες. Παρά τις προσπάθειες που έχουν γίνει για να καταγραφεί ένας αποδεκτός ορισμός, αυτό δεν έχει καταστεί εφικτό.

Η αντιμετώπισή της παραμένει ένα σοβαρό πρόβλημα που ζητά λύση παγκοσμίως. Σε κάθε κοινωνία, οι δύο φορείς που επωμίζονται την αντιμετώπιση του κινδύνου της τρομοκρατίας είναι ο πολιτικός χώρος, ο οποίος νομοθετεί και χαράσσει την στρατηγική αντιμετώπισής της και η αστυνομία, η οποία επιβαρύνεται με την υλοποίηση των δράσεων ενάντια στην τρομοκρατία.

Στην Ελλάδα, παρά τις νομοθετικές ρυθμίσεις της πολιτείας και τις επιτυχίες της Ελληνικής Αστυνομίας στην εξάρθρωση των εγχώριων τρομοκρατικών οργανώσεων, ο τρομοκρατικός κίνδυνος απασχολεί, ακόμα και στις μέρες μας, τόσο την ελληνική πολιτεία όσο και την ελληνική αστυνομία.

Μέσω της διενέργειας πρωτογενούς έρευνας στους δύο αυτούς τομείς επιχειρήθηκε σε αυτήν την εργασία να αποτυπωθεί η οπτική που ενστερνίζονται. Η διερεύνηση και καταγραφή των απόψεων των μελών του ελληνικού κοινοβουλίου και των στελεχών της ελληνικής αστυνομίας αναφορικά με την έννοια της τρομοκρατίας σε παγκόσμιο αλλά και εγχώριο επίπεδο, τους τρόπους αντιμετώπισης και τα προβλήματα που προκύπτουν στην πορεία, αποτέλεσαν τους κύριους πυλώνες της παρούσας εργασίας.

Βιβλιογραφία

- Colombani, J., Βουλέλης, Ν. & Πολυμύλης, Σ. (2002). *Είμαστε όλοι Αμερικάνοι; : ο κόσμος μετά την 11η Σεπτεμβρίου 2001*. Αθήνα: Πόλις.
- Cooley, J., Κολιόπουλος, Κ. & Παπαχελάς, Α. (2001). *Τρομοκρατία : ανίεροι πόλεμοι*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Council framework decision on combatting terrorism. (22 Ιουνίου 2002). Official journal of the European Communities, σελίδα L164/3.
- Drakos, K. & Kutun, A. (Οκτώβριος 2003). Regional Effects of Terrorism on Tourism in Three Mediterranean Countries. *Journal of conflict resolution*. 47(5):621-641.
- Frey, B., Luechinger, S. & Stutzer, A. (Φεβρουάριος 2007). Calculating Tragedy: Assessing the costs of terrorism. *Journal of economic surveys*. 21(1):1-24.
- Karyotis, G. (Σεπτέμβριος 2007). Securitization of Greek Terrorism and Arrest of the 'Revolutionary Organization November 17'. *Cooperation and Conflict*. 42(3):271-293.
- Kassimeris G. (1993) The Greek state response to terrorism, *Terrorism and Political Violence*, 5:4, 288-310
- Kassimeris G. (2011) Greece's New Generation of Terrorists:
 - The Revolutionary Struggle, *Studies in Conflict & Terrorism*, 34:3, 199-211
- Kirilenko, V. (2016). Combating money laundering and terrorism financing. *Central Asia and the Caucasus*. 17(3):88-95.
- Kollias C, Messis P., Mylonidis N., Paleologou S., (2009), Terrorism and the effectiveness of security spending in Greece: Policy implications of some empirical findings, *Journal of Policy Modeling*, 31 788–802
- Mason J., (2003). Η διεξαγωγή της ποιοτικής έρευνας. Μετάφραση από τα Αγγλικά από Ελ. Δημητριάδου, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, (το πρωτότυπο έργο εκδόθηκε 1996) (σελ. 233)
- McCauley, C. & Moskalenko, S. (Ιούλιος 2008). Mechanisms of Political Radicalization: Pathways Toward Terrorism. *Terrorism and political violence*. 20(3):415-433.
- Miller, G. (Σεπτέμβριος 2007). Confronting Terrorisms: Group motivation and successful state policies. *Terrorism and political violence*. 19(3):331-350.
- Said, E., Κακουριώτης, Σ., Γεωργιάδου, Γ. & Παπανδρέου, Π. (2002). *Η τρομοκρατία και η κοινωνία των πολιτών*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

- Sandler, T. (Μάιος 2002). Fighting terrorism: What economics can tell us. *Challenge*. 45(3):5-18.
- United Nations General Assembly, Fifty-sixth session, Sixth Committee, Agenda item 166, Report of the Working Group, Measures to eliminate international terrorism, Οκτώβριος 2001 Διαθέσιμο σε: <http://legal.un.org/docs/?symbol=A/C.6/56/L.9> (Ανακτήθηκε 15 Φεβρουαρίου, 2017).
- U.S.A. State Department. (2017). Country Reports on Terrorism 2016. United States Department of State Publication. U.S.A.: Bureau of Counterterrorism.
- Winer, J. & Roule, T. (Οκτώβριος 2002). Fighting terrorist finance. *Survival*. 44(3):87-104.
- Xenakis, S. (Ιούνιος 2012). A New Dawn? Change and Continuity in Political Violence in Greece. *Terrorism and political violence*. 24(3):437-464.
- Λαμπρόπουλος, Β. (22 Δεκεμβρίου 2009). «Επαναστατικό ταμείο» από τη λεία ποινικών. *Το Βήμα*.
- Λοβέρδος, Α. (2001). *Η νέα τρομοκρατία : με αφορμή την 11η Σεπτεμβρίου*. Αθήνα: Ίνδικτος.
- Λυδάκη, Α. (2001). Ποιοτικές μέθοδοι της κοινωνικής έρευνας. Αθήνα: Καστανιώτης.
- Οδηγία 2006/70/ εκ της επιτροπής της 1ης Αυγούστου 2006
- Πανούσης Γ., (2007). Η δημοκρατία στα ακραία όριά της. Αθήνα. Λιβάνης. σελ.47
- Σιούρας, Π., Χαζάκης, Κ, (Επιμελητές) (2009). Παγκοσμιοποίηση, Ευρωπαϊκή Ένωση και Ελλάδα. Οικονομικές και πολιτικές όψεις. Αθήνα: Ποιότητα.
- Σουλιώτης, Γ. (19 Σεπτεμβρίου 2016). Διασύνδεση ελληνικής και ιταλικής τρομοκρατίας. *Καθημερινή*
- Τάκης, Α. & Μανιτάκης, Α. (2003). Τρομοκρατία και δικαιώματα: Από την ασφάλεια του κράτους στην ανασφάλεια διακίου. Αθήνα: Σαββάλας. σελ.157
- Ζαφειρόπουλος, Κ. (2005). *Πώς γίνεται μια επιστημονική εργασία; : επιστημονική έρευνα και συγγραφή εργασιών*. Αθήνα: Κριτική. (σελ. 125)

Ιστοτόποι

- Αϊβαλιώτης Αρ., (2016). ΤΟ ΠΟΤΑΜΙ. Διαθέσιμο σε: <http://topotami.gr/i-kafti-anastis-islamikis-tromokratias/>
- Δανέλλης (2016). ΤΟ ΠΟΤΑΜΙ. Διαθέσιμο σε: <http://topotami.gr/asfalia-stous-evropeous-polites-choris-ekptosis-stis-evropaikes-axies/>
- Καλλίρη Φ. (Μάιος 2005). Γεγονός οι απαγωγές Πακιστανών. Η Καθημερινή. Διαθέσιμοσε: <http://www.kathimerini.gr/250640/article/epikairothta/politikh/gegonos-oi-apagwges-pakistanwn>
- Λαμπρόπουλος Β., (Ιανουάριος 2014). Τους «καθοδηγητές» της απόδρασης Χριστόδουλου Ξηρού ψάχνει η ΕΛ.ΑΣ. Το Βήμα. Διαθέσιμο σε: <http://www.tovima.gr/society/article/?aid=554640&wordsinarticle=%CE%BE%CE%B7%CF%81%CE%BF%CF%82> (Ανακτήθηκε 30 Ιουλίου, 2015).
- Λαμπρόπουλος Β., (Μάρτιος 2011). Νέο χτύπημα της Αντιτρομοκρατικής. Το Βήμα. Διαθέσιμο σε: <http://www.tovima.gr/society/article/?aid=389569&wordsinarticle=%CF%80%CF%85%CF%81%CE%B7%CE%BD%CE%B5%CF%82%3b%CF%84%CE%B7%CF%82%3b%CF%86%CF%89%CF%84%CE%B9%CE%B1%CF%82> (Ανακτήθηκε 17 Ιουνίου, 2015).
- ΛυκούδηςΣ., (2015). ΤΟ ΠΟΤΑΜΙ. Διαθέσιμο σε: <http://topotami.gr/i-proklisis-tis-tromokratias/>
- Ναυτεμπορική, (Ιανουάριος 2007). Επίθεση με ρουκέτα στην αμερικανική πρεσβεία. Διαθέσιμο σε:<http://go.naft.gr/unz0st> (Ανακτήθηκε 25 Ιουνίου, 2015)
- Νυφούδης, Ν. (2015). ΤΟ ΠΟΤΑΜΙ. Διαθέσιμο σε: <http://topotami.gr/panta-to-fos-kerdizi-to-skotadi/>(Ανακτήθηκε 23 Νοεμβρίου, 2016).
- Παπαχελάς Αλ. (Νοέμβριος 2005). Οι μυστικές πτήσεις της CIA από την Αθήνα. Το Βήμα. Διαθέσιμο σε: <http://www.tovima.gr/relatedarticles/article/?aid=169713&wordsinarticle=cia>
- Σουλιώτης Γ., (Ιούνιος 2010). Βόμβα στην «καρδιά» του υπουργείου, νεκρός ο υπασπιστής του Χρυσοχοΐδη. Η Καθημερινή. Διαθέσιμο

σε:<http://www.kathimerini.gr/397198/article/epikairothta/ellada/vomva-sthn-kardia-toy-yπουργeioy-nekros-o-y-paspisths-toy-xrysoxoidh> (Ανακτήθηκε 25 Ιουνίου, 2015).

- Τασσόπουλος Ηλ. (2016). ΤΟ ΠΟΤΑΜΙ. Διαθέσιμο σε: <http://topotami.gr/simasia-stin-ensomatosi-ton-metanaston-tritis-genias/>
- Το Ποτάμι. Διαθέσιμο σε: <http://topotami.gr/sinedrio/katastatiko/> (Ανακτήθηκε 18 Νοεμβρίου, 2015).
- ΤΟ ΠΟΤΑΜΙ. Διαθέσιμο σε: <http://topotami.gr/to-potami-gia-ti-foniki-ekrixi-stin-konstantinoupoli/> (Ανακτήθηκε 25 Νοεμβρίου, 2016).
- Τσιόδρας Δ. (2016). ΤΟ ΠΟΤΑΜΙ. Διαθέσιμο σε: <http://topotami.gr/scholio-tou-ekprosopou-tipou-gia-to-tromokratiko-ctipima-stis-vrixelles/>
- Terrorismresearch. Διαθέσιμο σε: <http://www.terrorism-research.com/goals/> (Ανακτήθηκε 8 Αυγούστου, 2017).
- www.newsbeast.gr. Διαθέσιμο σε: <http://www.newsbeast.gr/society/arthro/484807/ehei-allaxei-i-tromokratia-stin-ellada-to-fainomeno-17n-teleiose> (Ανακτήθηκε 15 Ιουνίου, 2016).
- United Nations. Διαθέσιμο σε: <http://www.un.org/News/dh/infocus/terrorism/sg%20high-level%20panel%20report-terrorism.htm> (Ανακτήθηκε 15 Φεβρουαρίου, 2017). <http://www.un.org/press/en/2004/sc8214.doc.htm>
- United Nations. Διαθέσιμο σε: <http://www.un.org/press/en/2004/sc8214.doc.htm> (Ανακτήθηκε 15 Φεβρουαρίου, 2017).
- United Nations. Διαθέσιμο σε: <http://legal.un.org/docs/?symbol=A/C.6/56/L.9> (Ανακτήθηκε 15 Φεβρουαρίου, 2017).
- Wikipedia. Διαθέσιμο σε: https://el.wikipedia.org/wiki/Επαναστατική_Οργάνωση_17_Νοέμβρη (Ανακτήθηκε 8 Αυγούστου, 2017).

Παράρτημα

1. Ερωτηματολόγιο απευθυνόμενο στους υπηρετούντες στην ΕΛ.ΑΣ.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Το παρόν ανώνυμο ερωτηματολόγιο αφορά, στην άποψη των υπηρετούντων στην Ελληνική Αστυνομία, για την ελληνική τρομοκρατία και απευθύνεται σε όλους τους υπηρετούντες στην Ελληνική Αστυνομία, στα πλαίσια μεταπτυχιακής έρευνας.

Προσωπικά Στοιχεία

1. Βαθμός:

A. Ειδικός φρουρός	E. Ανθυπαστυνόμος
B. Αστυφύλακας	ΣΤ. Υπαστυνόμος
Γ. Υπαρχιφύλακας	Z. Αστυνόμος
Δ. Αρχιφύλακας	H.

2. Ηλικία:

A. 18-30	Γ. 41-50
B. 31-40	Δ. 51-55

3. Φύλο:

A. Άρρεν	B. Θήλυ

4. Μορφωτικό επίπεδο:

A. Διδακτορικό	ΣΤ. Σχολή Αξιωματικών ΕΛ.ΑΣ.
B. Μεταπτυχιακό	Z. Σχολή Αστυφυλάκων
Γ. Α.Ε.Ι.	H. Κ.Ε. Ει. Φ.
Δ. Α.Τ.Ε.Ι.	
E. Γενικό Λύκειο/ Ε.Π.Α.Λ./Τ.Ε.Ε.	

Γενικές ερωτήσεις :

1. Ορίστε τον όρο «τρομοκρατία»
.....
.....
2. Ποιοι είναι οι στόχοι των τρομοκρατικών οργανώσεων κατά τη γνώμη σας;
Α. Πολιτική αποσταθεροποίηση Δ. Απελευθέρωση λαών
Β. Θρησκευτικός προσηλυτισμός Ε. Απόκτηση εξουσίας
Γ. Οικονομικό κέρδος ΣΤ. Άλλο

3. Πώς και σε ποιο βαθμό επηρεάζει ο κίνδυνος της τρομοκρατίας την οικονομία της χώρας;
Α. Πάρα πολύ Β. Πολύ Γ. Λίγο Δ. Καθόλου
Αν απαντήσατε Α ή Β ή Γ, διευκρινίστε τον τρόπο
.....
.....

Ερωτήσεις σχετικά με την τρομοκρατία στην Ελλάδα:

1. Ποιες είναι οι ελληνικές τρομοκρατικές οργανώσεις; (Αναφέρετε ονομαστικά)
.....
.....
2. Υπάρχει σύνδεση ανάμεσα στις ελληνικές τρομοκρατικές οργανώσεις;
Α. Ναι Β. Όχι Γ. Δεν ξέρω/Δεν απαντώ
3. Υπάρχει σύνδεση ανάμεσα στη διεθνή και την εγχώρια τρομοκρατία;
Α. Ναι Β. Όχι Γ. Δεν ξέρω/Δεν απαντώ
Αν ναι, με ποιο τρόπο συνδέονται;
.....
.....
4. Υπάρχει σύνδεση με εγκληματίες κοινού ποινικού δικαίου;
Α. Ναι Β. Όχι Γ. Δεν ξέρω/Δεν απαντώ
5. Υπάρχει σύνδεση με τον πολιτικό χώρο;
Α. Ναι Β. Όχι Γ. Δεν ξέρω/Δεν απαντώ
6. Ποιοι αποτελούν στόχο για τις ελληνικές τρομοκρατικές οργανώσεις;
Α. Πολιτικοί Β. Οικονομικοί Γ. Αστυνομικοί
Δ. Απλοί πολίτες Ε. Άλλο
7. Υπάρχει κίνδυνος αύξησης της τρομοκρατικής δράσης στον ελληνικό χώρο λόγω της ανάπτυξης του Ισλαμικού κράτους;

A. Ναι B. Όχι

8. Από πού χρηματοδοτούνται οι ελληνικές τρομοκρατικές οργανώσεις;

A. Κράτος

B. Ίδιοι πόροι

Γ. Άλλο

9. Ποιοι είναι οι χώροι από τους οποίους στρατολογούν νέα μέλη;

.....

.....

10. Αποτελούν κίνδυνο για την ελληνική κοινωνία;

A. Ναι

B. Όχι

11. Υπήρξε σημείο καμπής το χτύπημα των Δίδυμων Πύργων για την εξέλιξη της δράσης των τρομοκρατικών οργανώσεων στην Ελλάδα;

A. Ναι

B. Όχι

Γιατί ;

.....

12. Έχει αλλάξει η τρομοκρατία στην Ελλάδα μετά την εξάρθρωση της 17N.;

A. Ναι

B. Όχι

Γ. Δεν ξέρω/Δεν απαντώ

Ερωτήσεις σχετικά με την Ελληνική Αστυνομία:

1. Είναι αποτελεσματική η δράση της ΕΛ.ΑΣ.;

A. Ναι

B. Όχι

2. Ποια τα προβλήματα στην αντιμετώπιση της ελληνικής τρομοκρατίας;

.....

.....

3. Προτείνετε αλλαγές που θα πρέπει να υιοθετήσει η ΕΛ.ΑΣ.

.....

.....

2. Ερωτηματολόγιο απευθυνόμενο σε εκπροσώπους του πολιτικού χώρου

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Το παρόν ανώνυμο ερωτηματολόγιο αφορά, στην άποψη των εκπροσώπων του ελληνικού λαού στο Κοινοβούλιο και απευθύνεται σε βουλευτές από όλα τα πολιτικά κόμματα, στα πλαίσια μεταπτυχιακής έρευνας.

Γενικές ερωτήσεις :

1. Ορίστε τον όρο «τρομοκρατία»
.....
.....
2. Ποιοι είναι οι στόχοι των τρομοκρατικών οργανώσεων κατά τη γνώμη σας;
.....
.....
3. Υπήρξε σημείο καμπής το χτύπημα των Δίδυμων Πύργων για την εξέλιξη της δράσης των τρομοκρατικών οργανώσεων στην Ελλάδα;
.....
.....
4. Πώς και σε ποιο βαθμό επηρεάζει ο κίνδυνος της τρομοκρατίας την οικονομία της χώρας;
.....
.....

Ερωτήσεις σχετικά με την τρομοκρατία στην Ελλάδα:

1. Ποιες είναι οι ελληνικές τρομοκρατικές οργανώσεις; (Αναφέρετε ονομαστικά)
.....
.....
2. Υπάρχει σύνδεση ανάμεσα στις ελληνικές τρομοκρατικές οργανώσεις;
Α. Ναι Β. Όχι
3. Υπάρχει σύνδεση ανάμεσα στη διεθνή και την εγχώρια τρομοκρατία;
Α. Ναι Β. Όχι
Αν ναι, με ποιο τρόπο συνδέονται;
.....
.....
4. Υπάρχει σύνδεση με εγκληματίες κοινού ποινικού δικαίου;

A. Ναι B. Όχι

5. Υπάρχει σύνδεση με τον πολιτικό χώρο;

A. Ναι B. Όχι

6. Τι σκοπό έχουν οι ελληνικές τρομοκρατικές οργανώσεις; (στόχος)

.....
.....

7. Υπάρχει κίνδυνος αύξησης της τρομοκρατικής δράσης στον ελληνικό χώρο λόγω της ανάπτυξης του Ισλαμικού κράτους;

A. Ναι B. Όχι

8. Από πού χρηματοδοτούνται οι ελληνικές τρομοκρατικές οργανώσεις;

.....
.....

9. Ποιοι είναι οι χώροι από τους οποίους στρατολογούν νέα μέλη;

.....
.....

10. Αποτελούν κίνδυνο για την ελληνική κοινωνία;

A. Ναι B. Όχι

Ερωτήσεις σχετικά με την Ελληνική Αστυνομία:

1. Είναι αποτελεσματικό νομοθετικό πλαίσιο για την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας στην Ελλάδα;

.....
.....

2. Ποια τα προβλήματα στην αντιμετώπιση της ελληνικής τρομοκρατίας;

.....
.....

3. Προτείνετε αλλαγές που θα πρέπει να υιοθετήσει η ελληνική πολιτεία για την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας.

.....
.....

4. Έχει αλλάξει η τρομοκρατία στην Ελλάδα μετά την εξάρθρωση της 17N.;

.....
.....

3. Αιτιολογική έκθεση ν. 3932/2011

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

στο σχέδιο νόμου «Σύσταση Αρχής Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας, και Ελέγχου των Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης»

Προς τη Βουλή των Ελλήνων

Α. ΓΕΝΙΚΑ – Επί της Αρχής

Η Επιτροπή καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας του άρθρου 7 του ν. 3691/2008, παρά το αξιόλογο έργο που έχει επιτελέσει μέχρι σήμερα, έχει ανάγκη σοβαρής ενίσχυσης, τόσο καθόσον αφορά στο ανθρώπινο δυναμικό της, όσο και αναφορικά με το θεσμικό πλαίσιο που διέπει τη λειτουργία της, προκειμένου να ανταποκριθεί επιτυχέστερα στις προκλήσεις που θέτουν η ποικιλομορφία και ποσοτική εξάπλωση του εθνικού και διασυνοριακού οικονομικού εγκλήματος και ο διαρκής εκσυγχρονισμός των τεχνικών που χρησιμοποιούνται για την αθέμιτη διακίνηση και απόκρυψη κεφαλαίων.

Παράλληλα, προφανής είναι η ανάγκη αναβάθμισης του μηχανισμού ελέγχου των δηλώσεων περιουσιακής κατάστασης («πόθεν έσχες») των υπόχρεων σε τέτοια δήλωση προσώπων, εξαιτίας των ελλείψεων σε προσωπικό και υλικοτεχνικές υποδομές της προβλεπόμενης στο άρθρο 3 παρ. 2 του ν. 3213/2003 πενταμελούς επιτροπής και της ανυπαρξίας στην πράξη ουσιαστικού ελέγχου των δηλώσεων που στοιβάζονται κάθε χρόνο κατά χιλιάδες στα γραφεία της.

Τέλος, αναγκαία είναι η βελτίωση της διαδικασίας που ακολουθείται για την εφαρμογή των μέτρων δέσμευσης περιουσιακών στοιχείων και των λοιπών, οικονομικών κυρίως, κυρώσεων που επιβάλλονται με Αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών και με Κανονισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε βάρος φυσικών ή νομικών προσώπων και οντοτήτων, καθώς η προβλεπόμενη σήμερα στο άρθρο 49 του ν. 3691/2008 εμπλοκή του Υπουργού Οικονομικών και η παρεμβαλλόμενη από μέρους του απόφαση για την επιβολή των διαταχθέντων μέτρων και κυρώσεων δημιουργεί περιττές καθυστερήσεις και αντίκειται στην αρχή της άμεσης εκτελεστότητας των ανωτέρω Αποφάσεων και Κανονισμών.

Για την αντιμετώπιση όλων των ανωτέρω αναγκών, η οποία κρίνεται επιτακτική στην παρούσα προσπάθεια αναδιοργάνωσης των ελεγκτικών μηχανισμών, θωράκισης του χρηματοπιστωτικού τομέα και ανόρθωσης της δημοσιονομικής αξιοπιστίας της χώρας, και με δεδομένη την συνάφεια των αντικειμένων των τριών προαναφερθέντων οργάνων (καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος, του παράνομου πλουτισμού και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας), επιλέγεται η συγχώνευση των συγκεκριμένων αρμοδιοτήτων τους σε έναν ενιαίο φορέα, με την δημιουργία μιας ανεξάρτητης και αναβαθμισμένης «Αρχής Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας, και Ελέγχου των Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης».

Β. ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΑ

Το Κεφάλαιο Α' του προτεινόμενου σχεδίου νόμου περιέχει τις αναγκαίες τροποποιήσεις του ν. 3691/2008 για τη δημιουργία και τον καθορισμό των αρμοδιοτήτων και εξουσιών της νέας αυτής Αρχής, ενώ το Κεφάλαιο Β' περιέχει τη συνακόλουθη αναδιάταξη του ν. 3213/2003, που κατανέμει τις αρμοδιότητες για τον έλεγχο των δηλώσεων «πόθεν έσχες».

Οι βασικές παράμετροι για τη σύσταση και λειτουργία της νέας Αρχής εντάσσονται στον ν. 3691/2008 και δη στα τέσσερα νέα άρθρα 7, 7Α, 7Β και 7Γ που αντικαθιστούν (με το άρθρο 2 του σχεδίου νόμου) το ισχύον άρθρο 7, με δεδομένο, άλλωστε, ότι η Αρχή θα στηριχθεί σε πρώτη φάση στις υποδομές της καταργούμενης Επιτροπής καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Χαρακτηριστικό του νέου φορέα είναι η κατοχύρωση της διοικητικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας του και ειδικότερα η απεξάρτησή του από την εποπτεία του Υπουργού Οικονομικών, ο οποίος παραμένει αρμόδιος για τον καθορισμό της έδρας και τη χρηματοδότηση της νέας Αρχής. Το Υπουργείο Οικονομικών παραμένει, επίσης, σύμφωνα με το άρθρο 3 του σχεδίου νόμου, ο «Κεντρικός Συντονιστικός Φορέας» για την εφαρμογή του ν. 3691/2008.

Η Αρχή θα αποτελείται από έναν ανώτατο εισαγγελικό λειτουργό εν ενεργεία, ως Πρόεδρο, και από ένδεκα μέλη, τριετούς θητείας, που θα μπορεί ν' ανανεώνεται για μια ακόμα φορά. Η αύξηση του αριθμού των μελών σε σχέση με την υπάρχουσα Επιτροπή ανταποκρίνεται στις αυξημένες αρμοδιότητες της Αρχής, ενώ η επιμήκυνση της θητείας τους από τα δύο στα τρία έτη εξυπηρετεί την ανάγκη της σταθερότητας και της υποστήριξης της Αρχής από όσο το δυνατόν πιο έμπειρα και καταρτισμένα στελέχη. Τα μέλη της Αρχής διακρίνονται από ιδιαίτερα υψηλά προσόντα και μοιράζονται, ανάλογα με την εξειδίκευσή τους, σε τρία επιμέρους τμήματα: την Α' Μονάδα Διερεύνησης Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών, τη Β' Μονάδα Οικονομικών Κυρώσεων κατά Υπόπτων Τρομοκρατίας και τη Γ' Μονάδα Ελέγχου των Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης.

Πρόκειται για αυτοτελή τμήματα, με σαφώς διακριτές αρμοδιότητες, προσωπικό, βάσεις δεδομένων και λοιπές υποδομές, με συνδυαστικό κρίκο τον Πρόεδρο της Αρχής, ο οποίος είναι κοινός για όλους και θα είναι εκείνος που θα συντονίζει τη λειτουργία των Μονάδων, όπου αυτό απαιτείται. Σημειωτέον, ότι ο Πρόεδρος και τα μέλη της εκάστοτε Μονάδας δεν προβλέπεται να χειρίζονται ατομικά μεμονωμένες υποθέσεις, αλλά επιφορτίζονται με την εποπτεία και την τελική αξιολόγηση του έργου του εξειδικευμένου προσωπικού της, καθώς και με την εν γένει βελτίωση της αποτελεσματικότητάς της. Οι Μονάδες έχουν όλες τις εξουσίες που είχαν μέχρι σήμερα οι αντίστοιχες Επιτροπές, με τη διαφορά ότι δεν δύναται οι ίδιες να διενεργούν ποινική προκαταρκτική εξέταση και οι υπάλληλοί τους δεν φέρουν την ιδιότητα του ειδικού προανακριτικού υπαλλήλου, δεν προσάγονουν υπόπτους και δεν εξετάζουν μάρτυρες. Για τον σκοπό αυτό αναθεωρείται πέραν του άρθρου 7 και το άρθρο 48 παρ. 4-6 ν. 3691/2008 (με το άρθρο 5 του σχεδίου νόμου).

Το προσωπικό των Μονάδων θα αποσπάται ως επί το

πλείστον από τους φορείς απ' όπου προέρχονται τα Μέλη τους. Οι αποσπάσεις είναι τριετούς διάρκειας, με δυνατότητα ανανέωσης. Λαμβάνεται, έτσι, υπόψη (μέσω της αποφυγής της μονιμότητας αφ' ενός και της δυνατότητας περισσότερων ανανεώσεων αφ' ετέρου) τόσο η ανάγκη εναλλαγής και απόκτησης εμπειρίας στο αντικείμενο των Μονάδων όσο το δυνατόν περισσότερων στελεχών από άλλες υπηρεσίες, όσο και η ανάγκη διατήρησης ενός σταθερού κορμού υπαλλήλων που θα συνεισφέρουν για ικανό χρονικό διάστημα στο έργο της Αρχής και θα ανανεώνονται σταδιακά χωρίς να διαταράσσεται η λειτουργία της.

Καθόσον αφορά στις αρμοδιότητες των επιμέρους Μονάδων:

1. Η Α' Μονάδα Διερεύνησης Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών αναλαμβάνει, σχεδόν στο σύνολό τους, τα καθήκοντα και τις αρμοδιότητες της καταργούμενης Επιτροπής καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Συγκροτείται, πέραν του Προέδρου, από επτά μέλη από διάφορους φορείς (αντί οκτώ που έχει σήμερα η Επιτροπή), με κριτήριο τη συνδρομή που μπορούν να παράσχουν στο αντικείμενό της, και πλαισιώνεται από συνολικά πενήντα υπαλλήλους ως επιστημονικό, διοικητικό και βοηθητικό προσωπικό.

Η υποχρεωτική σύσταση του συγκεκριμένου αριθμού θέσεων συνιστά από μόνη της μια γενναία ενίσχυση σε σύγκριση με την υπάρχουσα Επιτροπή, για την οποία προβλέπονται μεν δυνήτικα μέχρι πενήντα θέσεις, στην πράξη όμως έχουν καλυφθεί πολύ λιγότερες. Σημαντική, επίσης, είναι και η δυνατότητα περαιτέρω ενίσχυσης της Μονάδας, για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα (τρία έτη με δυνατότητα ανανέωσης για μια μόνο φορά ακόμα), με δύο πρόσωπα με σημαντικά προσόντα από τον ιδιωτικό τομέα (λ.χ. στελέχη τραπεζών ή άλλα πρόσωπα με μακρά εμπειρία σε λογιστικές θέσεις ή ηλεκτρικούς μηχανισμούς), με στόχο την αξιοποίηση των ικανοτήτων και της εμπειρίας προσώπων που δεν ήταν δυνατό μέχρι σήμερα να στρατολογηθούν για τους σκοπούς της καταπολέμησης του ξειπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

2. Η Β' Μονάδα Οικονομικών Κυρώσεων κατά Υπόπτων Τρομοκρατίας συγκροτείται, πέραν του Προέδρου από δύο μέλη, πλαισιώνεται δε από πέντε, αποσπώμενους από άλλους δημόσιους φορείς, υπαλλήλους, που κρίνονται αρκετοί για το περιορισμένο αντικείμενό της Μονάδας. Μέρимνα λαμβάνεται για τη διασφάλιση της μυστικότητας των συνεδριάσεών της και της εμπιστευτικότητας των πληροφοριών που χειρίζεται, τόσο με ειδικές προβλέψεις στις παραγράφους 13-14 του νέου άρθρου 49Α του ν. 3691/2008 (βλ. το άρθρο 7 του σχεδίου νόμου), όσο και με την αναθεώρηση του άρθρου 40 (με το άρθρο 4 του σχεδίου νόμου) που καθιστά απλά δυνήτικη την διαβίβαση πληροφοριών εμπιστευτικής φύσης από την Αρχή προς άλλους φορείς.

Η Μονάδα αναλαμβάνει στο σύνολό τους τις αρμοδιότητες που σχετίζονται με την εφαρμογή του μέτρου της δέσμευσης περιουσιακών στοιχείων και των λοιπών κυρώσεων που επιβάλλονται με Αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ (όπως κατεξοχήν την υπ' αριθ. 1267 του 1999, που ενσωματώθηκε στην εσωτερική έννομη τάξη με το Π.Δ. 352/2001, ΦΕΚ 236 Α') και Κανονισμούς του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (όπως τους υπ' αριθ. 2580 του 2001 και 881 του 2002). Στο

πλαίσιο αυτό αναθεωρείται (με το άρθρο 6 του σχεδίου νόμου) το άρθρο 49 του ν. 3691/2008 και καταργείται η ανάγκη έκδοσης απόφασης του Υπουργού Οικονομικών για να καταστεί δυνατή η εφαρμογή των εν λόγω μέτρων. Αναγνωρίζεται, έτσι, η άμεση εκτελεστικότητα των σχετικών Αποφάσεων του Συμβουλίου Ασφαλείας ΟΗΕ και των Κανονισμών της ΕΕ, στο μέτρο που αυτοί έχουν ενταχθεί στην Ελληνική έννομη τάξη – κάτι τέτοιο γίνεται, ως γνωστόν, ήδη με τη δημοσίευση των Κανονισμών στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενώ στην περίπτωση των Αποφάσεων του Συμβουλίου Ασφαλείας με την έκδοση του σχετικού Προεδρικού Διατάγματος.

Ο ρόλος της Β' Μονάδας της Αρχής περιορίζεται στην χωρίς καθυστέρηση ενημέρωση των υπόχρεων προσώπων του άρθρου 5 του ν. 3691/2008, προκειμένου αυτοί να εντοπίσουν, μεταξύ άλλων, τα υπό δέσμευση περιουσιακά στοιχεία, και στην έκδοση εκτελεστικής διάταξης που επιδίδεται στα εμπλεκόμενα πρόσωπα. Το είδος και η έκταση των εφαρμοζόμενων μέτρων ή κυρώσεων προσδιορίζεται από την ίδια την Απόφαση ή τον Κανονισμό. Διατηρείται, όμως, η δυνατότητα προσφυγής (ακόμα και τρίτων που έχουν έννομο συμφέρον) κατά της διάταξης της Μονάδας ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων, όταν δεν πληρούνται οι τυπικές προϋποθέσεις για την επιβολή των κυρώσεων, ενώ εισάγεται ακόμα και η δυνατότητα επαύξεσης των δεσμευθέντων περιουσιακών στοιχείων, αν κάτι τέτοιο προβλέπεται στις σχετικές Αποφάσεις και Κανονισμούς. Ρυθμίζεται, επίσης, η διαδικασία άρσης των μέτρων δέσμευσης κατά διαγραφέντων από τους καταλόγους του ΟΗΕ ή της ΕΕ, ενώ εισάγονται ποινικές και διοικητικές κυρώσεις σε βάρος των φυσικών και νομικών προσώπων που παραβαίνουν τις υποχρεώσεις οι οποίες απορρέουν από το άρθρο 49 του ν. 3691/2008.

Η Β' Μονάδα αναλαμβάνει, επίσης, την επιβολή αντίστοιχων μέτρων και κυρώσεων σε βάρος των προσδιοριζόμενων ως σχετιζόμενων με την τρομοκρατία φυσικών και νομικών προσώπων ή οντοτήτων, με την προσθήκη (με το άρθρο 7 του σχεδίου νόμου) ενός νέου άρθρου 49Α στον ν. 3691/2008. Καλύπτεται, έτσι, μια αδυναμία της χώρας μας ως προς τη δημιουργία ενός συστήματος ταχείας και αποτελεσματικής δέσμευσης των περιουσιακών στοιχείων των προσώπων που εμπλέκονται σε τρομοκρατικές πράξεις, όπως επιτάσσει η Απόφαση υπ' αριθ. 1373/2001 του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών, αλλά και όπως προβλέπεται στην Ειδική Σύσταση III της Ομάδας Χρηματοπιστωτικής Δράσης (FATF).

Το είδος των επιβαλλόμενων κυρώσεων και η έννοια της δέσμευσης που χρησιμοποιείται στην παρούσα διάταξη αντιστοιχούν εν πολλοίς στους ορισμούς που περιέχονται στο άρθρο 1 του Κανονισμού (ΕΚ) 2580/2001 του Συμβουλίου της ΕΕ, όπως αυτός ισχύει. Έργο της Μονάδας είναι ο προσδιορισμός των εμπλεκόμενων προσώπων – συμπεριλαμβανομένων ημεδαπών ή αλλοδαπών οντοτήτων (ενώσεων προσώπων ή συνόλων περιουσίας) συνεστημένων μεν εν τοις πράγμασι, στερούμενων όμως νομικής προσωπικότητας, όπως εμπιστευμάτων (trusts) και ιδρυμάτων εμπιστευματικής διαχείρισης (βλ. το άρθρο 4 παρ. 16 β' του ν. 3691/2009) – και η τήρηση σχετικού καταλόγου, η άμεση ενημέρωση των υπόχρεων προσώπων του άρθρου 5 του ν. 3691/2008, προκειμένου να εντοπισθούν τα υπό δέσμευση περιουσιακά

στοιχεία, και η ταχεία έκδοση απόφασης για την επιβολή των οικονομικών κυρώσεων.

Ιδιαίτερη βαρύτητα δίνεται στην κατοχύρωση του δικαιώματος των θιγόμενων προσώπων (συμπεριλαμβανομένων τυχόν τρίτων που έχουν έννομο συμφέρον επί του δεσμευόμενου περιουσιακού στοιχείου) να προσφύγουν για την ανάκληση της απόφασης τόσο ενώπιον της ίδιας της Μονάδας, όσο και ενώπιον του συμβουλίου του Αρείου Πάγου, το οποίο αποφασίζει εντός σύντομης προθεσμίας και αφού καλέσει τον προσφεύγοντα να εμφανισθεί, αν το επιθυμεί, αυτοπροσώπως ενώπιον του. Ομοίως, κατοχυρώνεται το δικαίωμα να ζητηθεί η αποδέσμευση συγκεκριμένων ποσών (αντίστοιχα με όσα προβλέπονται στην Απόφαση υπ' αριθ. 1452/2002 του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών που ενσωματώθηκε στην εσωτερική έννομη τάξη με το Π.Δ. 56/2005, ΦΕΚ 86 Α'), τόσο με αίτηση ενώπιον της ίδιας της Μονάδας όσο και με προσφυγή ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων, που εκδικάζεται κατ' απόλυτη προτεραιότητα.

3. Η Γ' Μονάδα Ελέγχου των Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης συγκροτείται από δύο μέλη, πέραν του Προέδρου. Πλαισιώνεται δε από ικανό προσωπικό (15 συνολικά άτομα), με στόχο να υπάρξουν για πρώτη φορά χειροπιαστά αποτελέσματα του έργου της. Η Μονάδα αναλαμβάνει το σύνολο των καθηκόντων της καταργούμενης πενταμελούς επιτροπής του άρθρου 3 παρ. 2 του ν. 3213/2003. Δεν αναλαμβάνει ακόμα, στην παρούσα φάση, τον έλεγχο των δηλώσεων των προσώπων που εμπίπτουν στη ρύθμιση του άρθρου 14 του ν. 3213/2003, ούτε ελέγχει, βέβαια, τις δηλώσεις του Προέδρου, των Μελών και του προσωπικού της ίδιας της Αρχής.

Προκειμένου η Μονάδα να έχει την απαραίτητη ευελιξία και να έχει ρεαλιστικό χαρακτήρα η αποστολή της, καταργείται ο υποχρεωτικός ή κατά προτεραιότητα έλεγχος των δηλώσεων συγκεκριμένων προσώπων και η ποσόστωση στον έλεγχο των δηλώσεων και αφήνεται στην διακριτική ευχέρεια της Μονάδας η διενέργεια δειγματοληπτικών ή στοχευμένων ελέγχων.

Πέραν των ανωτέρω μεταρρυθμίσεων και με την ευκαιρία της αναδιάταξης των ρυθμίσεων του ν. 3213/2003, προστίθεται σχεδίου νόμου) διάταξη που προβλέπει την τιμώρηση όσων αρνούνται να διαβιβάσουν κατάλογο των υπόχρεων σε περιουσιακή δήλωση προσώπων, παρ' ότι υποχρεούνται από το νόμο να το πράξουν.

Τέλος, το άρθρο 10 του παρόντος σχεδίου νόμου προσδίδει στη διάταξη της παρ. 3 του άρθρου 6 του ν. 3213/2002, που προβλέπει την ποινική κύρωση για το έγκλημα της μη υποβολής ή ανακριβούς υποβολής δήλωσης περιουσιακής κατάστασης από αμέλεια, την αναγκαία ευελιξία, την οποία απαιτούν ορισμένες φορές οι συντρέχουσες περιστάσεις. Πράγματι, η τιμώρηση της παράλειψης υποβολής δήλωσης ή υποβολής ανακριβούς ή ελλιπούς δήλωσης από αμέλεια δεν είναι πάντα δικαιολογημένη, ιδίως μάλιστα αν δεν έχει επέλθει μεταβολή στην περιουσιακή κατάσταση του υπόχρεου ή αν η επελθούσα μεταβολή σε σχέση με τα προηγούμενα έτη είναι επουσιώδης. Έτσι, κρίνεται ορθό να επιτραπεί στο δικαστικό συμβούλιο ή το δικαστήριο να εκτιμήσει ελεύθερα αν, υπό τη συνδρομή συγκεκριμένων περιστάσεων, δικαιολογείται η μη τιμώρηση της πιο πάνω πράξης.

Αθήνα, 27 Ιανουαρίου 2011

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ,
ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΚΑΙ
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ
ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Ιω. Ραγκούσης

Γ. Παπακωνσταντίνου

ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ,
ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΚΑΙ
ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ
ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Δ. Δρούτσας

Χ. Καστανίδης

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ
ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ

Χ. Παπουτσής

4. Η απόφαση πλαίσιο του Συμβουλίου της Ε.Ε. για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας

Council Framework Decision of 13 June 2002 on combating terrorism

(2002/475/JHA)

THE COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION,

Having regard to the Treaty establishing the European Union, and in particular Article 29, Article 31(e) and Article 34(2)(b) thereof,

Having regard to the proposal from the Commission(1),

Having regard to the opinion of the European Parliament(2),

Whereas:

(1) The European Union is founded on the universal values of human dignity, liberty, equality and solidarity, respect for human rights and fundamental freedoms. It is based on the principle of democracy and the principle of the rule of law, principles which are common to the Member States.

(2) Terrorism constitutes one of the most serious violations of those principles. The La Gomera Declaration adopted at the informal Council meeting on 14 October 1995 affirmed that terrorism constitutes a threat to democracy, to the free exercise of human rights and to economic and social development.

(3) All or some Member States are party to a number of conventions relating to terrorism. The Council of Europe Convention of 27 January 1977 on the Suppression of Terrorism does not regard terrorist offences as political offences or as offences connected with political offences or as offences inspired by political motives. The United Nations has adopted the Convention for the suppression of terrorist bombings of 15 December 1997 and the Convention for the suppression of financing terrorism of 9 December 1999. A draft global Convention against terrorism is currently being negotiated within the United Nations.

(4) At European Union level, on 3 December 1998 the Council adopted the Action Plan of the Council and the Commission on how best to implement the provisions of the Treaty of Amsterdam on an area of freedom, security and justice(3). Account should also be taken of the Council Conclusions of 20 September 2001 and of the Extraordinary European Council plan of action to combat terrorism of 21 September 2001. Terrorism was referred to in the conclusions of the Tampere European Council of 15 and 16 October 1999, and of the Santa Maria da Feira European Council of 19 and 20 June 2000. It was also mentioned in the Commission communication to the Council and the European Parliament on the biannual update of the scoreboard to review progress on the creation of an area of "freedom, security and justice" in the European Union (second half of 2000). Furthermore, on 5 September 2001 the European Parliament adopted a recommendation on the role of the European Union in combating terrorism. It should, moreover, be recalled that on 30 July 1996 twenty-five measures to fight

against terrorism were advocated by the leading industrialised countries (G7) and Russia meeting in Paris.

(5) The European Union has adopted numerous specific measures having an impact on terrorism and organised crime, such as the Council Decision of 3 December 1998 instructing Europol to deal with crimes committed or likely to be committed in the course of terrorist activities against life, limb, personal freedom or property(4); Council Joint Action 96/610/JHA of 15 October 1996 concerning the creation and maintenance of a Directory of specialised counter-terrorist competences, skills and expertise to facilitate counter-terrorism cooperation between the Member States of the European Union(5); Council Joint Action 98/428/JHA of 29 June 1998 on the creation of a European Judicial Network(6), with responsibilities in terrorist offences, in particular Article 2; Council Joint Action 98/733/JHA of 21 December 1998 on making it a criminal offence to participate in a criminal organisation in the Member States of the European Union(7); and the Council Recommendation of 9 December 1999 on cooperation in combating the financing of terrorist groups(8).

(6) The definition of terrorist offences should be approximated in all Member States, including those offences relating to terrorist groups. Furthermore, penalties and sanctions should be provided for natural and legal persons having committed or being liable for such offences, which reflect the seriousness of such offences.

(7) Jurisdictional rules should be established to ensure that the terrorist offence may be effectively prosecuted.

(8) Victims of terrorist offences are vulnerable, and therefore specific measures are necessary with regard to them.

(9) Given that the objectives of the proposed action cannot be sufficiently achieved by the Member States unilaterally, and can therefore, because of the need for reciprocity, be better achieved at the level of the Union, the Union may adopt measures, in accordance with the principle of subsidiarity. In accordance with the principle of proportionality, this Framework Decision does not go beyond what is necessary in order to achieve those objectives.

(10) This Framework Decision respects fundamental rights as guaranteed by the European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms and as they emerge from the constitutional traditions common to the Member States as principles of Community law. The Union observes the principles recognised by Article 6(2) of the Treaty on European Union and reflected in the Charter of Fundamental Rights of the European Union, notably Chapter VI thereof. Nothing in this Framework Decision may be interpreted as being intended to reduce or restrict fundamental rights or freedoms such as the right to strike, freedom of assembly, of association or of expression, including the right of everyone to form and to join trade unions with others for the protection of his or her interests and the related right to demonstrate.

(11) Actions by armed forces during periods of armed conflict, which are governed by international humanitarian law within the meaning of these terms under that law, and, inasmuch as they are governed by other rules of international law, actions by the armed forces of a State in the exercise of their official duties are not governed by this Framework Decision,

HAS ADOPTED THIS FRAMEWORK DECISION:

Article 1

Terrorist offences and fundamental rights and principles

1. Each Member State shall take the necessary measures to ensure that the intentional acts referred to below in points (a) to (i), as defined as offences under national law, which, given their nature or context, may seriously damage a country or an international organisation where committed with the aim of:

- seriously intimidating a population, or
- unduly compelling a Government or international organisation to perform or abstain from performing any act, or
- seriously destabilising or destroying the fundamental political, constitutional, economic or social structures of a country or an international organisation,

shall be deemed to be terrorist offences:

- (a) attacks upon a person's life which may cause death;
- (b) attacks upon the physical integrity of a person;
- (c) kidnapping or hostage taking;
- (d) causing extensive destruction to a Government or public facility, a transport system, an infrastructure facility, including an information system, a fixed platform located on the continental shelf, a public place or private property likely to endanger human life or result in major economic loss;
- (e) seizure of aircraft, ships or other means of public or goods transport;
- (f) manufacture, possession, acquisition, transport, supply or use of weapons, explosives or of nuclear, biological or chemical weapons, as well as research into, and development of, biological and chemical weapons;
- (g) release of dangerous substances, or causing fires, floods or explosions the effect of which is to endanger human life;
- (h) interfering with or disrupting the supply of water, power or any other fundamental natural resource the effect of which is to endanger human life;
- (i) threatening to commit any of the acts listed in (a) to (h).

2. This Framework Decision shall not have the effect of altering the obligation to respect fundamental rights and fundamental legal principles as enshrined in Article 6 of the Treaty on European Union.

Article 2

Offences relating to a terrorist group

1. For the purposes of this Framework Decision, "terrorist group" shall mean: a structured group of more than two persons, established over a period of time and acting in concert to commit terrorist offences. "Structured group" shall mean a group that is not randomly formed for the immediate commission of an offence and that does not need to have formally defined roles for its members, continuity of its membership or a developed structure.

2. Each Member State shall take the necessary measures to ensure that the following intentional acts are punishable:

(a) directing a terrorist group;

(b) participating in the activities of a terrorist group, including by supplying information or material resources, or by funding its activities in any way, with knowledge of the fact that such participation will contribute to the criminal activities of the terrorist group.

Article 3

Offences linked to terrorist activities

Each Member State shall take the necessary measures to ensure that terrorist-linked offences include the following acts:

(a) aggravated theft with a view to committing one of the acts listed in Article 1(1);

(b) extortion with a view to the perpetration of one of the acts listed in Article 1(1);

(c) drawing up false administrative documents with a view to committing one of the acts listed in Article 1(1)(a) to (h) and Article 2(2)(b).

Article 4

Inciting, aiding or abetting, and attempting

1. Each Member State shall take the necessary measures to ensure that inciting or aiding or abetting an offence referred to in Article 1(1), Articles 2 or 3 is made punishable.

2. Each Member State shall take the necessary measures to ensure that attempting to commit an offence referred to in Article 1(1) and Article 3, with the exception of possession as provided for in Article 1(1)(f) and the offence referred to in Article 1(1)(i), is made punishable.

Article 5

Penalties

1. Each Member State shall take the necessary measures to ensure that the offences referred to in Articles 1 to 4 are punishable by effective, proportionate and dissuasive criminal penalties, which may entail extradition.

2. Each Member State shall take the necessary measures to ensure that the terrorist offences referred to in Article 1(1) and offences referred to in Article 4, inasmuch as they relate to

terrorist offences, are punishable by custodial sentences heavier than those imposable under national law for such offences in the absence of the special intent required pursuant to Article 1(1), save where the sentences imposable are already the maximum possible sentences under national law.

3. Each Member State shall take the necessary measures to ensure that offences listed in Article 2 are punishable by custodial sentences, with a maximum sentence of not less than fifteen years for the offence referred to in Article 2(2)(a), and for the offences listed in Article 2(2)(b) a maximum sentence of not less than eight years. In so far as the offence referred to in Article 2(2)(a) refers only to the act in Article 1(1)(i), the maximum sentence shall not be less than eight years.

Article 6

Particular circumstances

Each Member State may take the necessary measures to ensure that the penalties referred to in Article 5 may be reduced if the offender:

- (a) renounces terrorist activity, and
- (b) provides the administrative or judicial authorities with information which they would not otherwise have been able to obtain, helping them to:
 - (i) prevent or mitigate the effects of the offence;
 - (ii) identify or bring to justice the other offenders;
 - (iii) find evidence; or
 - (iv) prevent further offences referred to in Articles 1 to 4.

Article 7

Liability of legal persons

1. Each Member State shall take the necessary measures to ensure that legal persons can be held liable for any of the offences referred to in Articles 1 to 4 committed for their benefit by any person, acting either individually or as part of an organ of the legal person, who has a leading position within the legal person, based on one of the following:

- (a) a power of representation of the legal person;
- (b) an authority to take decisions on behalf of the legal person;
- (c) an authority to exercise control within the legal person.

2. Apart from the cases provided for in paragraph 1, each Member State shall take the necessary measures to ensure that legal persons can be held liable where the lack of supervision or control by a person referred to in paragraph 1 has made possible the commission of any of the offences referred to in Articles 1 to 4 for the benefit of that legal person by a person under its authority.

3. Liability of legal persons under paragraphs 1 and 2 shall not exclude criminal proceedings against natural persons who are perpetrators, instigators or accessories in any of the offences referred to in Articles 1 to 4.

Article 8

Penalties for legal persons

Each Member State shall take the necessary measures to ensure that a legal person held liable pursuant to Article 7 is punishable by effective, proportionate and dissuasive penalties, which shall include criminal or non-criminal fines and may include other penalties, such as:

- (a) exclusion from entitlement to public benefits or aid;
- (b) temporary or permanent disqualification from the practice of commercial activities;
- (c) placing under judicial supervision;
- (d) a judicial winding-up order;
- (e) temporary or permanent closure of establishments which have been used for committing the offence.

Article 9

Jurisdiction and prosecution

1. Each Member State shall take the necessary measures to establish its jurisdiction over the offences referred to in Articles 1 to 4 where:

- (a) the offence is committed in whole or in part in its territory. Each Member State may extend its jurisdiction if the offence is committed in the territory of a Member State;
- (b) the offence is committed on board a vessel flying its flag or an aircraft registered there;
- (c) the offender is one of its nationals or residents;
- (d) the offence is committed for the benefit of a legal person established in its territory;
- (e) the offence is committed against the institutions or people of the Member State in question or against an institution of the European Union or a body set up in accordance with the Treaty establishing the European Community or the Treaty on European Union and based in that Member State.

2. When an offence falls within the jurisdiction of more than one Member State and when any of the States concerned can validly prosecute on the basis of the same facts, the Member States concerned shall cooperate in order to decide which of them will prosecute the offenders with the aim, if possible, of centralising proceedings in a single Member State. To this end, the Member States may have recourse to any body or mechanism established within the European Union in order to facilitate cooperation between their judicial authorities and the coordination of their action. Sequential account shall be taken of the following factors:

- the Member State shall be that in the territory of which the acts were committed,
- the Member State shall be that of which the perpetrator is a national or resident,
- the Member State shall be the Member State of origin of the victims,
- the Member State shall be that in the territory of which the perpetrator was found.

3. Each Member State shall take the necessary measures also to establish its jurisdiction over the offences referred to in Articles 1 to 4 in cases where it refuses to hand over or extradite a person suspected or convicted of such an offence to another Member State or to a third country.

4. Each Member State shall ensure that its jurisdiction covers cases in which any of the offences referred to in Articles 2 and 4 has been committed in whole or in part within its territory, wherever the terrorist group is based or pursues its criminal activities.

5. This Article shall not exclude the exercise of jurisdiction in criminal matters as laid down by a Member State in accordance with its national legislation.

Article 10

Protection of, and assistance to, victims

1. Member States shall ensure that investigations into, or prosecution of, offences covered by this Framework Decision are not dependent on a report or accusation made by a person subjected to the offence, at least if the acts were committed on the territory of the Member State.

2. In addition to the measures laid down in the Council Framework Decision 2001/220/JHA of 15 March 2001 on the standing of victims in criminal proceedings(9), each Member State shall, if necessary, take all measures possible to ensure appropriate assistance for victims' families.

Article 11

Implementation and reports

1. Member States shall take the necessary measures to comply with this Framework Decision by 31 December 2002.

2. By 31 December 2002, Member States shall forward to the General Secretariat of the Council and to the Commission the text of the provisions transposing into their national law the obligations imposed on them under this Framework Decision. On the basis of a report drawn up from that information and a report from the Commission, the Council shall assess, by 31 December 2003, whether Member States have taken the necessary measures to comply with this Framework Decision.

3. The Commission report shall specify, in particular, transposition into the criminal law of the Member States of the obligation referred to in Article 5(2).

Article 12

Territorial application

This Framework Decision shall apply to Gibraltar.

Article 13

Entry into force

This Framework Decision shall enter into force on the day of its publication in the Official Journal.

Done at Luxembourg, 13 June 2002.

For the Council

The President

M. Rajoy Brey

5. General Assembly United Nations

Fifty-sixth session

Sixth Committee

Agenda item 166

Measures to eliminate international terrorism

Report of the Working Group

Chairman: Mr. Rohan Perera (Sri Lanka)

B. Informal texts of articles 2 and 2 bis, prepared by the Coordinator²

Article 2

1. Any person commits an offence within the meaning of this Convention if that person, by any means, unlawfully and intentionally, causes:

(a) Death or serious bodily injury to any person; or

(b) Serious damage to public or private property, including a place of public use, a State or government facility, a public transportation system, an infrastructure facility or the environment; or

(c) Damage to property, places, facilities, or systems referred to in paragraph 1 (b) of this article, resulting or likely to result in major economic loss, when the purpose of the conduct, by its nature or context, is to intimidate a population, or to compel a Government or an international organization to do or abstain from doing any act.

2. Any person also commits an offence if that person makes a credible and serious threat to commit an offence as set forth in paragraph 1 of this article.

3. Any person also commits an offence if that person attempts to commit an offence as set forth in paragraph 1 of this article.

4. Any person also commits an offence if that person:

(a) Participates as an accomplice in an offence as set forth in paragraph 1, 2 or 3 of this article;

(b) Organizes or directs others to commit an offence as set forth in paragraph 1, 2 or 3 of this article; or

(c) Contributes to the commission of one or more offences as set forth in paragraph 1, 2 or 3 of this article by a group of persons acting with a common purpose. Such contribution shall be intentional and shall either:

- (i) Be made with the aim of furthering the criminal activity or criminal purpose of the group, where such activity or purpose involves the commission of an offence as set forth in paragraph 1 of this article; or
- (ii) Be made in the knowledge of the intention of the group to commit an offence as set forth in paragraph 1 of this article..